د امام مهدی حکومت ته یو نظر

لیکوال: علامه نجم الدین طبسي
ژباړه: سرفراز علی مهدی

پښتو کتابتون
t.me/pashtoketabton

سریزه

د شوش دانیال سیمه تازه د بعثي کافرانو له لاسه خلاصه شوې وه خلک ورو و رو او لږ لږ ښار ته راستنیدل، ما چې په هغه وخت کې په مجاهدینو کې په خپلې موجودګۍ باندې ډیر ویاړ کاوه په دې فرصت کې مې د دې ښار په تاریخې جومات کې د امام مهدي علیه السلام په هکله د علامه مجلسي د لیکلي کتاب بحار الانوار په اساس بحثونه بیان کړل.

په هغه وخت کې مې دې خبرې ته پام ؤ چې که څه هم د امام مهدي علیه السلام په هکله ډول ډول بحثونه لکه د هغه د عمر ا وږدوالی، د غیبت فلسفه، د ظهور کولو عوامل او داسې نور بیان شوي دي خو د امام علیه السلام د پاڅون د څرنګوالي په هکله، د هغه د حکومت نظام او د هغه حضرت د حکومت کولو دطریقو په هکله لکه څرنګه یې چې حق دی بیان نه دی شوی له همدې امله مې اراده وکړه چې په دې هکله یو تحقیق وکړم کیدای شي د هغو پوښتنو لپاره چې د ډیرو خلکو په ذهنونو کې دي، ځوابونه پیدا کړم.

له هغو یوه پوښتنه چې د ډیرو انسانانو په ذهن کې پیدا شوي ده دا ده چې امام مهدي علیه السلام به څرنګه دا ګډوډ سیاسی نظامونه او ډول ډول نظریې لرونکي سیاسی طاقتونه له مینځه وړي او یو واحد نظام به په نړۍ واکمنوي؟

د هغه د حکومت پروګرامونه څنګه دي چې په هغه کې به نه ظلم او زیاتی وي او نه به په نړۍ کې فساد وي تر دې چې یو کس به هم وږی او فقیر نه پیدا کیږي؟

د دې پوښتنو د ځواب د پیدا کولو لپاره ما څلور کاله تحقیق او څیړنې وکړې او د هغه پایله همدا شوه چې د کتاب په شکل کې ستاسو محترمو لوستونکو مخ ته دی

د دې کتاب په لومړۍ برخې کې د امام علیه السلام له ظهوره مخکښې زمانې حالت چې دنیا له جنګ او جګړو، ویجاړې او قحطي، مرګونه او ناروغۍ، ظلم او زیاتی، ناامني او تیرو څخه ډکه وه، څیړلې شوی، او نتیجه اخستل شوې ده چې د هغه وخت خلک به له مختلفو مذهبونو او ډول ډول حکومتونو -چې هر یو یې

د بشري حقوقو د خیال ساتنې، د انسان د خوشبختۍ او د هغوي د نجات دعوا لرلې ده، مایوس شوي ، د دنیا له ګډو وډو حالاتو څخه ناامیده شوي او د یو داسې مصلح کس د راڅرګندېدو په انتظار وي چې هغوی ته نجات ورکوونکی وي.

د کتاب دویمه برخه د امام مهدي علیه السلام د نړیوال پاڅون او انقلاب څرنګوالی بیانوي، هغه غورځنګ چې د کعبې ترڅنګه به د هغه حضرت په اعلان سره شروع

کيږي. له ټولې دنيا څخه به د هغهٔ حقيقي ملګري او پېروکار له هغهٔ سره يو ځای کيږي، د قوماندانۍ کمېټې او يونټونه به جوړيږي، لښکريان به منظم کيږي، قوماندانان به ټاکل کيږي او په پراخه سطح به عمليات شروع کيږي.
امام مهدي عليه السلام به د دې لپاره ظهور کوي چې له معاشرې څخه د ظلم او ظالم جرړې وباسي، دغه معاشره او ټولنه به يوازې د حجاز، مينځني ختيځ يا اېشيا پورې محدوده نهٔ وي بلکې ټوله دنيا به پکښې شامليږي. د يوې داسې معاشرې او ټولنې اصلاح چې له ظلم او فساد نه ډکه وي ډېر ګران کار دی د هغې دعوا کوونکی به خا مخا يوه لويه معجزه ولري او دغه معجزه به د هغهٔ په لاسو نو ترسره کيږي.
د کتاب دريمه برخه د اخري امام حکومت ته اشاره کوي. هغه حضرت به له ظلم او فساد نه د ډکې دنيا د چارو د چلولو او د اسلام د واکمنۍ د ټينګولو لپاره د خپلې زمانې له توانمنو او تکړه يارانو او له سلف صالحينو څخه د حضرت عيسی عليه السلام حضرت صالح عليه السلام حضرت سلمان فارسي (رض) او حضرت مالک اشتر (رض) په شان مشرانو څخه يو مضبوط او ګټور حکومت جوړوي. که څه هم د ظلم او جور حکومتونو په ختمولو کښې د هغوي په رول سترګې نهٔ شو پټولی خو د دنيا په بيا رغولو او اصلاح کولو کښې د هغو اصلي رول د امام مهدي عليه السلام په نړيوال حکومت کښې دی.
هغه څه چې په دې سريزه کښې په لنډه توګه ذکر شول د شيعه او سني له لسګونو کتابونو څخه په استفادې او د سلګونو روايتونو په څېړنې سره په تفصيلي او مستدله توګه په دې کتاب کښې راغلي دي.
اميد دی چې دا کتاب چې د آل محمد صلی الله عليه و آله وسلم د پراخه عدالت او انصاف له ظهور نه پس د اسلامي ټولنې پس منظر يې که څه هم په نيمګړې توګه ؛ بيان کړی دی د زمانې د امام په در کښې د قبول وړ او د دنيا د مسلمانانو او حقيقي انتظار کوونکو د استفادې وړ وګرځي او هغوي د هغه حضرت د راتګ د زمينې د برابرولو لپاره تيار کړي.
له پاک ربه غواړو چې د اسلامي نړۍ ستر مرجع امام خميني (رح) دې چې د امام مهدي عليه السلام د حکومت يوه جلوه يې په ايران کښې مونږ ته وښودله له انبياکرامو او معصومينو عليهم السلام سره محشور کړي او د اهلبېتو عليهم السلام د حکومت خادمان دې کامياب او په خپل حفظ او امان کښې وساتي. دلته د څو مهمو ټکو ذکر کول ضروري ګڼو:

۱- مونږ دا دعوا نۀ لرو چې په دې کتاب کښې به مو څه نوې خبره وړاندې کړې وي، څکه چې روايتونه يې تېرو عالمانو راغونډ کړي دي او په ځينو مواردو کښې يې نتيجه هم اخېستې ده ، خو د دې کتاب خصوصيت دا دی چې پکښې دا کوشش شوی دی چې له خاصو اصطلاحاتو او مذهبي اختلافاتو نه ورهاخوا يو لړ مضامين په نوي ، ساده او د عامو خلقو د پوهې وړ قالب کښې وړاندې کړو.

۲- هغه مطلب اخېستنې چې له روايتونو څخه يې بېه نيولې او د استناد په ځای نۀ دي ورکړې شوي د کتاب د ليکوال خپل نظر دی ، نو له دې امله کېدې شي په لا زياې څېړنې ، تحقيق او د روايتونو له يو بل سره په پرتله کولو کښې لا نورې مطلب اخېستنې ترلاسه شي.

۳- همدا رنګ دا دعوا هم نۀ لرو چې په دې کتاب کښې د استناد وړ بيان شوي ټول روايتونه صحيح او له څه کړکېچ څخه پاک دي بلکې کوشش دا شوی دی چې هغه څه چې معتبرو محدثانواو مولفانو په خپلو کتابونو کښې راوړي دي نقل شي. همدا رنګ بې له يو شمېر مواردو د يوې برخې روايتونو سند مو نۀ دی راوړی څکه چې د هغو د نفي او اثبات په لټه کښې نۀ وو. پر دې سربيره چې په زياترو مواردو کښې په اجمالي تواتر سره د روايتونو په صادريدو غوڅ يقين پېدا کوو. په خاصه توګه په هغو روايتونو کښې چې د اهلبېتو عليهم السلام له لارې رارسېدلي دي.

۴- د دې کتاب روايتونه د معجم احاديث الامام المهدي عليه السلام کتاب له تاليف اوتدوين نه مخکې راغونډ کړې شوي دي نو په دې وجه په دې لړ کښې د لا زيات تحقيق کولو غوښتونکي هغه کتاب ته چې بحمدالله له دې کتاب نه وروسته د هغۀ په راغونډولو ، تاليفولو او نشرولو کښې کامياب شوم ارجاع کوو.

۵- په زياترو روايتونو کښې د الساعه او القيامه کلمات د امام مهدي عليه السلام په ظهور سره تفسير شوي دي. نو په دې وجه هغه روايتونه چې د الساعه او القيامه د شرائطو يا علامتونو په توګه راغلي دي په دې کتاب کښې د ظهور د علامتونو په توګه راوړلي شوې دي.

۶- د کتاب ځينې مضامين لا زيات تحقيق ته ضرورت لري، که څه هم کوشش شوی دی چې د هغو په حقله وضاحت ورکړی شي. اميد دی چې د خدای په فضل سره به کتاب په نورو چاپونو کښې په لا زيات تحقيق سره خپور کړو.

په اخر کښې د ((من لم يشکر المخلوق لم يشکر الخالق)) په مصداق سره ضروري ګڼم چې د هغو وروڼو او دوستانو په تېره بيا د لاربنوونو لپاره د دوو قدرمنو وروڼو حجت

الاسلام جواد او حجت الاسلام محمد جعفر طبسي او د کتاب د مضامينو د بيا ليکلو او تنظيمولو لپاره د حجت الاسلام علي رفيعي او حجت الاسلام محمد حسېني شاهرودي مننه او قدرونه وکړم.

نجم الدين

طبسي

قم-

۱۳۷۳ هجري نمريز کال

ورومبی باب

حکومت

د دینونو او مکتبونو قوانین هغه وخت په ټولنه کښې اجرا کیږي چې حکومت یې ملاتړ وکړي. له دې امله هره ډله د خپلو اهدافو د اجرا لپاره د حکومت د ترلاسه کولو په لټه کښې ده. اسلام هم چې تر ټولو لوړ اسماني دین دی د یو اسلامي حکومت د جوړولو په لټه کښې ؤ او د حق د حکومت رامنځته کول او د هغهٔ حفاظت تر ټولو لویه فریضه ګڼي.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم خپل ټول کوششونه د اسلامي حکومت د جوړولو لپاره په کار واچول او په مدینه منوره ښار کښې یې د هغهٔ د بنیاد په اېښودو باندې لاس پورې کړ. د هغه حضرت له رحلت نه وروسته که څه هم معصومو امامانو علیهم السلام او عالمانو د اسلامي حکومت د جوړولو آرزو لرلې وه خو د ګوتې شمېر مواردو نه بغېر الهي حکومتونه نهٔ وو او د حضرت امام مهدي علیه السلام د ظهور تر وخته پورې به هم زیاتره حکومتونه باطل وي.

په هغو روایتونو کښې چې د خدای له ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم او معصومو امامانو علیهم السلام څخه تر مونږه رارسېدلي دي د امام مهدي علیه السلام له پاڅون نه مخکښې د حکومتونو عام پس منظر وړاندې شوی دی چې ځینو مواردو ته پکښې اشاره کوو:

الف: د حکومتونو ظلم:

یوه مسئله چې انساني ټولنه د امام علیه السلام له ظهور نه مخکښې کړوي، بې انصافي او ظلم دی چې د حکومتونو لخوا له خلقو سره کیږي. د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم په دې حقله فرمائي: ((زمکه به له ظلم او بې انصافۍ څخه ډکیږي ان تردې چې هر کور ته به ویره او جنګ داخلیږي.))[1]

امام علي علیه السلام فرمائي: ((زمکه به له ظلم او بې انصافۍ څخه ډکیږي، ان تردې چې ویره او ترهه به هر کور ته ننوځي.)) [2]

امام باقر علیه السلام فرمائي: ((حضرت قائم علیه السلام به قیام ونکړي مګر له وېرې او ترهې څخه په ډک دوران کښې.))[1]

---

[1] - ابن ابي شیبه، مصنف ۱۵ ټوک ۸۹ مخ، کنزالعمال ۱۴ ټوک ۵۸۴ مخ.

[2] - کنزالعمال ۱۴ ټوک ۵۸۴ مخ، احقاق الحق ۱۳ ټوک، ۳۱۷ مخ.

دغه ویره او ترهه هغه څیز دی چې په غالبه توګه د نړۍ د ظالمو او خپل سریو حکومتونو څخه سرچینه اخلي، ځکه چې د هغه حضرت له ظهور نه مخکښې به ظالمان په نړۍ باندې واکمني کوي.

امام محمد باقر علیه السلام په دې حقله فرمائي: ((مهدي علیه السلام به هغه وخت ظهور کوي چې د ټولنې د چارو واګې د ظالمانو په لاسو کښې وي.))[2]

ابن عمر وائي: یو شرافتمن او مال او اولاد لرونکی کس به (په آخرالزمان) کښې د هغو تکلیفونو او مصیبتونو له لاسه چې د واکمنانو لخوا یې زغمي د مرګ آرزو کوي.))[3]

د پام وړ ټکی دا دی چې د خدای دګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم پېروکار یوازې د پردیو طاقتونو له تېري او حملې څخه کړاو او درد نۀ زغمي بلکې د خپلو خپل سریو او ظالمو حکومتونو لخوا په دباؤ او تکلیف کښې دي. په دومره اندازه چې زمکه په خپلې ټولې پراختیا سره د هغوي لپاره تنګیږي او د ازادۍ د احساس په ځای ځانونه په یو ستر جېل او زندان کښې احساسوي. هم دا اوس په اسلامي نړۍ کښې بې له ایرانه چې د خدای پاک په فضل او کرم او د زمانې د امام علیه السلام په برکت سره پکښې یو عادل فقیه حکومت کوي د اسلامي هیوادونو نور مشران له اسلام او مسلمانانو سره ښۀ تعلق نۀ لري او د هغوي لپاره پردي دي.

په دې حقله په روایتونو کښې راغلي دي:

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((په اخره زمانه کښې به داسې سخت مصیبتونه چې ترهغو زیات سخت به چا نۀ وي اورېدلي د اسلامي واکمنانو لخوا زما امت ته رسول کیږي په دا ډول چې پراخه زمکه به په هغوي باندې تنګه شي او زمکه به له بې انصافۍ او ظلم څخه ډکه شي. په دومره اندازه چې مومن به له ظلم څخه د خلاصون لپاره یو داسې پناه ځای چې هغۀ ته پناه ورکړي نۀ مومي.)) [4]

یو شمېر روایتونه د خپل سرو واکمنانو له خوا په مصیبت باندې د مسلمانانو د اخته کېدو په حقله وضاحت کوي چې د هغو ظالمو واکمنانو له واکمنۍ وروسته د ټولې دنیا لپاره د یو مصلح د ظهور زېری یې ورکړی دی. په دغه ډول روایتونو کښې د هغو

---

[1] -شجري امالي ۲ ټوک ۱۵۲ مخ. ، نعماني، غېبت، ۲۵۳ مخ، طوسي، غېبت، ۲۷۴ مخ، اعلام الوری، ۴۲۸ مخ، مختصر بصائر الدرجات، ۲۱۲ مخ، اثبات الهداه، ۳ ټوک، ۵۴۰ مخ، حلیه الابرار ۳ ټوک ۲۲۲ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۳ مخ، بشارت الاسلام ۸۲ مخ، عقدالدرر ۲۴ مخ، القول المختصر۲۲ مخ، متقي هندي، برهان، ۷۴ مخ، سفارین، لوائح ۳ ټوک ۸ مخ. ته مراجعه وکړئ.

[2] - ابن طاووس، ملاحم، ۷۷مخ

[3] - عقدالدرر۳۳۳ مخ.

[4] - حاکم، مستدرک، ۴ ټوک، ۴۲۵ مخ، عقدالدرر، ۴۳مخ، احقاق الحق، ۱۹ټوک، ۲۲۴ مخ.

دريې دوله حکومتونو په حقله چې د خدای له ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم نه پس په اقتدار کښې راځي خبره راغلې ده. دغه دريې دوله حکومتونه په دا دول دي: خلافت، امارت او ملوکیت او له دې وروسته به جباران واکمنیږي.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: «له ما نه وروسته به یو شمېر خلیفه ګان په اقتدار کښې راځي، له خلیفه ګانو وروسته به یو شمېر امراء او له امراء وروسته به باچایان او له هغوي وروسته به جباران او ظالمان او بیا مهدي علیه السلام ظهور کوي.» [1]

ب- د حکومتونو ترتیب

هغه وخت خلق په ارام او سوکالتیا کښې ژوند کوي چې د حکومت چارواکي نېک او کارندویه کسان وي، خو که کله نالائق کسان په خلقو باندې واکمنان شول نو طبیعې خبره ده چې انسانان له تکلیف او عذاب څخه پوزې ته راځي. کټ مټ هم هغه حالت چې د امام مهدي علیه السلام له ظهور نه مخکې رامنځته کیږي نو دغه وخت به حکومتونه خیانتکار، فاسقان او ظالمان خلق جوړوي.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: «یوه داسې زمانه به راشي چې حکمرانان به ظلم کوونکي، قومندانان به خیانتکار، قاضیان به فاسقان او وزیران به ظالمان ګرځي.[2]»

ج- په حکومتونو باندې د ښځو نفوذ

یوه بله مسئله چې د اخري زمانې په حکومتونو کښې بیانیږي د ښځو تسلط او نفوذ دی چې په مستقیمه توګه په سړیو باندې واکمني کوي او یا واکمنان تر خپل تسلط لاندې راولي، دا مسئله یو لړ ناوړ پایلې په ځان پسې لري. حضرت علي علیه السلام په دې حقله فرمائي: «داسې وخت به راورسي چې زناکار او فاسد کسان به ناز او نعمت ته ورسي او سپک خلق به مقام او حېثیت پیدا کړي او انصاف لرونکي انسانان به کمزوري شي.» پوښتنه ترې وشوه چې دغه دوران به په کوم وخت کښې راځي؟ وې

[1] - المعجم الكبير، ۲۲ ټوک، ۳۷۵ مخ، الاستيعاب، ۱ ټوک، ۲۲۱ مخ، فردوس الاخبار، ۵ټوک، ۴۵۲ مخ، كشف الغمه، ۳ټوک، ۲۲۴ مخ،اثبات الهداه، ۳ ټوک، ۵۹۲ مخ.

[2] - شجري ، اماملي ۲ ټوک، ۲۲۸ مخ.

فرمایل: ((کله چې ښځې او وینځې د سړیو په چارو باندې مسلطې شي او ماشومان واکمنۍ ته ورسي.)) [1]

د- د ماشومانو واکمني

واکمنان پکار دي تجربه کار او مدیریت لرونکي کسان وي چې خلق په ارام او سوکالۍ کښې وي. که د هغوي په ځایکم عمره او لنډ فکره کسان د کارونو سرپرستي په لاسو کښې واخلي نو پکار دي له هغې فتنې څخه رامنځته شویو حالاتو څخه خدای پاک ته پناه یوړل شي. په دې باره کښې د دوو روایتونو په ذکرولو بسنه کوو:

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((له وړومبیو اویا کلونو او د ماشومانو له حکومت څخه خدای ته پناه یوسئ.)) [2]

سعید بن مسید وائي: ((فتنه به رامنځته کیږي او د هغې په ابتداء کښې به د ماشومانو لوبې وي،)) [3]

ه- د حکومتونو تزلزل

یو داسې حکومت د خپل هېواد د خلقو خدمت کولې شي چې سیاسي ثبات ولري، ځکه چې په داسې صورت کښې چې د بدلون په حال کښې وي په ملک کښې غټ او ستر کارونه نۀ شي ترسره کولې.

په آخره زمانه کښې به حکومتونه د تزلزل په حال کښې وي. کله کله به یو حکومت د ورځې په شروع کښې په اقتدار کښې راشي او په نمر پرېواتۀ سره به له حکومت څخه څنګته کړې شي. امام جعفر صادق علیه السلام په دې حقله فرمائي: ((څه رنګ به وي چې کله بې له هدایت کوونکي امام او بې له علم او پوهې څخه پاتې شئ او له یو بل څخه د بېزارۍ په لټه کښې شئ؟ او دا به هغه زمانه وي چې وازمایلې شئ او ستاسو ښۀ او بد کسان له یو بل څخه جدا شي او چاڼ او لاندې باندې شئ. هغه وخت چې تورې په تګ راتګ کښې شي، د جنګونو اور غرغنډه شي، یو حکومت به د ورځې په

---

[1] - کافي، ۸ ټوک، ۲۹ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۲۲۵ مخ.

[2] - مسند احمد بن حنبل ۲ټوک، ۳۲۲، ۳۵۵ او ۴۴۸ مخونه.

[3] - ملاحم ابن طاووس ۲۰مخ.

شروع کښې په اقتدار کښې راشي او په وژلو سره به د ورځې په اخر کښې به نسکور شي.)) [1]

و- د ملکونو د حکومتونو او ادارو بې وسي

د زمانې د امام علیه السلام له ظهور نه مخکښې به ظالم حکومتونه کمزوري شي او دا چاره به د دې لپاره زمینه جوړه شي چې د امام مهدي علیه السلام نړیوال حکومت قبول کړي. امام زېن العابدین علیه السلام د قران شریف د دې مبارک ایت چې فرمائي: حَتّى إِذَا رَأَواْ مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا [2] ((ترهغه وخته چې ووینئ هغه څه چې وعده یې ورکړې شوې ده او ډېر زر به پوه شي چې کوم کسان کم مرسته کوونکي لري او بې وسه دي.)) وفرمایل: ((هغه وعده چې په دې مبارک ایت کښې ورکړې شوې ده د حضرت مهدي علیه السلام د ملګرو، مرسته کوونکو او دښمنانو په حقله ده. هغه وخت چې د زمانې امام علیه السلام پاڅون وکړ نو دښمنان به یې ترټولو بې وسه او ناتوانه دښمنان وي او ډېر کم سازوسامان او ځواکونه به ولري.)) [3]

---

[1] - کمال الدین ۲ټوک، ۳۴۸ مخ.

[2] - سورهٔ جن (۷۲)، ۲۴ایت.

[3] - کافي ۱ ټوک، ۴۳۱ مخ، نورالثقلین، ۵ ټوک، ۴۴۱ مخ، احقاق الحق، ۱۳ ټوک ۳۲۹ مخ، ینابیع الموده ۴۲۹مخ، المحجه ۱۳۲ مخ.

دويم باب
د خلقو ديني حالت

په دې باب کښې د زمانې د امام عليه السلام له ظهور نه مخکښې د خلقو د ديني حالت څېړنه کوو. له روايتونو څخه معلومېږي چې په دغه زمانه کښې به د اسلام او قران له نامې نه زيات څه نۀ وي پاتې، مسلمانان به يوازې په نامه مسلمانان وي، جوماتونه به نور نو د هدايت او نصيحت ځايونه نۀ وي، په دغه زمانه کښې به فقيهيان د زمکې په سر تر ټولو بد فقيهان وي او دين به په کم ارزښتو ځيزونو او ډېرو کمو پېسو باندې خرڅيږي.

الف ـ اسلام او مسلمانان

اسلام د الهي احکامو په وړاندې د غاړه اېښودلو په معنا دی. اسلام ترټولو غوره او ترټولو اوچت دين دی چې په دنيا او اخرت کښې د انسانانو د خوشبختۍ ضمانت ورکوي، خو هغه څه چې ارزښت لري د اسلام او قران شريف په احکامو باندې عمل کول دي. په اخره زمانه کښې به ټول ځيزونه اپوټه او برعکس کيږي. يعنې له اسلام څخه به بې له نومه څه نۀ پاتې کيږي، قران به په معاشره کښې شتون لري خو يواځې يوشمېر کرښې دي چې په پاڼو باندې ليکل شوي دي او مسلمانان يوازې د مسلمانۍ نوم لري او له اسلام څخه څه نښه نښانه نۀ لري. د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((زما په امت داسې وخت راروان دی چې په هغۀ کښې به له اسلام څخه د هغۀ له نوم نه زيات څه نۀ پاتې کيږي او له قران څخه به بې له يو نقش او عکس څخه څه نۀ وي. مسلمانان به په نوم سره مسلمانان بلل کيږي خو له اسلام سره نسبت به يې له هر چا نه زيات پردی وي.)) [1]

امام جعفر صادق عليه السلام فرمائي: ((ډېر زر به هغه دوران راورسېږي چې خلق به خدای نۀ پېژني او د توحيد په معنا باندې به نۀ پوهېږي ان تردې چې دجال خروج وکړي.)) [2]

---

[1] - ثواب الاعمال ۳۰۱ مخ، جامع الابصار ۱۲۹ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۱۹۰ مخ.

[2] - تفسيرفرات، ۴۴ مخ.

ب- جوماتونه

جومات د خدای پاک د عبادت، پرستش، د دیني تبلیغاتو او د خلقو د هدایت او لارښوونې ځای دی. د اسلام په ابتدائي دور کښې حتی مهم حکومتي کارونه به په جوماتونو کښې ترسره کېدل. د جهاد پلانونه به په جومات کښې جوړېدل او انسان به له جومات څخه معراج ته تلئ، خو په اخره زمانه کښې د جوماتونو ماهیت ختمیږي او د دیني زدکړو، صحیح تبلیغاتو او هدایت په ځای د جوماتونو په شمېر او د هغو په تجملاتو کښې اضافه کیږي، په داسې صورت کښې چې جوماتونه له واقعي مومنانو څخه خالي دي، د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي:((د هغه زمانې جوماتونه به اباد او ښکلي وي خو پکښې به د هدایت او لارښوونې څه خبره نهٔ وي)) [1]

ج- فقیهان

اسلامي عالمان او پوهان په زمکه باندې د خدای پاک د دین ساتونکي دي او د خلقو هدایت او لارښوونه د هغوي په لاسو کښې ده. هغوي د تکلیفونو او زحمتونو په زغملو سره له شرعي سرچینو څخه دیني مسائل راوباسي او د خلقو په اختیار کښې یې ورکوي، خو په اخره زمانه کښې به حالت بدلیږي او د هغې زمانې عالمان به تر ټولو بد خلق وي. د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم په دې حقله فرمائي:

((د هغې زمانې فقیهان به تر ټولو بد فقیهان وي چې د اسمان لاندې ژوند کوي، فتنې او فسادونه به له هغوي څخه شروع کیږي او هم هغوي ته به ستنیږي.)) [2]

البته دا ویلې شو چې مقصد ترې هغه درباري او له نورو سره تړلې عالمان دي چې د ظالمو باچایانو او خپل سرو واکمنانو جرائم او جنایتونه توجیه کوي او پرتوګ ورته جوړوي او اسلامي رنګ ورته ورکوي. دا هغه کسان دي چې له هر مجرم او جرائم پېشه کس سره معامله او سازباز کوي، لکه د عربو باچایانو درباري وهابي علماء چې له امریکې او اسرائیلو سره مبارزه د شرعې په خلاف ګڼي. هغه عالمان چې د اسرائیلو د جرائمو او مظالمو په خلاف سا نهٔ شي اخېستې خو د خدای په کور خانه کعبه کښې د آل سعود د پولیسو په لاسو د سلګونو حاجیانو قتل عام توجیهوي او ورله ایتونه او

۱- بحارالانوار ۲ ټوک، ۱۹۰ مخ.

۲ - ثواب الاعمال ۳۰۱ مخ، جامع لاخبار ۱۲۹ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۱۹۰ مخ.

روايتونه راوړي. نو بايد ووايو چې دغه ترټولو بد فقيهان دي چې فتنه ترې شروع کيږي او فتنه بيا هم هغوي ته ستنيږي.

د - له دين څخه وتل

د اخري زمانې يو بل علامت دا دی چې خلق به له دين څخه ووځي. يوه ورځ امام حسېن عليه السلام د اميرالمومنين امام علي عليه السلام په خدمت کښې حاضر شو. يو شمېر خلق له هغه حضرت نه چاپېره ناست وو، امام علي عليه السلام هغوي ته وفرمايل: ((حسېن ستاسو امام او پېشوا دی،د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم ورته سيد او سرور نوم ورکړی دی، د دهٔ له نسل څخه به يو سړی ظهور وکړي چې په څېره او اخلاقو کښې به زما په شان وي، هغه به دنيا له عدل او انصاف څخه داسې ډکوي لکه څنګه له دې مخکښې له ظلم او جور څخه ډکه شوې وي.)) پوښتنه ترې وشوه چې دغه قيام او پاڅون به په کومه زمانه کښې وي؟ وې فرمايل: ((افسوس هغه وخت به له دين څخه داسې ووځئ لکه چې يوه ښځه د خپل خاوند لپاره له جامو نه بهر ووځي.)) [1]

هـ - دين خرڅونه

په انسان باندې لازم دي چې که سر يې په خطر کښې پريوزي،نوله خپل مال څخه دې تير شي چې سر يې محفوظ پاتې شي او که دين ته يې خطره پېښه شوه نو خپل ځان دې قربان کړي چې دين په خطره کښې و نهٔ غورزيږي او زيان و نهٔ مومي. خو په اخره زمانه کښې به دين په ډېره کمه بيه خرڅيږي او هغه انسانان چې سحر به مومنان وي او مازيګر به کافران وي. د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم په دې حقله فرمائي: ((افسوس دې وي په عربو باندې له هغه شر څخه چې ورته نزدې شوی دی، د تورې تيرې شپې د پارونو په شان فتنې چې خلق به سحر مومنان او د نمر پرېواتهٔ په وخت به کافران وي. يو شمېر خلق به خپل دين په ډېرې ناڅه بيه او لږومالونو باندې خرڅوي. کوم کس چې په دغه زمانه کښې په خپل دين باندې منګولې ښخې کړې او پابند پرې پاتې شي د هغه کس په شان به وي چې د اور سکروټه يې په لاس کښې نيولې وي يا له ازغو نه ډک بوټې ته په موټې کښې زور ورکوي.)) [2]

---

[1] - ابن طاووس، ملاحم ۱۴۴ مخ.

[2] - مسند احمد بن حنبل ۲ټوک، ۳۹۰ مخ.

دريم باب
له ظهور نه مخکښې اخلاق

د کورنۍ، خپلوۍ او دوستۍ د بنيادونو سستېدل، د انساني مينې او مهربانۍ سړېدل او د بې مهريو زياتېدل د اخرې زمانې له خصوصياتو څخه دي.

الف- د انساني مهربانيو سړېدل

د خداى ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم د مهربانۍ له نظره د هغې زمانې حالت داسې بيانوي: ((په هغه زمانه کښې به مشران په کشرانو او ماشومانو باندې رحم نۀ کوي او مضبوط کسان به په کمزورو باندې نۀ رحميږي، هغه وخت به خداى پاک هغۀ (امام مهدي) ته د پاڅون او ظهور حکم ورکوي.))[1] هغه حضرت همدارنګ فرمائي: ((قيامت به رانۀ شي ان تردې چې هغه وخت راورسېږي چې يو کس به (د ډېرې غريبۍ له لاسه) خپلو خپلوانوته ورشي او ورته به د خپلوۍ قسم ورکړي چې ورسره څه مرسته او مدد وکړي،خو هغوي به ورته څه ورنکړي. ګاونډى به له ګاونډي نه مرسته وغواړي او ورته به د ګاونډتوب قسم ورکړي خو ګاونډى به يې مرسته ونکړي.))[2]

هغه حضرت همدارنګ فرمائي: ((له ګاونډيانو سره بد سلوک او د خپلوۍ د مزيو پرې کېدل د قيامت له نښو نښانو څخه دي.))[3]

له دې امله چې په ځينو روايتونو کښې د ((الساعه)) کلمه د امام مهدي عليه السلام په ظهور سره تاويل شوې ده،[4] د ((اشراط الساعه)) روايتونه مو د ظهور په نښو نښانو باندې تفسير کړل.

ب- اخلاقي فساد

هر ډول انحراف او فساد ښايي يو ډول د زغملو وړ وي بې له جنسي فساد نه چې د غېرتمنو او شرافتمنو انسانانو لپاره ډېره ناخوښه او د نۀ زغملو چاره ده.له هغو ډېرو

---

[1] - بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۸۰ مخ او ۳۲ ټوک، ۳۳۵ مخ.

[2] - امالي شجري ۲ ټوک، ۲۷۱ مخ.

[3] - اخبار اصبهان ۱ټوک، ۲۷۴ مخ، فردوس الاخبار ۴ ټوک، ۵ مخ، الدرالمنثور ۲ ټوک، ۵۰ مخ، جمع الجوامع ۱ ټوک، ۸۴۵ مخ، کنزالعمال ۱۴ ټوک ۲۴۰ مخ.

[4] - تفسير قمي ۲ ټوک، ۳۴۰ مخ، کمال الدين ۲ټوک، ۴۲۵مخ، تفسير صافي ۵ ټوک، ۹۹ مخ، نورالثقلين ۵ ټوک، ۱۷۵ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۵۳ مخ، کشف الغمه ۳ ټوک، ۲۸۹ مخ، البيان ، شافعي، ۵۲۸ مخ، الصواعق محرقه، ۱۲۲ مخ، د يوم الظهور ، يو القيامه او يوم الکره اصطلاحاتود څېړنې لپاره د تفسيرالميزان ۲ټوک، ۱۰۸ مخ ته رجوع وکړئ

بدو او خطرناکو انحرافاتو څخه چې معاشره پرې د امام مهدي علیه السلام له ظهور نه مخکښې اخته کیږي د کورنۍ او ناموس ناامني ده. په هغه زمانه کښې به اخلاقي فساد او بې ستري په زیاته اندازه پراختیا مومي. د انسان ډوله کسانو ډله ایز حیواني کردارونو بدوالی او قباحت به د فساد د پراختیا دتسلسل په وجه له منځه لاړ شي او یو عادي او طبیعي حالت به پیدا کړي، فساد به دومره خپور شي چې ډیر کم خلق به له هغۀ څخه مخنیوی وکړي یا به یې مخنیوی وغواړي.
په ۱۳۵۰ هجري لمریز کال او په ایران کښې د محمد رضا شاه پهلوي د باچائۍ په زمانه کښې د دوه نیم زره کاله شهنشائیت جشنونه چې د شیراز هنر نوم ورته ورکړی شوی ؤ په هغو جشنونو کښې د حیواني ژوند ډیرې بدې او ناروا صحنې وښودلې شوې د ایران د اسلامي ټولنې قهر او احتجاج یې راوپاروۀ، خو له ظهور نه په مخکښې زمانه کښې به د دغو اعتراضونو څه خبره نۀ وي او یوازې به دا اعتراض کیږي چې ولې دا بداخلاقۍ او بد کارونه د لارې او چوکونو په منځ کښې کیږي؟ دا به تر ټولو اوچت نهي عن المنکر وي او دغه کس به د خپلې زمانې تر ټولو عابد کس وي.
اوس به یو شمیر روایتونو ته یوه کتنه وکړو چې په هغه زمانه کښې د اسلامي ارزښتونو له منځه تلل او د فساد د پراختیا د غمیزې ژورتیا درک کړو. د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((قیامت به رانۀ شي ان تر دې چې یوه ښځه به په رڼا ورځ او په ډاګه (یعنې د ټولو خلقو په مخکښې د هغې له خاوند څخه) واخلي، د لارې په مینځ کښې به د هغې په ناموس حمله وکړي، خو هیڅ کس به دغه کار و نۀ غندي او د هغه کار مخنیوی به ونکړي. په خلقو کښې به تر ټولو غوره هغه کس وي چې ورته ووائي: کاش چې د لارې له منځ څخه یوې ډډې ته تلی وې او دا کار دې په ډاګه نۀ وی کړی.))[1]
هغه حضرت همدارنګ فرمائي: ((قسم مې دې په هغه ذات وي چې د محمد(صلی الله علیه و آله وسلم) ځان یې په اختیار کښې دی دا امت به له منځه لاړ نۀ شي ان تردې چې سړی په لاره کښې د ښځو مخې ته اودریږي او (د ماتوونکي زمري په شان به) پرې حمله کوي، په هغوي کښې به هغه سړی ترټولو غوره وي چې ووائي: کاش د دیوال شا ته دې پټ دا کار کړې وې او د خلقو په مخکښې دې نۀ وې کړی.))[2]

---

[1] - عقدالدرر ۳۳۲ مخ، مستدرک حاکم ۴ ټوک ۴۹۵ مخ.
[2] - المعجم الکبیر، ۹ ټوک، ۱۱۹ مخ، فردوس الاخبار، ۵ ټوک، ۹۱ مخ، مجمع الزوائد ۷ ټوک، ۲۱۷مخ.

په یو بل بیان کښې فرمائي: ((دغه خلق به د حېواناتو په شان د لارو په منیځ کښې له یو بل سره جنګیږي او جګړې به کوي او بیا به له هغوي څخه یو کس د هغهٔ په مور، خور او لور باندې د لارې په مېنځ کښې د خلقو په مخ کښې تېرى کوي او بیا به هغوي د نورو د تېرې او حملو هدف ګرځوي او هر یو به پرله پسې بد کار ترسره کوي خو هیڅ څوک به دغه بدکار نهٔ غندي او نهٔ به یې بدلوي، په هغوي کښې به هغه کس تر ټولو غوره وي چې ووائي: چې که له لارې نه یوې غاړې ته او د خلقو له نظره لرې شوې وئ نو ښه به وه.))[1]

ج – د پاکلمنۍ د خلاف اعمالو پراختیا

محمد بن مسلم وائي: امام محمد باقر علیه السلام ته مې عرض وکړ: اى د خداى د ګران رسول صلى الله علیه و آله وسلم بچیه! ستاسو قائم علیه السلام به کوم وخت ظهور کوي؟ امام وفرمایل: ((کله چې سړي ځانونه د ښځو په شان کړي او ښځې ځانونه د سړیو په شان کړي، کله چې سړي په سړیو باندې بسنه وکړي (یعنې لواطت به کوي) او ښځې په ښځو باندې.))[2] یو بل روایت کښې په همدې مضمون سره له امام جعفر صادق علیه السلام څخه نقل شوى دى.[3] ابو هرېره هم د خداى له ګران رسول صلى الله علیه و آله وسلم څخه نقلوي: ((قیامت به رانهٔ شي ان تردې چې سړي به د بد کار د ترسره کولو لپاره له یو بل نه مخکښې کیږي لکه چې د ښځو په نسبت یې کوي.))[4] یو لړ نور روایتونه هم په همدې مضمون سره راغلي دي.[5]

---

[1] - ملاحم ، ابن طاووس، ۱۰۱ مخ.

[2] -کمال الدین ۱ ټوک، ۳۳۱ مخ.

[3] -مختصر اثبات الرجعه ۲۱۲ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۷۰ مخ، مستدرک الوسائل ۱۲ ټوک، ۳۳۵ مخ.

[4] - فردوس الاخبار ۵ ټوک، ۲۲۲ مخ، کنزالعمال ۱۴ ټوک ۲۴۹ مخ.

[5] - الف) عن الصادق علیه السلام: ((اذا رایت الرجل یغیر علي اتیان النساء)) کافي ۸ ټوک، ۳۹ مخ، بخارالانوار ۵۲ ټؤک، ۲۵۷ مخ، بشارت الاسلام ۱۳۳ مخ.

ب) ((اذا صارالغلام یعطي کما تعطي المراه، و یعطي قفاه لم ابتغي)) کافي ۸ ټوک ۳۸ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۲۵۷ مخ.

ج) ((یزف الرجال للرجال کما تزف المراه لزوجها)) بشارت الاسلام، ۷۲ مخ، الزام الناصب ۱۲۱ مخ.

د) قال الصادق علیه السلام: ((یتمشط الرجل کما تنمشط المراه ازوجها ، و یعطي الرجال الاموال علي فروجهم و یتنافس فی الرجل و یغار علیه من الرجال، و یبذل فی سبیل النفس و لمال)) کافی ۸ ټوک، ۳۸ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۴۵۷ مخ.

ه) قال الصادق علیه السلام: ((تکون معیشه الرجل من دبره، و معیشه المراه من فرجها)) کافي ۸ ټوک ۳۸مخ.

و) قال الصادق علیه السلام: ((عندهما یغار علي الغلام کما یغار علي الجاریه (الشابه) في بیت اهلها)) بشارت الاسلام ۳۲، ۷۲، ۱۳۳ مخونه:

ز) قال النبي صلی الله علیه و آله وسلم: ((کانک بالدنیا لم تکن اذا ضیعت، امتي الصلاه واتبعت الشهوات و غلت الاسعار و کثراللواط)) بشارت الاسلام، ۲۳ مخ، الزا الناصب ۱۸۱ مخ.

د- د لږو بچو ارمان

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((قیامت به رانۀ شي ان تردې چې ځوک پنځۀ بچي لري نو د ځلور بچو آرزو به کوي او هغه ځوک چې ځلور بچي لري نو وائي به کاش چې درې بچي مې لرلې او د درې بچو لرونکی کس به د دوو فرزندانو آرزو لري او هغه ځوک چې دوه بچي لري د یو بچي لرلو آرزو لري او ځوک چې یو بچی لري آرزو به کوي چې کاش یو بچی یې هم نه لرلی.))[1]

په یو بل روایت کښې فرمائي: ((یوه داسې زمانه به راشي چې د کم اولاد ارمان به وکړئ لکه چې نن د زیات اولاد او مال او دولت ارمان کوئ، ان تردې چې له تاسو ځخه یو کس به د خپل ورور له قبر سره تېرېږي او ځان به د هغۀ په قبر باندې لوغړوي داسې لکه چې حیوانات په ځړځای کښې ځانونه په خاورو کښې رغړوي او وائي به: کاش چې زۀ د دۀ په ځای وې او دا خبره به یې له خدای پاک سره د ملاقات د شوق او یا د هغو نېکو اعمالو په وجه نۀ وي چې مخکښې یې لېږلي دي بلکې د هغو مصیبتونو او تکلیفونو په وجه به وي چې په هغۀ باندې نازلیږي.))[2]

هغه حضرت صلی الله علیه و آله وسلم همدارنګ فرمائي: ((قیامت به رانۀ شي مګر دا چې اولاد کم شي.))[3] په دې روایت کښې د ((الولد غیضاً)) کلمه راغلې ده چې معنا یې د جنین سقطول دي او له بارداری نه مخنیوی دی، خو د ((غیظاً)) کلمه چې په بل روایت کښې راغلې ده د غم، مشقت، محنت او غضب په معنا ده.

یعنې خلق به هغه دوران کښې د جنین په سقط کولو او د اولاد له زیاتولو ځخه په مخنیوي سره د اولاد د پراختیا مخه نیسي او یا به د اولاد لرل د غم، خفګان او غصې د رامنځته کېدو سبب وي او شاید د سختو اقتصادي مشکلاتو، په ماشومانو کښې د بیماریو د پراختیا، د وسائلو د نۀ شتون او د ابادۍ او نفوسو کنټرولولو ته د خلقو د تبلیغ یا نورو عواملو په وجه وي.

هـ) د بې سرپرستو کورنیو پراختیا

---

١ - فردوس الاخبار ۵ ټوک ۲۲۷ مخ.

٢ -المعجم الکبیر ۱۰ ټوک، ۱۲ مخ.

٣ - الشیعه والرجعه ۱ ټوک ، ۱۵۱ مخ، فردوس الاخبار ۵ ټوک، ۲۲۱ مخ، المعجم الکبیر ۱۰ټؤک ، ۲۸۱ مخ، بحارالانوار ۳۴ ټوک، ۲۴۱ مخ.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((د قيامت له نښو نښانو څخه يوه دا ده چې سړي به کم شي او ښځې به زياتې شي، ان ترديې چې پنځوس پنځوس ښځې به يو سرپرست ولري.))[1]

کېدې شي چې داحالت د سړيو د زياتو سر تاوانونو په وجه وي چې په اوږدو او پرله پسې جنګونو کښې رامنځته کيږي.

هغه حضرت صلی الله علیه و آله وسلم همدا رنګ فرمائي: ((قيامت به رانۀ شي، مګر دا چې داسې زمانه راشي چې په يو سړي پسې به تقريباً دېرش ښځې روانې وي او هره يوه به دا تقاضا کوي چې ورسره وادۀ وکړي.))[2]

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم په يو بل مبارک روايت کښې فرمائي: ((خدای پاک خپل دوستان او غوره کسان له نورو څخه جدا کوي ان ترديې چې زمکه له منافقانو، ګمراهانو او د هغوي له اولاد څخه پاکه شي، داسې وخت به راورسي چې پنځوس ښځې به يو سړي ته مخامخې شي،يوه به وائي ای د خدای بنده! ما واخله او بله به وائي ما ته پناه راکړه.))[3]

انس وائي: د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم وفرمايل: ((قيامت به برپا نۀ شي مګر دا چې هغه زمانه راورسي (چې د سړيو د سرتاوانونو او د ښځود زياتوالي له کبله به) يوه ښځه په لاره کښې يو پيزار ومومي او (په افسوس سره به) وائي: دا پيزار د هغه سړي دی، په هغه زمانه کښې به د پنځوسو ښځو لپاره يو سرپرست وي.))[4]

هم له انس نه نقليږي چې وائي: ((ايا نۀ غواړئ چې هغه حديث چې له پېغمبراکرم صلی الله علیه و آله وسلم څخه مې واورېد تاسو ته نقل کړم؟ د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم وفرمايل: ((سړي به مړۀ شي او ښځې به باقي پاتې شي.))[5]

---

[1] - مسند طيالسي، ۸ ټوک، ۲۲۲ مخ، مسند احمد بن حنبل ۳ ټوک، ۱۲۰ مخ، سنن ترمذي، ۴ ټوک، ۴۹۱ مخ، مسند ابويعلي ۵ ټوک، ۲۷۳ مخ، خليه الاولياء ۲ ټوک، ۲۸۰ مخ، دلائل النبوه ۲ ټوک، ۵۴۳ مخ، الدرالمنثور ۲ ټوک، ۵۰ مخ.

[2] - فردوس الاخبار ۵ ټوک، ۵۰۹ مخ.

[3] - امالي مفيد ۱۴۴ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۵۰ مخ.

[4] - عقدالدرر ۲۳۲ مخ، فردوس الاخبار ۵ ټوک، ۲۲۵ مخ.

[5] - مسند احمد بن حنبل ۳ ټوک، ۳۷۷ مخ.

ځلورم باب
له ظهور نه مخکښې امنیت

الف) ګډوډي او نا امني

د لویو طاقتونو د تېري له کبله به د وړو حکومتونو او کمزورو ولسونو امن و امان له مینځه لاړ شي او ازادي او امنیت به نور نو څه مفهوم و نۀ لري. په دنیا باندې واکمن طاقتونه به په کمزورو ولسونو باندې زمکه داسې تنګه کړي او د ولسونو په حقوقو باندې تېري او حملې به دومره زیاتې کړي چې خلق به د سا اخېستو اجازت ونلري.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم دغه دور داسې بیانوي: ((زر به امتونه (یعنې د نورو دینونو او مذهبونو پېروکار) ستاسو په خلاف د عمل مېدان ته راودانګي، په داسې ډول چې اوږي به د ډوډۍ په لوښو باندې حمله کوي.)) یو سړي وویل: ایا له دې کبله چې په هغه زمانه کښې به مونږ په اقلیت کښې یو نو ځکه به راباندې حملې کیږي؟ د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم وفرمایل: ((په هغه زمانه کښې به ستاسو شمېر ډېر زیات وي خو د سېلاب په مخکښې به د خس او خشاکو په شان یئ، خدای پاک به د دښمنانو له زړونو څخه ستاسو هېبت او عظمت وباسي او ستاسو په زړونو باندې به سستي غالبه کړي.)) یو کس پوښتنه وکړه: د خدای ګران رسوله! دغه سستي او ناراستي به په څه وجه وي؟ وې فرمایل: ((د دنیا د مینې او د مرګ نۀ خوښولو په وجه.))[1]

دغه دواړه بد خویونه چې د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم یې یادونه کړې ده، کافي دي چې یو ملت ازادۍ، او له خپلو ارزښتنو څخه دفاع ته له رسېدو څخه منعې کړي او هغوي تر هر ډول حالاتو لاندې ذلت لرونکي ژوند تېرولو ته تیار کړي، که څه هم د دین او مذهب له اصولو څخه د لاس وبنځلو په شرط سره وي.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((مهدي (علیه السلام) به ظهور هغه وخت کوي چې دنیا له ګډوډۍ څخه ډکه شي او یوه ډله به په بلې ډلې باندې

[1] -مسند طیالسي ۱۳۳ مخ، سنن ابي داؤد ۴ ټوک، ۱۱۱ مخ، المعجم الکبیر ۲ ټوک، ۱۰۱ مخ.

حملې کوي.[1] لوی به په وړوکي باندې رحم نۀ کوي او طاقتور به په کمزوري باندې رحم نۀ کوي نو په داسې وخت کښې به خدای پاک هغۀ ته د پاڅون اجازه ورکړي.))[2]

ب) د لارو ناامني

د ګډوډيو او ناامنيو لمن به لارو کوڅو ته هم وغزيږي او بې رحمي به پراختيا ومومي چې په دغه وخت کښې به خدای پاک امام مهدي عليه السلام رااوچت کړي او د ګمراهۍ کلاګانې به د هغۀ په توانمن لاس باندې فتح کړي، امام مهدي عليه السلام به يوازې مضبوطې کلا ګانې نۀ فتح کوي بلکې تړلي زړونه به هم د حقائقو او معنويت په لور خلاص او د حقائقو قبلولو ته به يې تيار کړي.

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم خپلې قدرمنې لور بي بي فاطمې عليها السلام ته په خطاب کښې فرمائي: ((په هغه خدای مې دې قسم وي چې زۀ يې په حق سره مبعوث کړم، په رښتيا چې د دې امت مهدي (عليه السلام) د حسنېنو (عليهم السلام) له نسل څخه دی. هغه وخت چې کله دنيا له ګډوډيو او بې نظمۍ نه ډکه شي او فتنې (پرله پسې) راڅرګندې شي، لارې او کوڅې به ناامنې شي او ځينې به په ځينو باندې حملې کوي، نۀ به مشر په کشر باندې رحم کوي او نۀ به کشر د مشر قدر او عزت کوي، په داسې وخت کښې به خدای پاک د دغو دوو امامانو (حسنېنوعليهم السلام) له نسل څخه يو سړی راپاڅوي چې د ګمراهۍ کلا ګانې به فتح کړي او هغه زړونه چې د جهالت او ناپوهۍ پردې پرې غوړېدلي وي (او د حقائقو له درک کولو څخه به په حجاب کښې وي) خلاص کړي. هغه به اخره زمانه کښې راپاڅېږي، هم هغه ډول چې زۀ په اوله زمانه کښې راپاڅېدم او هغه به دنيا له عدل او انصاف څخه ډکوي، هم هغه ډول چې له ظلم او بې انصافۍ نه ډکه شوې وي.))[3]

ج) لړزوونکي جرائم

په تاريخ کښې د ظالمانو او جلادانو جرائم او ظلمونه ډېر وحشتناک او لړزوونکي وو. د تاريخ صفحې له داسې ظلمونو، ستمونو او جرائمو نه ډکې دي چې ستمګرو او

---

[1] - بحارالانوار ۳۲ ټوک، ۳۳۵ مخ او ۵۲ ټوک، ۳۸۰ مخ.

[2] - بحارالانوار ۵۲ ټوک ۱۵۴ مخ.

[3] - عقدالدرر ۱۵۲ مخ، بحارلانوار ۵۲ ټوک، ۱۵۴ مخ او ۲۲۲ مخ، احقاق الحق ۱۳ توک، ۱۱۲ مخ، الاربعون حديثاً (ابونعيم)، ذخائراعقبی ۱۳۵ مخ، ينابيع الموده ۴۲۲ مخ.

وينه څښونکو واکمنانو په بې وزلو او مظلومو ولسونو باندې کړي دي چې چنګېز، هېټلر، او آتيلا يې نمونې دي، خو هغه جرائم او جنايتونه چې د امام مهدي عليه السلام له ظهور نه مخکښې به راپېښېږي د ېر زړونه لړزوونکي جرائم او ظلمونه به وي چې يوازې تصور يې کېدې شي. د وړو وړو ماشومانو پانسي کول، د هغوي سوزول او په يشيدونکو مائعاتو کښې د هغوي اچول، په ارو، اوسپنيزو سلاخونو او مېچنو سره د خلقو ټوټې ټوټې کول له هغو پېښو څخه دي چې د عدل د نړيوال حکومت له جوړېدونه مخکښې به د هغو حکومتونو لخوا چې ځانونه د بشري حقوقو مدافع بولي رامنځته کيږي. د هم دغو وحشيتګرو له کبله به د امام مهدي عليه السلام د حکومت چې د روايتونو په تعبير د بې وزلو او مظلوم د پناه ځای دی اهميت څرګندوي.

امام علي عليه السلام د هغې زمانې تراخهٔ حوادث داسې بيانوي: ((په تحقيق سره سفياني به يوه ډله په دې باندې ګماري چې ماشومان په يو ځای کښې راغونډ کړي بيا به د هغوي د سوزولو لپاره تېل سرهٔ کړي، ماشومان به (سفياني ته) ووائي چې که زمونږ پلارانو له تا سره مخالفت کړې وي نو زمونږ ګناه څه ده چې خا مخا دې وسوزولې شو؟ هغه به د ماشومانو له منځ نه د حسن او حسېن په نوم دوه ماشومان راوباسي او پانسي به يې کړي. بيا به کوفې ته لاړ شي او هم هغه (تېر وحشتناک) سلوک به د هغه ځای له ماشومانو سره هم وکړي او په هم هغو نومونو دوه ماشومان به د کوفې په جومات کښې پانسي کړي او له هغه ځايه به بهر وځي او بيا به نور جنايتونه او جرائم کوي او په داسې حال کښې چې په لاسونو کښې به يې نېزه وي يوه اميدواره ښځه به ونيسي او هغه به خپل يو ملګري ته حواله کړي او حکم به ورکړي چې د لارې په مېنځ کښې يې په ناموس باندې حمله وکړي، هغه به له دغې حملې نه وروسته د ښځې خېټه وڅېري او بچی به ترې بهر راوباسي او هيڅوک به نهٔ وي چې داسې لړزوونکی حالت بدل کړي.))[1]

امام جعفر صادق عليه السلام د لوح په خبر کښې فرمائي: ((خدای پاک به خپل رحمت د پېغمبراکرم صلی الله عليه و آله وسلم د لور د زوی په وسيلې سره مکملوي، هغه کس چې د موسی عليه السلام کمال، د عيسی عليه السلام عظمت او د ايوب عليه السلام صبر او استقامت لري. زما دوستان او مينه وال به د هغهٔ (له ظهور) نه مخکښې خوار او ذليل وي او سرونه به يې د ترک او ديلم د اوسېدونکو په شان (د ظالمو

---

[1] - عقدالدرر ۹۴ مخ، الشيعه والرجعه ۱ ټوک ۱۵۵ مخ.

حکمرانانو لپاره) ډالۍ کولې شي، هغوي به وژل کيږي، سوزول کيږي او ويرولې او ګواښلې به شي، زمکه به يې په وينو سره رنګينيږي او د ښځو ترمېنځ به يې چغې او فريادونه زياتيږي، هغوي زما حقيقي مينه وال دي، هغه (امام مهدي) به د هغوي په ذريعې سره فتنه ړندوي، تيارې به ختموي،زلزلې (ناقرارۍ) به لرې کوي او له هغوي څخه به د اسارت زولنې او زنځيرونه پرانيزي، د خدای پاک درود او سلام دې په هغوي وي چې هم هغوي هدايت شوي کسان دي.))[1]

ابن عباس وائي: ((سفياني او فلاني به خروج کوي او په خپلو کښې به جنګيږي، په داسې ډول چې سفياني به دښځو خېټې څيري او ماشومان به په لويو لوي دېګونو کښې اچوي او سوزوي به يې.))[2]

ارطات وائي: ((سفياني به هر هغه کس چې ورسره مخالفت کوي وژني، په ارې سره به خپل مخالفان دوه ټوټې کوي او په دېګونو سره به هغوي هلاکوي، دغه ظلمونه به تر شپږو مياشتو پورې جاري وي.))[3]

د) د ژوندو کسانو د مرګ آرزو

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((په هغه ذات مې دې قسم وي چې زما ځان يې په اختيار کښې دی دنيا به ختمه نۀ شي ان تردې چې هغه زمانه راورسي چې سړی به د هديرې تر څنګه د تېرېدو په وخت ځان په قبر باندې راوغورزوي او وائي به: کاش زۀ د دې قبر د خاوند په شان وې، په داسې حال کښې چې د هغۀ مشکل به څه قرض پور نۀ وي بلکې د زمانې مصيبتونه، دردونه او ظلم او جور وي.))[4]

په روايت کښې د رجل (سړي) د کلمې له ذکر نه دوه مطلبه اخېستې کيږي. يو دا چې د هغه وخت مصيبتونه او مشکلات او ورپسې د مرګ آرزو کول يوې خاصې ډلې، خاص قوم او خاص ملت سره اختصاص نۀ لري او ټول به له ناخوښو حوادثو څخه په رنځ او درد کښې وي. دويم دا چې د سړي تعبير د هغه دباو او سختۍ د زياتوالي

[1] - کمال الدين ۱ ټوک، ۳۱۱ مخ، ابن شهر آشوب، مناقب ۲ ټوک، ۲۹۷ مخ، اعلام الوری ۳۷۱ مخ،اثبات الوصيه ۲۲۲ مخ.

[2] -ابن حماد، فتن۸۳ مخ، ملاحم ابن طاؤس ۵۱ مخ.

[3] -مستدرک حاکم ۴ ټوک، ۵۲۰ مخ، الحاوی للفتاوی ۲ ټوک، ۲۵ مخ، منتخب کنزالعمال ۲ ټوک، ۳۱ مخ (حاشيه مسنداحمد بن حنبل) احقاق الحق ۱۳ ټوک ۲۹۳ مخ.)

[4] - مسند احمد بن حنبل ۲ ټوک، ۲۳۲ مخ، صحيح مسلم ۴ ټوک، ۲۲۳۱ مخ، المعجم الکبير ۹ ټوک، ۴۱۰ مخ، مصابيح السنه ۲ ټوک ۱۳۹ مخ، عقدالدرر ۲۳۲ مخ.

ښودنه کوي، ځکه چې په غالبه توګه سړي د هغې زمانې د مشکلاتو او نابرابريو په وړاندې له ښځو نه زيات مقاومت کوي او دا چې سړي د هغې زمانې د مشکلاتو او مصيبتونو د زغملو توان نۀ لري استفاده کيږي چې مشکل ډېر غټ او ملا ماتوونکی دی.

او ابوحمزه ثمالي وائي: امام محمد باقر عليه السلام فرمائي: «اې ابوحمزه! حضرت قائم عليه السلام به قيام ونکړي مګر په هغه دوران کښې چې ويره او خوف به زيات او مصيبتونه او فتنې به (په ټولنه باندې) واکمنې وي او خلق به له مصيبتونو او مشکلاتو سره مخامخ وي او له دې نه زياته دا چې د طاعون بيماري به خپره شي، د عربو ترمېنځ به سخت او هلاکوونکي جنګونه رامنځته شي، د خلقو ترمېنځ به سخت اختلافات واکمن شي په دين او مذهب کښې به اختلافات او جدائۍ رامنځته شي او د خلقو حالت به بدل شي تر دې حده چې هر آرزومند به په هره ورځ او شپه کښې له هغه ځه ځخه چې له دروند خويه کسانو او د يو بل په حقوقو باندې د هغوي له تېريو ځخه ويني د مرګ آرزو کوي.»[1]

حذيفه صحابي د خدای له ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم نه نقلوي: «په يقين سره هغه زمانه به په تاسو باندې راورسي چې انسان به په هغه وخت کښې د مرګ آرزو کوي، بې له دې چې د غريبۍ او لاس تنګۍ په وجه په دباؤ کښې وي.»[2]

هـ) په اسارت کښې د مسلمانانو راتلل

حذيفه بن اليمان وائي: د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم د هغو مشکلاتو د شمېرلو په ترځ کښې چې مسلمانان به ورسره مخامخ کيږي، وې فرمايل: «د هغو دباوونو په وجه چې هغوي ته به رسيږي. ازاد او پتمن کسان به خرڅوي او ښځې او سړي به په غلامۍ باندې اقرار کوي، مشرکان به مسلمانان خپل نوکران او مزدوران کوي او هغوي به په ښارونو کښې خرڅوي او څوک به په دې چاره باندې نۀ خفه کيږي نۀ نېکان، نۀ بدان او نۀ فاجران.

[1] - غيبت نعماني ۲۳۵ مخ، غيبت طوسي ۲۷۴ مخ، اعلام الورى ۴۲۸ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۴۸ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۴۰ مخ، حليه الاولياء ۲ ټؤک، ۲۲۲ مخ، بشاره الاسلام ۸۲ مخ.

[2] - مصنف ابن ابي شيبه ۱۵ ټوک، ۹۱ مخ، موطا مالک، ۱ ټوک، ۲۴۱ مخ، صحيح مسلم ۸ ټوک، ۱۸۲ مخ، مسند احمد بن حنبل ۲ ټوک، ۲۳۲ مخ، بخاري ۹ ټوک ۷۳ مخ، فردوس الاخبار ۵ ټوک ۲۲۱ مخ.

ای حذيفه! مصيبتونه به د هغې زمانې په خلقو باندې دوام پېدا کړي، په داسې ډول چې مايوس به شي او په ارامښت او پراختيا باندې به بدګمانه شي، په دغه موقع به خدای پاک زما د اهلبېتو له پاکانو او زما د اولاد له نېکانو څخه يو سړی چې عادل، مبارک او پاک به وي، راولېږي هغه به لږه شان هم تيريدنه او ډډه نه کوي، خدای پاک به دين، قران شريف، اسلام او د هغۀ خاوندان د هغۀ په مرستې سره عزتمن کوي او شرک به ذليلوي. هر وخت به له خدايه ويره کوي او هيڅ کله به (له ما سره) په خپله خپلوۍ باندې نه مغروريږي، کاڼي به په کاڼي نۀ ږدي او څوک به په کوړو نۀ وهي مګر په حق سره او د حد د اجرا لپاره،خدایپاک به د هغه په وجه بدعتونه ختم او فتنې به نابودې کړي او د حق ور به خلاص او د باطل ورونه به وتړي او مسلمان قېديان او اسيران چې د نړۍ په هره سيمه کښې وي خپلو وطنونو ته ستانۀ کړي.))[1]

و) په زمکه کښې ننوتل

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((په يقين سره په دې امت باندې به داسې زمانه راشي چې ورځ به شپې ته ورسوي، په داسې حال کښې چې له يو بل نه به پوښتنه کوي چې نن شپه زمکې څوک کسان ځان ته راکښل، لکه چې له يو بل نه پوښتنه کوي چې له فلانۍ قبيلې څخه څوک کسان باقي پاتې دي او ايا له فلاني خاندان څخه څوک کس باقي پاتې دی؟))[2]

کېدې شي دا وينا په اخره زمانه کښې د جنګ او قتل عام کنايه وي چې له پرمختللیو او د ډله ايزې وژلې له وسلو نه په استفادې سره هره ورځ ګڼ شمېر خلق وژل کيږي او شايد د ګناه د کثرت په وجه زمکه خلق ځان ته راکاږي،

ز) د ناګهاني مرګونو زياتوالی

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: د قيامت له نښو نښانو څخه د فالج بيماري او ناګهانه مرګ دی.))[3]

---

[1] - ملاحم ابن طاؤس ۱۳۲ مخ.
[2] - المطالب العاليه ۴ ټوک، ۳۴۸ مخ.
[3] - امالي شجري ۲ ټوک، ۲۷۷ مخ.

همدارنګ فرمائي: ((قیامت به رانشي ان تردې چې سپین مرګ راڅرګند شي.)) خلقو پوښتنه وکړه: یا رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم سپن مرګ څه څیز دی؟ وې فرمایل: ((ناګهاني مرګ.))[1]

امیرالمومنین علیه السلام فرمائي: ((د قائم (علیه السلام) له ظهور نه مخکښې سور او سپین مرګ وجود لري.. سپین مرګ طاعون دی.))[2]

امام محمد باقر علیه السلام فرمائي: ((حضرت قائم (علیه السلام) به قیام ونکړي مګر په هغه زمانه کښې چې سخته ویره واکمنه وي او له هغې نه مخکښې هم طاعون بیماري خپره شي.))[3]

ح) له خلاصونه د دنیا د خلقو نا امیدي

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((ای علي د مهدي (علیه السلام) ظهور به هغه وخت وي چې ښارونه بدل شي، د خدای بندګان کمزوري شي او د مهدي (علیه السلام) له ظهور او څرګندېدو څخه مایوسه شي، نو دغه وخت به زما له اولاد څخه مهدي قائم (علیه السلام) راڅرګند شي.))[4]

ابو حمزه ثمالي وائي: امام محمد باقر علیه السلام وفرمایل: ((د مهدي (علیه السلام) ظهور به په کارونو کښې د خلقو د مشکلاتو له اواري او د هغه حضرت له راڅرګندېدو څخه د ناامیدۍ او مایوسۍ په وخت کیږي.))[5]

حضرت علي علیه السلام په دې حقله فرمائي: ((په یقین سره زما له اهلبېتو څخه به یوکس زما جانشین کیږي او د هغهٔ جانشیني به له سخت او له مصیبت نه له ډک دورانه وروسته وي، هغه دوران چې پکښې به مصیبتونه او تکلیفونه ډېر زیات شي او امیدونه او هیلې به ختمې شي.))[6]

---

[1] - الفائق ۱ ټوک، ۱۴۱ مخ.

[2] - غیبت نعماني ۲۷۷مخ، غیبت طوسي ۲۲۷ مخ، اعلام الوری ۴۲۷ مخ، خرائج ۳ ټوک، ۱۱۵۲ مخ، عقدالدرر ۶۵ مخ، الفصول المهمه ۳۰۱ مخ، صراط المستقیم ۲ ټوک ۲۴۹ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۲۱۱ مخ.

[3] - بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۴۸ مخ.

[4] -ینابیع الموده ۴۴۰ مخ، احقاق الحق ۱۳ ټوک ۱۲۵ مخ.

[5] - بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۴۸ مخ.

[6] - ملاحم ابن المنادي ۶۴ مخ، شرح ابن ابي الحدید ۱ ټوک، ۲۷۶ مخ، المسترشد ۷۵ مخ، ارشاد مفید ۱۲۸ مخ، کنزالعمال ۱۴ ټوک، ۵۹۲ مخ، غایه المرام ۲۰۸ مخ، بحارالانوار ۳۲ ټوک، ۹ مخ، احقاق الحق ۱۳ ټوک ۳۱۴ مخ، منتخب کنزالعمال ۶ ټوک، ۳۵ مخ.

ط) د فرياد اورېدونكي، پناه او اسرې نۀ شتون

پېغمبراكرم صلى الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((مصيبتونه او تكليفونه به په دې امت باندې داسې رانازل شي چې انسان به هيڅ يو داسې د پناه ځاى او اسره نۀ مومي چې له ظلم نه ورته پناه يوسي.))[1]

همدارنګ فرمائي: ((په اخره زمانه كښې به زما په امت باندې د هغوي د حكومتونو لخوا سخت مصيبتونه او تكليفونه نازلېږي چې يو مومن به داسې څه د پناه ځاى او اسره نۀ مومي چې له ظلم نه ورته پناه يوسي.))[2]

په يو بل روايت كښې فرمائي: ((تاسو ته دې د فاطمې (بي بي عليها السلام) له اولاد څخه د مهدي عليه السلام زېرى وي. هغه به د مغرب له طرفه ظاهرېږي او زمكه به له عدل او انصاف نه ډكوي.)) پوښتنه ترې وشوه چې يا رسول الله صلى الله عليه و آله وسلم دغه ظهور به په كومه زمانه كښې كيږي؟ حضرت وفرمايل: ((كله چې قاضيان رشوتونه اخلي او خلق فاجران شي.)) عرض وشو: مهدي عليه السلام به څنګه وي؟ وې فرمايل: ((له خپلو خپلوانو او خاندان څخه (جدا) به په تنهائۍ كښې ژوند اختياروي او له خپل وطن څخه به لرې وي اوپه پردېسۍ كښې به ژوند كوي.))[3]

امام محمد باقر عليه السلام فرمائي: ((هغه څوك چې تاسو يې په انتظار كښې يئ و به يې نۀ وينئ مګر په هغه زمانه كښې چې د هغې مرې بزې (چېلۍ) په شان شئ چې د يو داړونكي ځناور په پنجو كښې ګرفتاره وي چې ورته هيڅ فرق نۀ وي چې لاس كوم ځاى كېږدي. په هغه وخت كښې به له حملو او تيري څخه نۀ څه ځاى لرئ چې ورته لاړ شئ او نۀ به څه پناه مومئ چې ملا پرې وتړئ.))[4]

ی) جنګونه، قتل عام او فتنې

له روايتونو څخه څرګندېږي چې د حضرت امام مهدي عليه السلام له راڅرګندېدو نه مخكښې به په هر ځاى كښې جنګونه او قتل عامونه زياتېږي. په ځينو روايتونو كښې د فتنو ذكر شوى دى، يو شمېر روايتونه د جنګونو خبر وركوي او ځينې هم د جنګونو او د طاعون په شان بيماريو له لاسه د انسانانو د وژل كېدو خبره راوړي.

---

١ -بيان شافعي ١٠٨ مخ.
٢ -عقدالدرر ۴٣ مخ.
٣ - احقاق الحق ١٩ ټوک ٢٧٩ مخ.
۴ - كافي ٨ ټوک، ٢١٣ مخ، بحارالانوار ۵٢ ټؤک ٢۴٢ مخ.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((له ما نه پس به تاسو ته څلور فتنې دررسيږي، په اوله فتنه کښې به وينې مباح ګڼل کيږي او قتل عامونه به زيات شي. په دويمه فتنه کښې به وينې او مالونه حلالېږي او د مالونو لوټمار به زيات شي، په دريمه فتنه کښې به د خلقو وينې، مالونه او ناموسونه مباح ګڼل کيږي او له قتل او غارت نه علاوه به د انسانانو ناموسونه هم په امان کښې نۀ پاتې کيږي. او څلورمه فتنه داسې يوه کڼه او ړنده او ډېره سخته فتنه ده لکه په سمندر کښې د ماتې او غرقېدونکې کشتۍ په شان، له دغې فتنې څخه به څوک د پناه څه ځای نۀ مومي. دغه فتنه به له شام نه رااوچتيږي او په عراق کښې به خوريږي او د حجاز د جزيرې لاسونه پښې به پکښې ډوبيږي، مصيبتونه به خلق له لادو بادو وباسي او خلق به داسې شي چې د اعتراض وس به هم نۀ لري او چې يو ځای کښې اور مړ کوي په بل ځای کښې به غرغنډې راوچتيږي.))[1]

په يو بل مبارک حديث کښې فرمائي: ((له ما نه پس به داسې فتنې راپېښې شي چې له هغو نه د خلاصون څه لاره به نۀ وي، په هغو کښې جنګونه ، تېښته او مهاجرتونه دي، له دغو فتنو نه پس به له تېرو فتنو نه زياتې سختې فتنې وي، لا د يوې فتنې اور به نۀ وي مړ شوی چې په بل ځای‌کښې به غرغنډه شوی وي ان تردې چې په عربو کښې به داسې کور نۀ وي پاتې چې دغه اور به ورته نۀ وي رسېدلی او هيڅ مسلمان به نه وي پاتی چې دغه فتنه ورته نۀ وي رسېدلې. نو دغه وخت به زما له کورنۍ څخه يو سړی راڅرګنديږي.))[2]

دغه شان فرمائي: ((ډېر زر به له ما نه پس يوه فتنه رااوچته شي چې که له هرې خوا نه ارام ومومي نو له نورو خواو نه به پراخه شي ان تردې چې له اسمان څخه چغه ووهلې شي چې ستاسو امير او قوماندان حضرت مهدي (عليه السلام) دی.))[3]

په دغو روايتونو کښې د فتنې خبره شوې ده چې د حضرت امام مهدي عليه السلام له ظهور نه مخکښې په هر ځای کښې خوريږي خو په يو شمېر نورو روايتونو کښې په وضاحت سره د سختو جنګونو خبره راغلې ده چې دلته يې بيانوو:

عمار ياسر وائي: ((په اخره زمانه کښې به ستاسو د پېغمبر صلی الله عليه و آله وسلم د اهلبېتو عليهم السلام دعوت او پېغام دا وي چې له هر ډول جنګ نه ډډه وکړئ تر هغه

[1] - ملاحم ابن طاؤس ۲۱مخ، کمال الدين ۲ ټوک ۳۷۱مخ.

[2] -عقدالدرر ۵۰ مخ.

[3] -احقاق الحق ۱۳ مخ، ۲۹۵ مخ، مسند احمد بن حنبل ۲ ټوک ۳۷۱مخ.

وختـه چې لـه اهلبېتو څخه رهبران ووينئ، هغه وخت چې ترکان به له روميانو سره مخالفت کوي او په زمکه کښې به جنګونه زيات شي.))[۱]

په ځينو روايتونو کښې د امام مهدي عليه السلام له راڅرګندېدو نه مخکښې د قتل او وژلو خبره شوې ده. په دغو روايتونو کښې ځينې د قتل عام خبره کوي او ځينې نور د قتل عام د خورېدو خبره کوي.

امام رضا عليه السلام په دې باره کښې فرمائي: ((د زمانې د امام (عليه السلام) له ظهور نه مخکښې به پرله پسې او بې وقفې قتل عامونه رامنځته شي.))[۲]

ابوهرېره وائي:په مدينه ښار کښې به داسې قتل عام کيږي چې پکښې به د ((احجارالزيت))[۳] سيمه تس نس شي او د ((حرّه))[۴] غمناکه واقعه به د هغې په مخکښې يوې لښتي له ګوزار نه زياته نۀ وي. بيا به له قتل عام نه وروسته له مدينې نه دوه فرسنګه لرې له حضرت مهدي (عليه السلام) سره بيعت کيږي.[۵]

ابو قبيل وائي: ((له بني هاشمو څخه به يو کس د حکومت واګې په لاسو کښې نيسي او يوازې بني اميه به قتل عام کوي په دا ډول چې له هغوي څخه به له لرو تنو نه بغېر څوک نۀ پاتې کيږي، بيا له بني اميهٔ څخه يو کس خروج کوي او د هر کس په مقابل کښې به دوه تنه وژني داسې چې له ښځو نه بغېر به څوک نۀ پاتې کيږي.))[۶]

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم داسې فرمائي: ((زما دې په هغه خدای قسم وي چې زما ځان يې په اختيار کښې دی چې دنيا به ختمه نۀ شي ان تردې چې هغه زمانه راورسي چې نۀ به قاتل پوهېږي چې ولې قتل کوي او نۀ به د مقتول د قتلېدو وجه معلومه وي او ګډوډي به په هر ځای کښې خوره وي. په داسې وخت کښې به قاتل او مقتول دواړه دوزخيان وي.))[۷]

---

۱ - غيبت طوسي نوی چاپ ۴۴۱ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۱۲ مخ.

۲ -قرب الاسناد ۱۷۰ مخ، غيبت نعماني ۲۷۱ مخ.

۳ - په مدينه منوره کښې يو ځای دی چې پکښې به د استسقاء (باران) نمونځ کېدۀ، معجم البلدان ۱ ټوک ۱۰۹ مخ.

۴ -د امام حسېن عليه السلام له شهادت نه ورسته د يزيد په خلاف د مدينې دخلقو پاڅون او د يزيد په حکم د مدينې د خلقو قتل عام چې پکښې له لسو زرو نه زيات کسان ووژل شول او دا مقام هم هغه ((حره واقم)) دی، معجم البلدان ۲ ټوک ۲۴۹ مخ.

۵ - ملاحم ابن طاؤس ۵۸ مخ.

۶ - ملاحم ابن طاؤس ۵۹ مخ.

۷ - فردوس الاخبار ۵ ټوک ۹۱ مخ.

اميرالمومنين حضرت علي عليه السلام فرمائي: ((د قائم (عليه السلام) له ظهور نه مخکښې به دنيا له دوه ډوله مرګونو سره مخامخيږي، سپين مرګ او سور مرګ، سور مرګ به په تورې (وسلې) سره وي او سپين مرګ به په طاعون بيمارۍ سره وي.))[١]

امام محمدباقر عليه السلام فرمائي: ((د قائم آل محمدصلى الله عليه و آله وسلم له پاره دوه غيبتونه دي چې يو له بل نه اوږد دى. په هغه وخت کښې به خلق له مرګونو او قتل عامونو سره مخامخ کيږي.))[٢] د خداى د ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم صحابي جابر بن عبدالله انصاري وائي: له امام محمد باقر عليه السلام څخه مې پوښتنه وکړه: د امام مهدي عليه السلام دغه ظهور به په کومه زمانه کښې رامنځته کيږي؟ امام په ځواب کښې وفرمايل: ((اى جابره! څه ډول به دا چاره پوره کيږي په داسې حال کښې چې لا د حيره [٣] کوفې ترمېنځ د وژل شويو کسانو شمېر نۀ وي زيات شوى.))[۴]

امام جعفر صادق عليه السلام فرمائي: ((د قائم (عليه السلام) له ظهور نه مخکښې به دوه ډوله مرګونه راڅرګنديږي، سور مرګ او سپين مرګ. انسان به په دومره اندازه کښې وژل کيږي چې له هرو اووتنو څخه به پينځۀ تنه هلاکيږي.))[۵]

اميرالمومنين امام علي عليه السلام وفرمايل: ((حضرت مهدي (عليه السلام) به ظهور ونکړي مګر دا چې دريمه برخه خلق به ووژل شي، بله دريمه برخه به مړۀ شي او يوه برخه خلق به پاتې شي.))[۶]

له امام نه پوښتنه وشوه چې ايا د حضرت مهدي عليه السلام د ظهور لپاره څه علامت او نښه نښانه شته؟ وې فرمايل: ((نعم، قتل فظيع و موت سريع و طاعون شنيع.))[٧]

((هو، د حضرت (عليه السلام) د ظهور لپاره يو لړ نښې نښانې شته، منجمله نړيوال او سپک قتلونه او د چټکو او پرله پسې مرګونو او د طاعون بيمارۍ خوريدل.))

او د ارشاد القلوب[٨] په نقل سره: ((قتل ذريع)) يعنې په چټکتيا او نړيوال قتلونه.

---

١ - غيبت نعماني ٢٧٧ مخ، ارشاد مفيد ٣۵٩ مخ، غيبت طوسي ٢٢٧ مخ، صراط المستقيم ٢ ټوک، ٢۴٩ مخ، بحارالانوار ۵٢ ټوک ٢١١ مخ.

٢ - غيبت نعماني ١٧٣ مخ، دلائل الامامه ٢٩٣ مخ، تقريب المعارف ١٨٧ مخ، بحارالانوار ۵٢ ټوک ١۵٢ مخ.

٣ - له کوفې نه په شپږو کيلو ميټرو کښې يو ښار دى معجم البلدان ٢ ټوک٣٢٨ مخ.

۴ - غيبت طوسي نوى چاپ ۴۴٢ مخ، اثبات الهداه ٣ ټوک٧٢٨ مخ، بحارالانوار ۵٢ ټوک ٢٠٩ مخ.

۵ - کمال الدين ٢ ټوک ۶۲۵ مخ، اثبات الهداه ٣ ټوک، ٧٢٨ مخ، بحارالانوار ۵٢ ټوک، ٢٠٩ مخ.

۶ - ملاحم ابن طاؤس ۵٨ مخ، احقاق الحق ١٣ ټوک ٢٩ مخ.

٧ - هدايت حصيني ٣١ مخ.

٨ - ارشاد القلوب ٢٨٢ مخ.

او د مدينه المعاجز[1] په نقل سره: ((قتل رضيع)) يعنی سپک او پست قتلونه.
او د حليه الابرار[2] په نقل سره: ((قتل فضيع)) يعنې ناوړه او تراخه قتلونه.
د روايت معنا په دا ډول ده:

محمد بن مسلم وائي: امام جعفر صادق عليه السلام وفرمايل: ((د زمانې امام به ظهور ونۀ کړي مګر دا چې په دريو کښې دوه برخې خلق به له منځه لاړ شي.)) عرض وشو: که په دريو کښې دوه برخې خلق مړۀ شي نو څومره به باقي پاتې شي؟ وې فرمايل: ((ايا راضي نۀ يئ (او خوښه مو نۀ ده) په دريو کښې له پاتې دريمې برخې څخه شئ؟))[3]
امام جعفر صادق عليه السلام وفرمايل: ((امر (ظهور) به تحقق پېدا نکړي ان تردې چې په لسو کښې نهۀ برخې خلق تباه شي.))[4]
امام علي عليه السلام فرمائي: ((... په هغه زمانه کښې به د خلقو له دريو برخو نه له يوه برخه خلقو نه زيات باقي پاتې نۀ شي.))[5]
د خداى ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم وفرمايل: ((له هرو لسو زرو کسانو څخه به نهۀ زره او نهۀ سوه کسان قتل کړې شي او بې له يو شمېر لږو کسانو به څوک ژوندي پاتې نۀ شي.))[6]
ابن سېرين وائي: ((حضرت مهدي عليه السلام به ظهور ونکړي ان تردې چې له هرو نهو تنو څخه به اوۀ تنه وژل کيږي.))[7]
له دغو ټولو مبارکو روايتونو څخه دا ډول استفاده کيږي:
١- د امام مهدي عليه السلام له ظهور نه مخکښې به زيات قتل عامونه رامنځته کيږي او ډېر انسانان به وژل کيږي او کوم کسان چې باقي پاتې کيږي له وژل شويو کسانو څخه به ډېر کم وي.

---

١ - مدينه المعاجز ١٣٣ مخ.
٢ - حليه الابرار ٢٠١ مخ.
٣ - غيبت طوسي نوی چاپ، ٣٣٩ مخ، کمال الدين ٢ ټوک، ٢٥٥ مخ، اثبات الهداه ٣ ټوک ٥١٠ مخ، بحارالانوار ٥٢ ټوک ٢٠٧ مخ.، الزام الناصب ٢ ټوک، ١٣٢ مخ، فتن ابن حماد ٩١ مخ، کنزل العمال ١٤ ټوک ٥٨٧ مخ، برهان متقي هندي ١١١ مخ.

٤ - الزام الناصب ٢ ټوک١٣٢ او ١٨٧ مخ، عقدالدرر ٥٤ ، ٥٩، ٢٣، ٢٥، ٢٣٧ مخونه، غيبت نعماني ٢٧٤ مخ، بحارلانوار ٥٢ ټوک ٢٤٢ مخ،
٥ - هدايه حصيني ٣١ مخ، ارشادالحق ٢٧٢ مخ.
٦ -مجمع الزوائد ٥ ټوک، ١٨٨ مخ.
٧ - ملاحم ابن طاؤس ٧٨ مخ.

۲- يو شمېر خلق به په جنګونو کښې وژل کيږي او يوشمېر به نور د خورو شويو بيماريو په ذريعې سره چې په زيات احتمال له جنګونو څخه په ځای پاتې شوي مړيو او لاشونو په وجه به رامنځته کيږي مړۀ کيږي. همدارنګ کېدې شي چې دغه شمېر خلق د کېميائي ، جراثيمي او مېکروبي وسلو په وجه چې کومې بيمارۍ خوريږي مړۀ کيږي.

۳- د هغو کمو کسانو ترمنېځ چې باقي او ژوندي به پاتې کيږي د امام مهدي عليه السلام شيعه او مينه وال وي ځکه چې دغه کسان به وي چې له امام مهدي عليه السلام سره به بيعت کوي. همدا رنګ د امام جعفر صادق عليه السلام په وېنا کښې راغلي دي چې ايا تاسو راضي نۀ يئ چې له هغه پاتې شوې دريمې برخې څخه وګرځئ؟

پينځم باب

د امام مهدي عليه السلام د ظهور په زمانه کښې د نړۍ اقتصادي حالت

د دې باب له مبارکو روايتونو څخه دا معلوميږي چې د فسادونو، تباهيو د زياتېدو، د رحم او مهربانۍ د ختمېدو او د جنګونو د رامنځته کېدو په وجه به نړۍ له اقتصادي نظره په بد حالت کښې وي، په دا ډول چې اسمان به هم په هغوي باندې رحم نۀ کوي او د باران نازلېدل چې يو الهي رحمت دی هم د هغوي لپاره په غضب باندې بدل شي او د تباهۍ سبب به وګرځي.

بې له شکه چې په اخره زمانه کښې به بارانونه کم شي او يا به په بل موسم کښې يعنې بې وخته وريدل شروع کړي چې د کر کيلې د تباهۍ سبب به ګرځي، سيندونه او نهرونه به اوچ شي او پټي به فصلونه نۀ کوي، د تجارت رونق به ختم شي، فقر، غريبي او لوږه به زياته شي، ان تردې چې خلق به د خپلو خېټو د مړولو لپاره خپلې لونړې او ښځې بازارونو ته راولي او هغوي به په ډېر کم خوراک باندې بدلوي.

الف) د بارانونو کمښت او د بې وخته بارانونو وريدل

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((داسې يوه زمانه به په خلقو باندې راشي چې خدای پاک به باران په خپل موسم او وخت کښې حرام کړي او باران به نۀ نازليږي او هغه به بې وخته او بې موسمه وروي.))[1]

اميرالمومنين حضرت امام علي عليه السلام فرمائي: ((باران به د اوړي او ژمي په موسمونو کښې وريږي.))[2]

امام جعفر صادق عليه السلام په دې حقله فرمائي: ((د امام مهدي عليه السلام له راڅرګندېدو نه مخکښې به يو کال داسې وي چې ډېر بارانونه به ووريږي او ټولې

---

[1] -جامع لاخبار ۱۵۰ مخ، مستدرک الوسائل ۱۱ ټوک، ۳۷۵ مخ.

[2] -دوحه الانوار ۱۵۰ مخ، الشيعه والرجعه ۱ ټوک ۱۵۱ مخ، کنزالعمال ۱۴ ټوک، ۲۴۱ مخ.

مېوې به له منځه يوسي او کجوري به په اونو کښې سخا شي نو بس په هغه وخت کښې له څه شک او شبې سره مخامخ نۀ شئ.)) [1]

امام علي عليه السلام فرمائي: ((بارانونه به دومره کم کيږي چې زمکه به تخم نۀ زرغونوي او له اسمانه به باران نۀ نازليږي، دغه وخت به مهدي (عليه السلام) ظهور کوي.)) [2]

عطاء بن يسار وائي: ((د قيامت له نښو نښانو څخه يوه دا ده چې باران به وريږي خو فصلونه به نۀ زرغونيږي.)) [3]

امام جعفر صادق عليه السلام فرمائي: ((....په کومه زمانه کښې چې حضرت قائم (عليه السلام) او اصحاب يې قيام وکړي د زمکې په سر به اوبۀ نۀ وي او مومنان به فرياد او زاري کوي او د خدای پاک له درګاه نه به اوبۀ غواړي ان تر دې چې خدای پاک به پرې اوبۀ نازلې کړي او هغوي به يې وڅښي.)) [4]

ب) د سيندونو او نهرونو وچېدل

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((د مصر ښارونه به د نيل د درياب د اوچېدو له کبله وران ويجاړ شي.)) [5]

ارطات وائي: ((په هغه وخت کښې به د فرات سيند او نور سيندونه او نهرونه اوچ شي.)) [6]

همدا رنګ راغلي دي: ((د طبرستان د سمندرګي اوبۀ به اوچې شي او د کجورو بوټي به ميوه نۀ ورکوي او د ((زعر)) چينه به چې په شام کښې ده په زمکه کښې ډوبه شي.)) [7]

همدا رنګ راغلي دي: ((.... سيندونه به وچ شي او ګراني او قحطي به تر دريو کلونو پورې دوام ومومي.)) [8]

---

[1] - ارشاد مفيد، ۳۲۱ مخ، غيبت طوسي، ۲۷۲ مخ، اعلام الوری ۴۲۸ مخ، خرائج ۳ ټوک، ۱۲۴ مخ، ملاحم ابن طاؤس ۱۲۵ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۲۱۴ مخ.

[2] - ملاحم ابن طاؤس ۱۳۴ مخ.

[3] - مصنف عبدالرزاق ۳ ټوک، ۱۵۵ مخ.

[4] - دلائل الامامه ۲۴۵ مخ.

[5] - بشاره الاسلام ۲۸ مخ.

[6] - فتن ابن حماد ۱۴۸ مخ.

[7] - بشاره الاسلام ۱۹۲ مخ، الزام الناصب ۱۲۱ مخ.

[8] - بشاره الاسلام ۹۸ مخ.

ج) د ګرانۍ، لوږې او غريبۍ خورېدل او د تجارت بې رونقي

يو سړي له پېغمبراکرم صلی الله عليه و آله وسلم څخه پوښتنه وکړه: ای د خدای ګران رسوله! (صلی الله عليه و آله وسلم) قيامت به کله راځي؟ وې فرمايل: ((له چا نه چې پوښتنه شوې ده (يعنې خپله پېغمبر) له پوښتنه کوونکي (يعنې هغه سړی) نه په دې حقله زيات آګاه نۀ دی خو قيامت يو لړ نښې نښانې لري چې يوه پکښې د بازارونو تقارب دی.)) پوښتنه وشوه چې د بازارونو تقارب څه ته وائي؟ وې فرمايل: ((د بازارونو او تجارت بې رونقي، او د ونو بوټو او ګياهانو له زرغونېدو نه بغېر د بارانونو ورېدل.))[1]
امام علي عليه السلام ابن عباس ته وفرمايل: ((تجارت او معاملې به زياتې شي خو ډېره کمه ګټه به د خلقو په برخه کيږي او له دې نه پس به سخته قحطي راځي.))[2]
محمد بن مسلم وائي: له امام جعفر صادق عليه السلام نه مې واورېدل چې وې فرمايل: ((د حضرت قائم عليه السلام له ظهور نه مخکښې د خدای پاک لخوا د مومنانو لپاره يو لړ نښې نښانې دي.)) ومې ويل: خدای مې له تا نه قربان کړه، هغه نښې نښانې څه دي؟ وې فرمايل: ((هغه هم هغه د خدای پاک وينا ده چې فرمائي: ((وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الأَمَوَالِ وَالأنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ))[3] (او تاسو (مومنان) به (د امام له ظهور نه مخکښې) له ويرې، لوږې، د مال دولت له کمي، له ځانونو او ميوو څخه په يو څيز سره وزمايم،نوبس صبر کوونکي ته زېری ورکړه.)) بيا يې وفرمايل: ((خدای پاک به مومنان له بني فلاني باچايانو څخه د ويرې په وجه د هغوي د حکومت په اخر کښې ازمائي او له لوږې نه مراد د بيو ګراني ده او د مال دولت له کمي نه مطلب د تجارت بې رونقي او د ګټو وټو کمښت دی او د ځانونو له نقصان نه مراد زيات، زر زر او پرله پسې مرګونه دي او د ميوو له کمښت نه مراد د کر کيلې د فصلونو او پېداوار کمښت دی نو بس صبر کوونکو ته هغه وخت د قائم عليه السلام د زر ظهور زېری ورکړه.))[4]

۱ - الترغيب والترهيب ۳ ټوک، ۴۴۲ مخ.
۲ - ملاحم ابن طاؤس ۱۲۵ مخ.
۳ -سورهٔ بقره (۲) ۱۵۵ ايت.
۴ -کمال الدين ۲ ټوک ۲۵۰ مخ، غيبت نعماني، ۲۵۰ مخ، ارشاد مفيد ۳۲۱ مخ، اعلام الوری ۴۵۲ مخ، تفسير عياشي ۱ ټوک، ۲۸ مخ.

او د اعلام الوری په نقل سره قله المعاملات د بازار د بې رونقۍ او د راکړې ورکړې د کمښت په معنا دي.[1]

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((...په هغه زمانه کښې چې سفیاني خروج وکړي نو خوراکي توکي به کم شي،په خلقو به قحطي راشي او بارانونه به کم وریږي.))[2]

ابن مسعود وائي: ((کله چې تجارتونه له منځه لاړ شي او لارې ورانې ویجاړې شي نو امام مهدي علیه السلام به ظهور کوي.))[3]

کېدې شي په هغه زمانه کښې د بازار بد حالت د پېداوار د مرکزونو او صنعتونو د ورانېدلو، د افرادي قوت د کمېدلو، د اخېستنې د قوت د کمېدلو، د قحطۍ د راتللو او د لارو د ناامنه کېدولو وغېره په وجه وي.

په مسند احمدبن حنبل کښې راغلي دي: ((د امام مهدي علیه السلام له ظهور نه مخکښې به خلق درې کاله له سختې لوږې سره مخامخ کیږي.))[4]

ابوهرېره وائي: ((په عربو باندې دې افسوس وي له هغه شر څخه چې هغوي ته نزدې کیږي، سخته لوږه به رامنځته کیږي او میاندې به د خپلو بچو د لوږې په وجه په ژړا سر کیږي.))[5]

د) د خوراک په بدله کښې د ښځو ورکول

د امام له ظهور نه مخکښې به د قحطۍ او لوږې مصیبت په دومره زیاتې اندازې وي چې ځینې خلق به دې ته مجبوریږي چې د یو لږ خوراک په بدله کښې به د خپلو لوڼو معامله کوي. ابو محمد د اهل مغرب له یو کس نه روایت کوي : ((مهدي علیه السلام به ظهور ونکړي ان تردې چې سړی به د ډېرې زیاتې غریبۍ او تنګ لاسۍ په وجه خپله ښکلې لور یا وینځه بازار ته راوړي او وائي به چې څوک شته چې دا لور له ما نه واخلي او د دې په بدله کښې راته څه خوراک راکړي؟ په دغو حالاتو کښې به حضرت مهدي علیه السلام ظهور کوي.))[6]

---

[1] -اعلام الوری ۴۵۲ مخ.
[2] - ملاحم ابن طاؤس ۱۳۳ مخ.
[3] -الفتاوی الحدیثیه ۳۰ مخ، برهان متقي هندي ۱۴۲ مخ، عقدالدرر ۱۳۲ مخ.
[4] - سنن ابن ماجه ۲ ټوک ۱۳۴۳ مخ.
[5] -کنزالعمال ۱۱ ټوک، ۲۴۹ مخ.
[6] - ملاحم ابن طاؤس ۵۹ مخ.

شپږم باب
د هيلې څرک

په تېرو بحثونو کښې د زمانې د امام عليه السلام له ظهور نه مخکښې د دنيا د حالت په باره کښې له يو شمېر روايتونو سره اشنا شو. که څه هم په دغو روايتونو کښې د ګډوډيو او مشکلاتو خبره شوې ده تر دې حده چې کېدې شي انسانان د مايوسۍ او نااميدۍ په لور راکاږي، خو يو شمېر داسې روايتونه هم شته چې د پاکو اهلبېتو عليه السلام پېروکارو او مومنانو او ژمنه لرونکو انسانانو لپاره د اميد کړکيو او روښانه ټکيو ته اشاره کوي.

په دغو کښې ځينې روايتونه د هغو مومنانو په باره کښې دي چې هيڅ کله زمکه له هغوي نه نۀ خالي کيږي او هغوي له ظهور نه مخکښې په سختو حالاتو کښې هم په ټوله نړۍ کښې موجود دي.

يو شمېر روايتونه د امام د غيبت په زمانه کښې د اسلامي عالمانو اوپوهانو رول ته اشاره کوي چې کله کله په معاشره کښې د بدلون سبب کيږي او هغوي د دين د محافظانو په توګه معرفي کوي. د معصومينو په ځينو وېناؤ کښې د زمانې د امام عليه السلام له ظهور نه مخکښې د قم د مقدس ښار خصوصي رول ياد شوی دی. او يو شمېر نور روايتونه هم د امام له ظهور نه مخکښې او وروسته د ايرانيانود فعال رول په حقله خبره کوي.

الف) حقيقي مومنان

کله کله له داسې روايتونو سره مخامخ کيږو چې د هغو کسانو په ځواب کښې راغلي دي چې ګمان به يې کوۀ داسې زمانه به راځي چې معاشره به له مومنو انسانانو څخه خالي کيږي. امام عليه السلام د دې ګمان نفي کړې ده او په هره زمانه کښې يې د مومنانو د موجودګۍ خبره کړې ده.

زېد زراء وائي: امام جعفر صادق عليه السلام ته مې عرض وکړ: ويرېږم چې مونږ له مومنانو څخه نۀ يو. امام وفرمايل: ((ولې داسې فکر کوئ؟)) ومې ويل: ځکه چې وينو

زمونږ ترمېنځ داسې کس نشته چې خپل ورور له درهمو دينارونو نه غوره وګڼي،خو دا چاره وينو چې درهمو ديناررونو ته په هغه ديني ورور باندې چې د اميرالمومنين علي عليه السلام ولايت مونږ له يو بل ترڅنګه راغونډ کړي يو ترجيح ورکوو. امام جعفر صادق عليه السلام وفرمايل: ((خبره داسې نۀ ده چې تۀ يې کوې، تاسو د ايمان خاوندان يئ، مګر ستاسو ايمان تر هغه نۀ کامليږي چې تر څو قائم آل محمد عليه السلام ظهور ونکړي. ، په هغه وخت کښې به خداى پاک ستاسو عقل کامل کړي او تاسو به کامل مومنان شئ. په هغه خداى مې دې قسم وي چې زما ځان يې د قدرت په لاس کښې دى په ټوله دنيا کښې داسې انسانان شته چې د هغوي په نظر کښې ټوله دنيا د ماشي د وزر برابره نۀ ده.))[1]

ب) د اهلبېتو عليه السلام د مکتب د پېروکارو عالمانو او دانشورانو رول

په هره هغه زمانه کښې چې د جهالت تورو پردو په انساني معاشرو باندې خپل سيورى خور کړى دى نو دغه ديني پوهان او عالمان وو چې يې د خلقو له لمنو څخه د فساد او تباهۍ او د هغوي له فکرونو څخه د جهالت او ناپوهۍ د وينځلو لپاره په ښه توګه خپله ذمه واري ترسره کوله ، او له روايتونو څخه په دې پوهېږو چې ديني عالمان په اخره زمانه کښې هم دغه کردار په ښۀ توګه ادا کوي.

امام علي نقي عليه السلام فرمائي: ((که د قائم آل محمد صلى الله عليه و آله وسلم د غېبت په دوران کښې داسې عالمان او دانشوران نۀ وې چې خلق د هغه حضرت لور ته هدايت او لارښوونه کړي او په الهي حجتونو سره له دين څخه دفاع وکړي او کمزوري شيعه (يعنې د اهلبېتو عليه السلام د مکتب پېروکار) د شېطان او د هغۀ د پېروکارو له دامونو او د ناصبيانو (يعنې د اهلبېتو د دښمنانو) له شر نه نجات ورکړي نو د خداى په دين کښې به څوک باقي نۀ وو پاتې شوي او ټول به مرتد شوي وو ، خو هغوي د کمزورو شيعهٔ ؤ (د اهلبېتو د پېروکارو) رهبري په خپلو لاسو کښې کلکه نيسي او حفاظت يې کوي. لکه چې د کشتۍ چلوونکى د کشتۍ چپو او هېنډل په اختيار کښې لري، په دې بنياد هغوي د خداى پاک په نزد تر ټولو لوړ انسانان دي.))[2]

---

[1] - بحارالانوار ۲۷ ټوک، ۳۵۱ مخ.

[2] -تفسير امام حسن عسکري عليه السلام ۳۴۴ مخ، احتجاج ۲ ټوک، ۲۲۰ مخ، منيه المريد ۳۵ مخ، محجه البيضاء ۱ ټوک، ۳۲ مخ، حليه الابرار ۲ ټوک، ۴۵۵ مخ، بحارالانوار ۲ ټوک، ۲ مخ، العوالم ۳ ټوک ۲۹۵ مخ.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم په هره پېړۍ کښې د دين د ژوندي کوونکو په حقله فرمائي: ((لوی خدای د مسلمان امت لپاره د هرې پېړۍ په شروع کښې يو سړی (مجدد) راپاڅوي چې دين ژوندی کړي.))[1]

دغه دواړه روايتونه او داسې نور روايتونه په وضاحت سره د امام د غيبت په زمانه کښې د ديني عالمانو کردار ته اشاره کوي، او د شېطانانو د سازشونو شنډېدل او د دين بيا ژوندي کېدل د عالمانو او دانشورانو په لاسو ګڼي.

البته زمونږ په زمانه کښې د دې مطلب ثابتېدل څه دليل او برهان ته ضرورت نۀ لري ځکه چې د دښمنانو د سپېرو نقشو او منصوبو د ختمولو لپاره چې په معاصره نړۍ کښې يې د دين بنياد له خطر سره مخامخ کړی ؤ د امام خمېني (رح) کردار له چا نه پټ نۀ دی.

بې له شکه هغه عزت چې اسلام په دې زمانه کښې موندلی دی د ايران د اسلامي انقلاب او د هغۀ د باني حضرت امام خمېني (رح) په برکت سره دی.

ج) په اخره زمانه کښې د قم د مقدس ښار کردار

هغه وخت چې انساني معاشره د زوال او تباهۍ په لور روانه وي د اميد کړکۍ راخړګندېږي او يو شمېر کسان د تورو تيرو په زړۀ کښې د رڼا ډېرغچيان ګرځي. د قم مقدس ښار هم په اخره زمانه کښې دا کردار په غاړه لري.

زياتره داسې مبارک روايتونه شته چې دا مقدس ښار او د دې ښار تقوا دار او پارسا انسانان چې خپل وجودونه يې د پاکو اهلبېتو عليهم السلام له رڼې چينې څخه خړوب کړي او د پېغام د رسولو دنده يې په غاړه اخېستې ده ستائينه کوي.

د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم له پاکو اهلبېتو څخه معصوم امامان عليهم السلام د زمانې د امام عليه السلام د غېبت د زمانې په ادبي او ثقافتي غورځنګ کښې د قم د مقدس ښار او د هغۀ د کردار په باره کښې مختلفې وېناوې موجودې دي چې ځينو ته پکښې اشاره کوو.

الف) قم د اهلبېتو عليهم السلام حرم

---

[1] - عن النبي صلي الله عليه و آله وسلم ان الله تعالی يبعث لهده الامه علي راس کل مائه سنه من يجدد لها دينها)) سنن ابي داؤد ۴ ټوک، ۱۰۹ مخ،مستدرک حاکم ۴ ټوک، ۵۲۲ مخ، تاريخ بغداد ۲ ټوک، ۲۱ مخ، جامع الاصول ۱۲ ټوک، ۲۳ مخ، کنزالعمال ۱۲ ټوک ۱۹۳ مخ، تر هغه ځايه چې ما کوشش وکړ له شيعه کتابونو څخه مې د دې روايت په حقله څه ثبوت او پېدا نکړ.

په ځینو روایتونو کښې راغلي دي چې قم او د هغهٔ اوسېدونکي به د تشیع او ولایت نمونه وي. نو له دې امله به چې هر کس غوښتل د اهلبېتو علیهم السلام مینه وال او له هغوي سره دلچسپي لرونکی‌معرفي کړي نو ورته به یې قمي خطاب کوهٔ.

یو شمېر کسان د امام جعفر صادق علیه السلام په خدمت کښې حاضر شول او ورته یې عرض وکړ: مونږ د رې ښار اوسېدونکي یو، هغه حضرت ورته وفرمایل: ((آفرین دې وي په تاسو باندې ای د قم اوسېدونکو.)) هغوي څو ځل بیا بیا وویل چې مونږ له رې ښار څخه ستاسو په خدمت کښې حاضر شوي یو او هغه حضرت به هم هغه خپله وړومبۍ خبره تکراروله. بیا یې وفرمایل: ((خدای پاک یو حرم لري چې په مکه کښې دی او د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم لپاره هم یو حرم دی چې هغه په مدینه کښې دی، کوفه د امیرالمومنین حضرت علي علیه السلام حرم دی او زمونږ اهلبېتو علیهم السلام حرم قم دی او ډېر زر به زما له اولاد څخه فاطمه نومې یوه بي بي دغلته دفن کیږي، هر چا چې په معرفت سره د هغې زیارت وکړ نو جنت ورباندې واجبیږي.))

راوي وائي چې امام جعفر صادق علیه السلام دا خبره هغه وخت وکړه چې لا امام موسی کاظم علیه السلام هم نهٔ وٚ زېږېدلی.[1]

صفوان وائي: یوه ورځ د امام موسی کاظم علیه السلام په خدمت کښې حاضر وم چې په خبرو خبرو کښې د قم د خلقو او له امام مهدي علیه السلام سره د هغوي د مینې خبره وشوه، اوم امام وفرمایل: ((خدای پاک دې په هغوي باندې رحمتونه وورووي او له هغوي نه دې راضې وي)) بیا یې خبرې ته دوام ورکړ: ((جنت اتهٔ دروازې لري چې یوه پکښې د قم د خلقو لپاره ده، د ښارونو او هېوادونو ترمېنځ هغوي زمونږ هوښیار او نیکان شیعه (پېروکار) دي. خدای پاک زمونږ ولایت او مینه د هغوي په خټه اوفطرت کښې اخښلې ده.))[2]

له دې روایت څخه معلومیږي چې اهلبېتو امامانو علیهم السلام د قم مقدس ښار د پاکو اهلبېتو او امام مهدي علیهم السلام د عاشقانو مرکز او اډه ګڼلې ده او د جنت یو ور چې د قم له ښار سره اختصاص لري کېدې شي باب المجاهدین یا باب الاخیار (د نېکانو ور) وي ځکه چې په روایتونو کښې هم د قم خلقو ته نېکان شیعه ویل شوي دي.

---

١ - بحارالانوار ٢٠ ټوک، ٢١٧ مخ.

٢ - بحارالانوار ٢٠ ټوک، ٢١٢ مخ.

ب) د قم ښار په نورو باندې حجت

خدای پاک په هره زمانه کښې داسې انسانان لري چې په نورو باندې حجت وي او له دې امله چې هغوي د خدایپاک په لاره کښې قدم اخلي، د کلمه الله د اوچتولو لپاره مبارزه کوي، نو خدای پاک به د هغوي مرستندويه وي او د دښمنانو شر به له هغوي څخه لرې کوي.د امام مهدي علیه السلام د غيبت په زمانه کښې قم او د دغه ښار خلق په نورو انسانانو باندې حجت دي.

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((مصيبتونه او مشکلات له قم او د هغۀ له اوسېدونکو څخه لرې دي او يوه داسې زمانه به راشي چې قم او د هغۀ خلق به په ټولو خلقو باندې حجت وي او دغه زمانه به زمونږ د قائم علیه السلام د غيبت له وخت نه د هغه حضرت تر ظهوره پورې وخت وي او که داسې نۀ وې نو زمکې به خلق څانته راکښلي وو. په يقين سره فرښتې مصيبتونه له قم او د هغۀ له اوسېدونکو څخه لرې کوي او هيڅ يو ظالم په قم باندې حمله نۀ شي کولې مګر دا چې خدای پاک يې ملا ماته کړي او هغه به په درد او مصيبت اخته کوي او يا به يې له دښمن سره مخامخ کوي، خدای پاک د قم او د هغۀ د اوسېدونکو نوم د ظالمانو له ياد څخه وباسي، څنګه چې دغو ظالمانو خدای هېر کړی وي.)) [1]

ج) د اسلامي علومو او کلتور د خپرولو مرکز

په روايتونو کښې يو بل د پام وړ موضوع دا ده چې د قم ښار به د امام د غيبت په زمانه کښې د دنيا د مستضعفانو غوږو ته د اسلام د پېغام د رسولو لپاره د يو مرکز په توګه راڅرګنديږي او د دغه ښار ديني عالمان او دانشوران به د دنيا په خلقو باندې حجت وي.

امام جعفر صادق علیه السلام په دې حقله فرمائي: ((ډېر زر به د کوفې ښار له مومنانو څخه خالي شي او علم او پوهه به له هغه ځای څخه کډه يوسي او د هغه مار په شان به شي چې په يو ګوټ کښې منجيله شوی او محدود شوی وي او له هغه ښار څخه به چې قم نوميږي راڅرګنديږي. او هغه ځای به د علم او فضيلت مرکز او د پوهې او کمال سرچينه ګرځي، په دا ډول چې د زمکې په سر به هيڅ يو مستضعف او مظلوم (فکر) به

---

[1] - بحارالانوار ۲۰ ټوک، ۲۱۳ مخ.

نۀ پاتې کيږي حتى سترناکې ښځې چې له دين څخه آګاهي و نۀ لري، او دغه زمانه به زمونږ د قائم (عليه السلام) له ظهور سره نژدې زمانه وي.خداى پاک به قم او د هغۀ اوسېدونکي د حضرت مهدي (عليه السلام) جانشينان ګرځوي او که داسې نۀ وې نو زمکې به خپل اوسېدنکي ځانته راکښلي وې او څه حجت به په زمکه نۀ ؤ پاتی، نو په دې بنياد علم او پوهه به د قم له ښار څخه د نړۍ شرق او غرب ته جاري کيږي او د نړۍ په خلقو باندې به حجت تماميږي، په دا ډول چې هيڅ څوک به داسې نۀ پاتې کيږي چې دين او علم ورته نۀ وي رسېدلی، او هغه وخت به حضرت قائم (عليه السلام) ظهور کوي او په کافرانو باندې به د هغۀ په لاس باندې الهي عذاب نازليږي، ځکه چې خداى پاک له بندګانو نه انتقام نۀ اخلي مګر هغه وخت چې حجتورباندې تمام شوی وي.))[1]

په يو بل روايت کښې راغلي دي: ((که د قم خلق نۀ وای نو دين به ختم شوی ؤ.))[2]

د) قم د فکري لارې تائيد

له ځينو روايتونو څخه معلوميږي چې معصومو امامانو عليهم السلام د قم د عالمانو طريقه د تائيد وړ ګرځولې ده.

امام جعفر صادق عليه السلام په دې حقله فرمائي: ((د قم د پاسه يوه فرښته مقرره ده چې خپلې دوه وزرې ورباندې خوزوي او هيڅ يو ظالم ورباندې د حملې جرات نۀ کوي مګر دا چې خداى پاک يې د مالګې په شان په اوبو کښې ويلې کوي.)) امام دغه وخت عيسى بن عبدالله قمي ته اشاره وکړه او وې فرمايل: ((د خداى پاک درود دې وي په قم باندې، د جهان پروردګار به يې زمکه له باران څخه خړوبه کړي او خپل برکتونه به ورباندې نازل کړي او ګناهونه به يې په نېکيو بدل کړي، هغوي د رکوع، قيام، سجود او قعود خاوندان دي، ځکه چې هغوي فقيهان، عالمان او د پوهې او فهم خاوندان دي ، هغوي د درايت، فکرخاوندان او نېک عبادت کوونکي دي.))[3]

دغه امام همدارنګ د هغه يو سړي په ځواب کښې چې يې وويل: غواړم له تاسو نه د يو داسې څيز په حقله پوښتنه وکړم چې له ما نه مخکښې درنه چا نۀ وي کړې او له ما

---

[1] - بحارالانوار ۲۰ ټوک، ۲۱۳ مخ، سفينه البحار ۲ ټوک ۴۴۵ مخ.

[2] - بحارالانوار ۲۰ ټوک، ۲۱۷ مخ..

[3] - بحارالانوار ۲۰ ټوک، ۲۱۷ مخ.

نه پس به هم و نهٔ کړي. ورته يې وفرمايل: ((شايد غواړې د حشر نشر په حقله پوښتنه وکړې؟))
وې ويل: هو. په هغه ذات مې دې قسم وي چې حضرت محمد صلی الله عليه و آله وسلم يې زېرى وركوونكى او خبرداروونكى مبعوث كړ. حضرت ورته وفرمايل: ((د ټولو خلقو حشر د بيت المقدس په لور دى،مرګ د جبل په سيمه كښې يو زيارت چې قم ورته وائي او د خداى پاک بخشش يې په برخه ګرځي.))
هغه سړى په داسې حال كښې چې نيم نيم له خپله ځايه پاڅېد وې ويل: اى د خداى د ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم بچيه! ايا دا ځانګړتيا د قم خلق لري؟ امام ورته ځواب وركړ: ((هو، هغوي او هر هغه كس چې له هغوي سره په عقيده كښې يو شان وي او د هغوي خبره كوي.))[1]

هـ) د امام مهدي عليه السلام مرسته كوونكي
د پام او غور ټكى دا دى چې په روايتونو كښې د قم خلق د امام مهدي عليه السلام د مرسته كوونكو او د هغو كسانو په توګه ياد شوي دي چې د اهلبېتو عليهم السلام د حق د اخېستو لپاره به پاڅون كوي.
عفان بصري وائي: امام جعفر صادق عليه السلام راته وفرمايل: ((ايا درته معلومه ده چې قم ته قم ولې ويل شوي دي؟ ومې ويل: خداى، د خداى رسول صلى الله عليه و آله وسلم او تاسو ته ښه معلومه ده. وې فرمايل: ((د قم نوم په دې وجه قم اېښودل شوى دى چې د دغه ځاى خلق به د حضرت امام مهدي عليه السلام چاپېره راغونډيږي او له هغه حضرت سره به قيام كوي او په دې لار كښې به د ټينګ اودرېدو ښودنه كوي او د هغه حضرت مرسته به كوي.))[2]
امام جعفر صادق عليه السلام په يو بل روايت كښې په دې حقله داسې فرمائي: ((د قم خاوره مقدسه ده او د قم خلق له مونږ او مونږ له هغوي څخه يو، څوک ستمګر به پرې حمله نهٔ كوي مګر دا چې د هغهٔ په سزا كښې بيړه وشي. البته دا به تر هغه وخته وي چې له خپلو ورونړو سره خيانت ونكړي او كهٔ داسې يې وكړل نو خداى پاک به بدكرداره ظالمان په هغوي باندې مسلط كړي، البته د قم خلق زمونږ د قائم (عليه السلام) ملګري او زمونږ حق ته د خلقو رابلونكي دي.)) دغه وخت امام خپل سر

[1] - بحارالانوار ۲۰ ټوک، ۲۱۸ مخ.
[2] - بحارالانوار ۲۰ ټوک، ۲۱۲ مخ.

مبارک اسمان ته اوچت کړ او داسې دعا يې وکړه: ((خدايه پاکه! هغوي له هرې فتنې څخه وساتې او له هر هلاکت نه ورته نجات ورکړې.))[1]

ايران د امام مهدي عليه السلام هيواد

هغه روايتونه چې د قم ښار په حقله ويل شوي دي تر يوې اندازې پورې د امام مهدي عليه السلام له ظهور نه مخکښې او د ظهور په وخت د ايرانيانو کردار څرګندوي خو د معصومينو په وېناؤ کښې په لږ غور سره دې نتيجې ته رسېږو چې هغوي ايران او د ايران خلقو ته يوه خاصه پام لرنه کړې ده او په مختلفو موقعو کښې يې له دين سره په مرسته کولو او د امام مهدي عليه السلام د ظهور لپاره په مېدان برابرولو کښې د هغوي د کردار په حقله خبره کړې ده. دلته د ايرانيانو د ستائېنې او د امام مهدي عليه السلام د ظهور لپاره په مېدان برابرولوکښې د هغوي د رول په حقله د څو روايتونو په وړندې کولو بسنه کوو:

د ايرن ستائېنه

ابن عباس وائي: د پېغمبراکرم صلی الله عليه و آله وسلم په خدمت کښې په خبرو کښې د فارس (ايران) د خلقو خبره راغله نو هغه حضرت صلی الله عليه و آله وسلم وفرمايل: ((د فارس خلق (يعنې ايرانيان) له مونږ اهلبېتو (عليهم السلام) څخه دي.))[2]

کله چې د خداى د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم په مخکښې د مواليانو يا عجميانو[3] يادونه وشو نو هغه حضرت صلی الله عليه و آله وسلم وفرمايل: ((په خداى مې دې قسم وي چې زۀ له تاسو نه زيات په هغوي باندې اطمينان لرم.))[4]

ابن عباس وائي: ((هغه وخت چې کله تورې جنډې ستاسو لورې ته راوړې نو د فارس د خلقو عزت او قدرونه وکړئ ځکه چې ستاسو حکومت له هغوي سره دى.))[1]

---

[1] - بحارالانوار ۲۰ ټوک، ۲۱۸ مخ.

[2] - ذکر اصبهان ۱۱ مخ.

[3] - موالي ، مولی په لغت پېژندنه کښې مختلف اصطلاحات لري، علامه اميني دالغدير کتاب په وړومبي ټوک کښې دويشت اصطلاح ګانې او معنې نقل کړي دي په مبارکو ايتونو او حديثونو کښې په اصطلاح کښې پنځه معنې لري،ولا، عشق، مينه، د اسلام ولا، د تېرو مشرانو ولا، د قبيلې ولا، د عربو په مقابله کښې ولا چې مراد ترې غېر عرب دي او همدا معنا د رجالو د عالمانو مراد ده. التقريب و التيسير ۲ ټوک، ۳۳۳ مخ، د دې خبرې راز چې دا کلمه په ايرانيانو باندې تطبيق کوي کېدې شي د وجودي يا استعمالي غلبې په حکم سره وي ځکه ځينې د دې معنې مدعي شوي دي. له دې نه علاوه د پخوانيو او معاصرو عالمانو په ليکنو کښې همداسې تفسير شوى دى او مونږ هم د هغوي په پېروۍ کښې داسې تفسير کړى دى، البته اصرار ورباندې نۀ کوو.
((فارس)) به يې هغو سيمو ته ويل چې د روم هېواد په مقابل کښې وې چې ننى ايران او هغه سيمې چې په هغه زمانه کښې د ايران په قلمرو کښې وې پکښې شامليږي.

[4] - ذکر اصبهان ۱۲ مخ، الجامع الصحيح ۵ ټوک، ۳۸۲ مخ.

يوه ورځ اشعث امام علي عليه السلام ته د اعتراض په توګه وويل: ((اى اميرالمومنين! ولې دا عجميان له تا نه چاپېره راغونډ شوي دي او له مونږ نه وړاندې شوي دي؟ هغه حضرت قهرجن شو او ورته يې وفرمايل: ((څوک د دغو ستره جثه لرونکو ناخبرو کسانو په مقابل کښې چې د خرونو په شان په بسترو کښې رغړېږي او د مشهورتيا او غرور په خاطر له يو قوم نه مخ ګرځوونکي کيږي ما معذور ګڼي. ايا ما ته حکم راکوې چې دوي له ځانه لرې کړم؟ هيڅکله به دوي له ځانه اخوا نۀ کړم[2] چې له جاهلانو څخه وګرځم، په هغه خداى مې دې قسم وي چې دانه يې چاودلې ده او پېداوښت يې پېدا کړې دى دوي به د اسلام مبين دين د بيا راستنولو لپاره له تاسو سره جنګ ته راپاڅيږي، لکه چې تاسو د اسلام راوړلو لپاره د دوي ترمېنځ توري راووېستلې.))[3]

د ظهور زمينه برابروونکي

د روايتونو يوه مهمه برخه چې د امام مهدي عليه السلام له ظهور نه مخکښې د رامنځته شويو پېښو او د هغه حضرت د ملګرو په باره کښې راغلي ده د ايران او ايرانيانو په باره کښې ده چې دغه روايتونه د د فارس د خلقو، عجميانو، د خراسان د خلقو، د قم د خلقو، د طالقان د خلقو او د رې د خلقو وغېره په شان مختلفو تعبيراتو سره بيان شوي دي.

د دغو ټولو روايتونو په څېړلو سره دې نتيجې ته رسيږو چې د زمانې د امام عليه السلام له ظهور نه مخکښې به په ايران کښې الهي او د معصومو امامانو يو مدافع نظام جوړيږي چې د زمانې د امام د نظر وړ دى او همدارنګ د ايران خلق د هغه حضرت په قيام کښې يو مهم کردار لري چې د قيام او پاڅون په برخه کښې به يې بيان کړو. دلته د څو روايتونو په بيانولو باندې بسنه کوو:

---

[1] - راموزالاحاديث ۳۳ مخ.

[2] - دې خبرې ته په پام سره د چې د کوفې د بازار اکثر خلق فارس او ايرانيان وو او په فارسي ژبه به يې خبرې کولې. (لکه چې د مستدرک الوسائل کتاب د ۱۳ ټوک، ۲۵۰ مخ له ۴ حديث څخه معلوميږي. نو ځکه دا خبره څرګنديږي چې هغه مواليان چې اشعث ورباندې اعتراض وکړ او امام علي (ع) يې دفاع وکړه هم هغه ايرانيان وو.

[3] -الغارات ۲۴ ټوک، ۴۹۸ مخ، سفينه البحار ۲ ټوک، ۲۹۳ مخ، شرح نهج البلاغه ابن ابي الحديد ۲۰ ټوک ۲۸۴ مخ.

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((يو شمېر خلق به دختيځ له خوا قيام کوي او د حضرت مهدي (عليه السلام) د قيام او پاڅون لپاره به زمينه برابروي.))[١]

همدارنګ فرمائي: ((دختيځ له لوري به تور بېرغونه راوچتيږي چې د هغو کسانو زړونه به د اوسپنې د ټوټو په شان وي، نو بس هر څوک چې د هغوي له حرکت نه خبر شو پکار دي د هغوي لوري ته لاړ شي او له هغوي سره دې بيعت وکړي که څه هم په واورو باندې په تلو مجبور شي.))[٢]

امام محمد باقر عليه السلام فرمائي: ((ته وا يو قوم وينم چې په ختيځ کښې يې قيام او پاڅون کړی دی او د حق غوښتنه کوي خو حق به هغوي ته نۀ ورکړل کيږي، بيا به يې غوښتنه کوي خو بيا به هم ورته ورنکړې شي، نو په داسې حال کښې به تورې (وسله) له تيکي نه راوباسي په اوږو به يې کيږدي چې دغه وخت به دښمن د دوي غوښتنې منلو ته تيار شي خو هغوي به دا چاره قبوله نۀ کړي او قيام به وکړي او بيا به هغوي حق چا ته و نۀ سپاري مګر د امر څښتن ته. د هغوي وژل شوي کسان شهيدان دي او که ما هغوي موندلې وای نو خپله به مې ځان د دغه امر د صاحب لپاره تيار کړی ؤ.))[٣]

امام محمد باقر عليه السلام همدارنګ فرمائي: ((د حضرت قائم (عليه السلام) اصحاب به ٣١٣ کسان او د عجميانو اولاد به وي.))[٤]

که څه هم عجم غېر عرب ته ويل کيږي خو په حتمي توګه د ايرانيانو لپاره استعماليږي او نورو روايتونو ته په پام سره د امام مهدي عليه السلام په خاصو فوځيانو کښې به ايرانيان په زيات شمېر کښې شتون لري.

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((ډېر زر به له تاسو (عربو) نه پس داسې قامونه راځي چې زمکه به يې تر پښو لاندې راغونډيږي، طی الارض به کوي او د دنيا ورونه به يې مخې ته خلاصيږي او خدمت به يې د فارس ښځې او سړي کوي، زمکه به د هغوي تر قدمونو لاندې راټوليږي، په دا ډول چې له هغوي څخه هر

---

١ - سنن ابن ماجه، ٢ټوک، ١٣٦٨ مخ، المعجم الاوسط ١ ټوک، ٢٠٠ مخ، مجمع الزوائد ، ٧ توک، ٣١٨ مخ، کشف الغمه ٣ ټوک، ٢٢٨ مخ، اثبات الهداه ٣ ټوک، ٥٩٩ مخ، بحارالانوار ٥١ توک ٨٧ مخ.

٢ - عقدالدرر ١٢٩ مخ، بيان شافعي ٤٩٠ مخ، ينابيع الموده ٤٩١ مخ، کشف الغمه ٣ ټوک، ٢٢٣ مخ، اثبات الهداه ٣ ټوک، ٥٩٢ مخ، بحارالانوار ٥١ ټوک، ٨٤ مخ.

٣ -غيبت نعماني ٣٧٣ مخ، بحارالانوار ٥٢ ټوک، ٢٤٣ مخ، سنن ابن ماجه ٢ ټوک، ١٣٦٦ مخ، مستدرک الحاکم ٤ ټوک، ٤٦٤ مخ.

٤ - غيبت نعماني ٣١٥ مخ، اثبات الهداه ٢ ټوک، ٥٤٧ مخ، بحارالانوار ٥٢ ټوک، ٣٤٩ مخ.

يو وغواړي له ختيځ نه تر لويديځ پورې فاصله په يوه ګېنته کښې پلې کړي. نۀ هغوي ځانونه په دنيا باندې خرڅ کړي دي او نۀ دنيادار دي، او نۀ دنيا په هغوي کښې څه برخه او اثر لري.))[1]

اميرالمومنين امام علي عليه السلام فرمائي: ((خوشبخته دې وي د طالقان خلق، ځکه چې خداى پاک په دغه ځاى کښې يو شمېر داسې خزانې لري چې نۀ د سرو زرو دي او نۀ د سپينو زرو دي، بلکې ايماندار سړي دي چې خداى پاک يې په حق پېژندلى دى او هغوي به په اخره زمانه کښې د مهدي آل محمد صلى الله عليه و آله وسلم ملګري وي.))[2]

د خداى ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم هم د خراسان د خلقو په حقله فرمائي: ((په خراسان کښې يو شمېر خزانې دي، البته هغه نۀ د سرو زرو دي او نۀ د سپينو زرو دي بلکې هغوي هغه سړي دي چې خداى پاک او د هغۀ رسول له هغوي سره مينه کوي.))[3]

---

١ -فردوس الاخبار ٣ ټوک ۴۴۹ مخ.

٢ - بيان شافعي، ١٠٢ مخ، برهان متقي هندي ١۵٠ مخ، کنزالعمال ١۴ ټوک ۵٩١ مخ، ينابيع الموده ۴٩١ مخ، کشف الغمه ٣ ټوک ٢٨٢ مخ.

٣ - کنزالعمال ١۴ ټوک ۵٩١ مخ.

دویمه برخه
د امام مهدي علیه السلام نړیوال انقلاب

وړومبی باب
د امام مهدي علیه السلام پاڅون

د حضرت امام مهدي علیه السلام د قيام د ورځې په باره کښې مختلف روايتونه موجود دي. په ځينو کښې نوروز د دغه پاڅون د شروع کېدو ورځ ياده شوې ده. ځينو نورو د عاشورا ورځ د دغه قيام د شروع کېدو ورځ ذکر کړې ده. په يو شمېر روايتونو کښې د خالي ورځ او نورو کې بيا د جُمعې ورځ د دغه قيام ورځ ټاکلې شوې ده. د عاشورا له ورځې سره د نوروز د ورځې په يووخت والي کښې خو څه مشکل نۀ ښکاري. ځکه چې نوروز د هجري لمريز کال مطابق او عاشورا د هجري قمري کال له مخې حسابيږي، او د دغو دواړو ورځو يوځای کېدل امکان لري او د دغو دواړ ورځو د جمعې يا خالي ورځې سره يوځای والی هم ممکنه ده. هغه څه چې مشکل او له يو بل سره متعارض په نظر راځي، د قيام د ورځې په توګه د جمعې او خالی د ورځو ذکر دی. خو البته د دا ډول روايتونه هم توجيه کېدې شي. ځکه چې که د دغو روايتونو سند صحيح وي نو په داسې صورت کښې هغه حديثونه چې جمعه د هغه حضرت د ظهور ورځ ټاکلې ده د قيام او ظهور په ورځې باندې حمل کيږي او هغه روايتونه چې د خالي ورځ د قيام ورځ ګڼي د الهي نظام په قائمېدو او تثبيتېدو او د مخالفانو په نابودۍ باندې تفسيرېدې شي.

بايد پام وکړو هغه روايتونه چې د خالي ورځ د قيام ورځ ګڼي، د سند له نظره د تامل وړ دي، خو هغه روايتونه چې د جمعې ورځ يې ذکر کړې ده له دې نظره څه مشکل نۀ لري.

اوس په دې حقله يو شمېر روايتونو ته پام وکړئ:

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((زمونږ د اهلبېتو قائم (علیه السلام) به د جمعې په ورځ ظهور کوي.))[1]

امام محمد باقر علیه السلام فرمائي: ((ته وا حضرت قائم (علیه السلام) وينم چې د عاشورا په ورځ او دخالي په ورځ د رکن او مقام ترمېنځ ولاړ او جبرائيل (علیه السلام) يې هم مخکې ولاړ دی او خلق له هغه حضرت سره بيعت ته رابولي.))[2]

[1] -اثبات الهداه ۴۹۲ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۷۹ مخ.
[2] - غيبت طوسي ۲۷۴ مخ، کشف الغمه ۳ ټوک، ۲۵۲ مخ، بحاراالانوار ۵۲ ټوک ۲۹۰ مخ.

امام محمد باقر علیه السلام فرمائي: ((حضرت قائم (علیه السلام) به د جمعې په ورځ چې د عاشورا ورځ ده قیام او پاڅون کوي. ، په هغه ورځ چې امام حسېن علیه السلام شهید شو.))[1] هغه حضرت همدا شان فرمائي: ((ایا پوهېږئ چې دغه د عاشورا ورځ څه ورځ ده؟ هم هغه ورځ ده چې خدای پاک د آدم (علیه السلام) او بي بي حوا توبه قبوله کړه، هغه ورځ ده چې خدای پاک د بني اسرائیلو لپاره سمندر وچاوهٔ او فرعون او د هغهٔ پېروکار يې غرق کړل اوموسی (علیه السلام) په فرعون باندې بريالی شو. هغه ورځ ده چې ابراهیم (علیه السلام) وزېږېد ، هغه ورځ ده چې خدای پاک د یونس (علیه السلام) د قوم توبه قبوله کړه، د عیسی (علیه السلام) د پېدائش ورځ ده او هغه ورځ ده چې حضرت قائم آل محمد (صلی الله علیه و آله وسلم) به پاڅون کوي.))[2]
یو بل ورایت هم په همدې مضمون سره له امام محمد باقر علیه السلام[3] نه نقل شوی دی، خو په دې روایت کښې وثاقت بن بطائني چې د هغهٔ د سند په سلسله کښې دی د بحث وړ دی.
امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((په درې ویشتمه نېټه به حضرت مهدي (علیه السلام) ته اواز کیږي او د عاشورې یعنې د حسېن بن علي (علیه السلام) د شهادت په ورځ به پاڅون کوي.))[4]
هغه حضرت همدارنګ فرمائي: ((د نوروز ورځ هم هغه ورځ ده چې زمونږ د اهلبېتو قائم (علیه السلام) به په هغه ورځ ظهور کوي.))[5]

الف) د ظهور اعلان
د امام مهدي علیه السلام ظهور به په ابتداء کښې د اسماني منادي په ذریعې سره اعلانیږي، بیا به په داسې حال کښې چې هغه حضرت به کعبې ته تکیه وهلې وي، حق ته د خلقو په دعوت کولو سره به د خپل ظهور اعلان کوي.

---

[1] -کمال الدین ۲ ټوک ۲۵۳ مخ، غیبت طوسي ۲۷۴ مخ، التهذیب ۴ ټوک، ۳۳۳ مخ، ملاذالاخیار ۷ ټوک ۱۷۴ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۲۸۵ مخ.
[2] - بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۸۵ مخ.
[3] -التهذیب البارع ۴ ټوک، ۳۰۰ مخ، اقبال ابن طاؤس ۵۵۸ مخ، خرائج ۳ ټوک، ۱۵۹ مخ، وسایل الشیعه ۷ ټوک ۱۷۴ مخ، بحارالانوار ۹۸ ټوک، ۳۴ مخ، ملاذالاخیار ۷ ټوک، ۱۱۲ مخ.
[4] -غیبت طوسي ۲۷۴ مخ، بحارلانوار ۵۲ ټوک ۲۹۰ مخ.
[5] - التهذیب البارع ۱ ټوک، ۱۹۴ مخ، اربعین خاتون آبادي ۱۹۷ مخ، وسایل الشیعه ۵ ټوک ۲۲۸ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک ۵۷۱ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۲۰۸ مخ.

اميرالمومنين حضرت علي عليه السلام فرمائي: ((کله چې اواز کوونکی له اسمان څخه اواز وکړي چې بې له شکه حق له آل محمد (صلی الله عليه و آله وسلم) سره دی که د هدايت او سعادت غوښتونکي يئ نو د آل محمد (صلی الله عليه و آله وسلم) لمن ټينګه کړئ، چې حضرت مهدي (عليه السلام) ظهور کوي.))[1]
همدارنګ امام محمد باقر عليه السلام په دې حقله فرمائي: ((حضرت مهدي عليه السلام به په مکه کښې د ماسخوتن د لمانځهٔ په وخت ظهور کوي، په داسې حال کښې چې د پېغمبراکرم صلی الله عليه و آله وسلم بېرغ، قميص او توره به له ځان سره لري او چې کله يې د ماسخوتن لمونځ ادا کړ نو غږ به وکړي: ای خلقو تاسو ته د خدای پاک د ذکر او د قيامت په ورځ د خدای پاک په وړاندې ستاسو د ودرېدنې يادونه کوم، په داسې حال کښې چې په دنيا کښې يې په تاسو باندې حجت تمام کړی دی او پېغمبران يې مبعوث کړي او قران يې رالېږلی دی. خدای پاک تاسو ته حکم درکوي چې له هغهٔ سره شرک ونکړئ او د هغهٔ پېغام او فرمان رسوونکي شئ. هغه څه چې قران يې د راژوندي کولو حکم کړی دی احياء او ژوندي کړئ او د کومو چې يې د نابودولو حکم کړی دی هغه نابود کړئ او د هدايت د لارې مرسته کوونکي اوسئ، او په تقوا او پرهېزګارۍ کښې ملګرتيا وکړئ، ځکه چې د دنيا فنا او زوال رارسېدلی دی او د وداع غږ شوی دی. زهٔ تاسو د خدای پاک او د هغهٔ د پاک رسول صلی الله عليه و آله وسلم او دهغهٔ په کتاب باندې د عمل کولو، د باطلو دنابودولو او د خدای د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم د سيرت د راژوندي کولو لوري ته رابولم او بيا به د درې سوه ديارلس ملګرو ترمېنځ ظهور کوي.))[2]

د پاڅون د بېرغ نعره
هر حکومت يو بېرغ او جنډا لري چې د هغې په ذريعې سره پېژندل کيږي او همدغه رنګ پاڅونونه، قيامونه او انقلابونه هم خاص بېرغونه لري چې مونوګرام يې تر يو حده پورې د هغهٔ د رهبرانو او مشرانو د اهدافو بيانوونکی وي. د امام مهدي عليه السلام نړيوال او جهاني انقلاب به هم يو خاص بېرغ لري او په هغه باندې به ځينې نعرې ليکلې شوې وي. که څه هم د هغه حضرت په بېرغ باندې د نعرې په حقله اختلاف

[1] - الحاوي للفتاوی، ۲ ټوک، ۲۸ مخ، احقاق الحق، ۱۳ ټوک ۳۲۴ مخ.
[2] - فتن ابن حماد ۹۵ مخ، عقدالدرر ۴۵ مخ، لوائح سفاريني ۲ ټوک، ۱۱ مخ، ملاحم ابن طاؤس ۲۴ مخ، صراط المستقيم ۲ ټوک، ۲۴۲ مخ.

دی خو په ټولو قولونو کښې يو ټکی مشترک دی او هغه دا چې خلق به له هغه حضرت څخه فرمانبرداری ته دعوت کوي...[1]

اوس په دې باره کښې په څو نمونو ب بسنه کوو:

په يو روايت کښې راغلي دي: ((د حضرت امام مهدي عليه السلام په بيرغ باندې ليکل شوي دي: ((اوربېدونكي غوربږونه ولرئ او له دغه حضرت څخه اطاعت وكړئ.))[2]

په يو بل ځای کښې راغلي دي: ((د امام مهدي عليه السلام په ببرغ به دا نعره وي: ((البيعة لله)) يعنې بيعت د خدای لپاره دی.))[3]

ج) په قيام باندې د دنيا د خلقو خوشحالي

له روايتونو معلومېږي چې د امام مهدي عليه السلام قيام او پاڅون به د انسانانو د خوشحالۍ سبب ګرځي. د خلقو دا رضامندي او خوشحالي په مختلفو شکلونو کښې بيان شوې ده. په ځينو روايتونو کښې د زمکې او اسمان د مخلوقاتو د خوشحالۍ خبره راغلې ده او په ځينو نورو کښې د مړيو د خوشحالۍ خبره شوې ده. په يو روايت کښې له قيام څخه د خلقو د هرکلي بحث شوی دی، او په بل يو روايت کښې د مړيو د ژوندي کېدو لپاره د خلقو له آرزو کولو څخه پرده اوچته شوې ده.

دلته د څو روايتونو په ذکرولو سره د دغو خبرو څو نمونې وړاندې کوو:

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((د زمکې او اسمانونو ټول مخلوقات منجمله مارغان، ځناور حېوانات او د سمندر کبان به د حضرت مهدي (عليه السلام) په ظهور او پاڅون باندې خوښي او خوشحالي کوي.))[4]

امام علي عليه السلام په دې باره کښې فرمائي: ((کله چې حضرت مهدي (عليه السلام) ظهور کوي نو د خلقو په خولو به يې نوم وي او د خلقو وجودونه به له مهدي (عليه السلام) سره له عشق او مينې نه ډک وي، په دا ډول چې بې د هغۀ له نوم نه به د

---

[1] -امام محمد باقر عليه السلام ابوحمزه ته وفرمايل: ((ګويا زما د اهلبېتو قائم عليه السلام وينم چې نجف ته داخلېږي او کله چې د نجف تر ټولو لوړې سيمې ته وسېد نو د خدای د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم ببرغ پورته کوي. کله چې ببرغ خلاص شي نو هغه فرښتې چې په بدر کښې موجودې وې په دۀ باندې نازلېږي.)) تفسير عياشي ۱ ټوک، ۱۰۳مخ، غيبت نعماني ۳۰۸ مخ، کمال الدين ۲ ټوک ۲۷۲ مخ، تفسير برهان ۱ ټوک، ۲۰۹ مخ، بحارلانوار ۵۲ ټوک، ۳۲۲مخ.

[2] -اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۸۲ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۰۵ مخ.

[3] - فتن ابن حماد ۹۸ مخ، ملاحم ابن طاؤس ۲۸ مخ، القول المختصر ۲۴ مخ، ينابيع الموده، ۴۳۵ مخ، الشيعه والرجمع ۱ ټوک، ۲۱۰ مخ.

[4] -عقدالدرر ۸۴ مخ او ۱۴۹ مخونه، البيان ۱۱۸ مخ، مستدرک الحاکم، ۴ ټوک ۴۳۱ مخ، الدرالمنثور ۲ ټوک، ۵۰ مخ، نورالابصار ۱۷۰ مخ، ملاحم ابن طاؤس ۱۴۲ مخ، احقاق الحق ۱۳ ټوک، ۱۵۰ مخ.

هيڅ‌ا نوم او ياد د هغوي په ژبو باندې نۀ وي او له هغۀ سره په مينه باندې به خپل روحونه خړوبوي.))[1]
په روايت کښې د ((يشربون حبّه)) يعنې د هغۀ مينه به څښي تعبير راغلى دى چې پکښې له هغه حضرت سره مينه يې له خوړو اوبو يا نورو مائعاتوسره تشبيه کړې ده چې خلق به په ډېره مينه هغه څښي او له امام سره مينه به يې په وجود کښې نفوذ کوي.
حضرت امام علي رضا عليه السلام له ظهور نه مخکښې د ترخو واقعاتو د بيانولو په ترڅ کښې له ظهور نه پس د ترقۍ، پراختيا اوخوشحاليو په باره کښې فرمائي: ((دغه وخت به په خلقو باندې خوشحالۍ، پراختيا او اسانتياوې راځي په دا ډول چې مړي به هم د دوباره ژوندي کېدو خواهش او آرزو کوي.))[2]
امام جعفر صادق عليه السلام په دې حقله فرمائي: ((ګويا قائم آل محمد (عليه السلام) وينم چې د کوفې پر منبر ناست دى او د رسول الله صلى الله عليه و آله وسلم زغره په بدن باندې لري. بيا امام جعفر صادق عليه السلام د هغه حضرت ځينې حالات بيان کړل او په دوام کښې يې وفرمايل: ((په قبر کښې به هيڅ يو داسې مومن نۀ وي پاتې مګر دا چې دغه خوښي او خوشحالي به يې په قبر کښې داخليږي،په دا ډول چې مړي به د يو بل ليدو کتو ته ورځي او يو بل ته به د حضرت مهدي (عليه السلام) د ظهور مبارکۍ وراندې کوي.))
په ځينو روايتونو کښې د ((تلک الفرجه)) عبارت راغلى دى، يعنې د هغه حضرت د ظهور په برکت به د برزخ د خاوندانو په چارو کښې هم پراختيا او اسانتيا راځي او د دې نقل له مخې د دغه غورځنګ او قيام د رهبرۍ عظمت به په دومره اندازه وي چې په ارواګانو باندې به هم تاثير کوي.[3]

د) د غريبانانو او مستضعفانو نجات
په دې کښې شک نشته چې د حضرت امام مهدي عليه السلام قيام او پاڅون به د عدل او انصاف د قائمېدو او له انساني معاشرې څخه د ټولو غربتونو، بې وزليو او محروميتونو د جرړو د وېستوسبب ګرځي نو غواړو چې په دې برخه کښې هغه ځينې اقدامات بيان کړو چې هغه حضرت به يې د قيام په وخت د مظلومانو او بې سهاره

---

١ - الحاوي للفتاوي ٢ټوک، ٢٨ مخ، احقاق الحق ١٣ ټوک، ٣٢۴ مخ.
٢ -خرائج ٣ ټوک ١٢٩ مخ، غيبت طوسي ٢٢٨ مخ.
٣ - اثبات الهداه ٣ ټوک، ۵٣٠ مخ.

خلقو لپاره ترسره کوي په دا ډول چې هغه حضرت ته به د مظلومو او بې چاره خلقو د پناه راوړلو سبب کیږي.
د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((مهدي (علیه السلام) به زما له امت څخه ظهور کوي، خدای پاک به هغه د انسانانو د فریاد اورېدونکي په توګه رالېږي، دغه وخت به خلق په نعمتونو سره مالامال کیږي.))[1]
د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فریاد اورېدنه له یو خاص قوم او ملت پورې محدوده کړې نهٔ ده بلکې د ((الناس)) یعنې د انسانانو په تعبیر سره هغه حضرت د ټولو انسانانو نجات ورکوونکی ګڼي. له دې امله د هغه حضرت له ظهور نه مخکښې به حالات دې حد ته ورسي چې ټول انسانان به د هغه هستۍ د ظهور آرزو او ارمان کوي.
جابر بن عبدالله انصاري وائي: امام محمد باقر علیه السلام وفرمایل: ((حضرت مهدي (علیه السلام) به په مکه کښې ظهور کوي... خدای پاک به د حجاز زمکه د هغهٔ په لاسو فتح کوي او هغه حضرت به د بني هاشمو (د سېدانو او د هغوي د محبانو) قېدیان له قېدونو نه ازادوي.))[2]
شعراني وائي چې کله امام مهدي علیه السلام د مغرب سیمې ته ورسي نو د اندلس خلق به د هغهٔ لورې ته راځي او وائي به: ای ولي الله (دخدای حجته) د اندلس د جزیرې مدد وکړه چې خپله دغه سیمه او خلق یې هلاک شوي دي.))[3]

هـ) د امام علیه السلام په قیام کښې د ښځو کردار
د حضرت امام مهدي علیه السلام له ظهور نه مخکښې او پس د ښځو د کردار په باره کښې د روایتونو په څېړلو سره یو شمېر د پام وړ ټکي ترلاسه کوو. که څه هم د ځینو روایتونو له مخې به د دجال اکثر پېروکار یهودیان او ښځې وي.[4] خو د دوي ترڅنګه به مومنې او پاک لمنې ښځې هم موجودې وي چې خپلې عقیدې د ساتلو لپاره به سخت کوشش کوي او له ظهور نه له مخکښې حالاتو څخه به سختې متاثرې وي.

[1] - عقدالدرر ۱۲۷ مخ.
[2] - فتن ابن حماد ۹۵ مخ، ملاحم ابن طاؤس۲۴ مخ، الفتاوی الحدیثیه ۳۱ مخ، القول المختصر ۲۳ مخ.
[3] - مختصر تذکره قرطبي ۱۲۸ مخ، احقاق الحق ۲۲۰ مخ.
[4] - مسند احمد بن حنبل ۲ ټوک ۷۲ مخ، فردوس الاخبار ۵ ټوک، ۴۲۴ مخ، مجمع الزوائد ۷ ټوک، ۱۵ مخ.

ځينې ښځې به جهادي روحيه او ثابت قدمي لري او هر چرته چې لاړې شي د دجال په خلاف په تبليغاتي جنګ سره د هغۀ انسان دښمنه ماهيت په ډاګه کوي. د ځينو روايتونو له مخې د امام مهدي عليه السلام د قيام په دوران کښې به څلور سوه ښځې له هغه حضرت سره ملګرتيا کوي او په هغوي کښې اکثرې به په علاج معالجې او طبي چارو کښې فعاليتونه کوي. البته په ځينو روايتونو کښې د هغو ښځو د شمېر په حقله چې به د امام مهدي عليه السلام د قيام په وخت له هغه حضرت سره وي اختلاف موجود دی. ځينې روايتونو د هغوي شمېر ديارلس تنه بيان کړی دی چې د هغه حضرت د ظهور په وخت به ورسره وي، کېدې شي دا هغه کسانې وي چې د ظهور په ابتدائي وختونو کښې د هغه حضرت له ځواکونو څخه وي. همدا رنګ ځينو روايتونو دغه شمېر اوۀ زره او اتۀ سوه تنه ذکر کړی دی او دا هغه ښځې دي چې له قيام نه پس به له هغه حضرت سره ملګرتيا او په کارونو کښې به ورسره مرسته کوي.

د ابن حماد په فتن نومې کتاب کښې راغلي دي چې د دجال د خروج په وخت به د مومنانو شمېر دولس زره سړي او اوۀ زره او اوۀ سوه يا اتۀ سوه ښځې وي.[1]

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((عيسی بن مريم (عليه السلام) به د اتۀ سوه سړيو او څلورو سوو ښځو ترمېنځ نازلېږي چې هغوي به د زمکې په سرتر ټولو غوره کسان او له تېرو تر ټولو صالحو کسانو څخه وي.))[2]

امام محمد باقر عليه السلام فرمائي: ((په خدای قسم چې څه د پاسه درې سوه کسان به راځي او په هغوي کښې به پنځوس ښځې هم وي.))[3]

مفضل بن عمر وائي: امام جعفر صادق عليه السلام وفرمايل: له حضرت قائم (عليه السلام) سره به ديارلس تنه ښځې وي)) عرض مې وکړ: هغوي به څه کوي او څه کردار به ادا کوي؟ وې فرمايل: ((د زخميانو علاج معالجه به کوي او د بيمارانو تيمارداري به کوي، هم هغه ډول چې د خدای له ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم سره وې.)) ورته مې عرض وکړ چې د هغو ديارلسو تنو ښځو نومونه څه دي؟ وې فرمايل: ((د رشيد لور قنواء ، ام ايمن، حبابه والبيه، د عمار ياسر مور سميه، زبېده، ام خالد احمسيه، ام سعيد حنفيه، صيانه ماشطه او ام خالد جهنيه.))[4]

---

[1] - فتن ابن حماد ۱۵۱ مخ.
[2] -فردوس الاخبار ۵ ټوک، ۵۱۵ مخ، کنزالعمال ۱۴ ټوک، ۳۳۸ مخ، التصريح ۲۵۴ مخ.
[3] - تفسر عياشي ۱ ټوک، ۲۵ مخ، غيبت نعماني ۲۷۹ مخ.
[4] -دلائل الامامه ۲۵۹ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۷۵ مخ.

په منتخب البصائر کتاب کښې د دوو تنو ښځو وتيره او احبشيه نومونه راغلي دي چې د امام مهدي عليه السلام له ملګرو او مرسته کوونکو څخه ګڼل شوې دي.[1] په ځينو روايتونو کښې هم يوازې د ښځو د شتون ذکر شوی دی خو شمېر ته يې څه اشاره نۀ ده کړې؟

په تاريخي کتابونو کښې د ظهور په وخت د ښځو د کړو وړو څېړنه

د مفضل بن عمر په روايت کښې له حضرت قائم عليه السلام سره د ښځو شمېر په روښانه توګه ديارلس تنه بيان شوی دی خو له هغوي څخه يې يوازې د نهو تنو نومونه او کړۀ وړۀ بيان کړي دي. په دغو نومونو باندې د امام جعفر صادق عليه السلام تاکيد مونږ دې ته مجبوروي چې د هغوي د ژوند حالات او خصوصيات وڅېړو، نو بس له يو لړ تحقيقاتو نه پس يو شمېر ټکي زمونږ لاسو ته راغلل چې د امام جعفر صادق عليه السلام د تاکيد راز ته يو اطمينان بخښونکی ځواب دی.
له دغو ښځو څخه هره يوه يو لړ خصوصيات لري، خو له هغوي څخه اکثرو د خدای پاک له دښمنانو سره په جهاد کښې خپل قابليت ښودلی دی. له هغوي څخه ځينې لکه صيانه د څو شهيدانو مور وه او خپله هم په ډېره دردېدونکې طريقې سره شهيده کړې شوه.او ځينې نورې لکه سميې د خپلو اسلامي عقائدو د دفاع په لار کښې ډېرې سختې شکنجې او تکليفونه وزغمل او تر اخيري سا پورې يې د خپلې عقيدې دفاع کړې ده او بله ډله لکه ام خالد د اسلام د حفاظت لپاره د خپلې تندرستۍ نعمت په ځان حرام کړ او د اسلام په لار کښې يې د خپل تن د صحتوالي په قربانولو سره د معلوليت مقام حاصل کړ. همدا رنګ نورې لکه زبېده، چې د دنيا پړق پړوق او مادي مال دولت هيڅ کله له اسلام څخه لاس په سر نۀ کړه بلکې د دې په اپوټه يې له هغو مادي وسائلو څخه د اسلام د عقيدې په لار کښې ګټه پورته کړه او د حج په برپا کولو کښې يې چې يو مهم اسلامي مظهر او د دين له ارکانو څخه دی مرسته وکړه او ځينو نورو د اسلامي امت د مشر د دايتوب او لائقو بچيانو د روزلو او تربيت کولو افتخار لرلو او خپله هم له معنويت څخه برخورې وې چې د عامو او خاصو خلقو په ژبو يې نومونه اخستل کيږي او دغه شان نورې هم د شهيدانو د کورنيو مېرمنې دي چې په خپلو

[1] - بيان الائمه ۳ ټوک ۳۳۸ مخ.

اوړو باندې يې د هغوي د ځنکدن په وخت جنازې په خپلو غېږو کښې اوچتې کړې او ورسره يې خبرې کړې دي.
هو، بې شکه دا هغه زړۀ سواندې او زړۀ سوزېدلې مېرمنې دي چې د قربانيو په ورکولو سره يې دا خبره ثابته کړې ده چې هغوي د نړيوال اسلامي حکومت د دروند پيټي يوه برخه په خپلو اوږو اوچتولې شي. اوس هم له دغو مېرمنو څخه ځينې دلته معرفي کوو:

۱-بي بي صيانه

په خصائص فاطميه نومې کتاب کښې راغلي دي چې د امام مهدي عليه السلام په حکومت کښې به ديارلس تنه ښځې د زخميانو د علاج معالجې لپاره راژوندۍ کيږي او دنيا ته به راستنيږي چې په هغوي کښې يوه صيانه ده چې د حزقيل مېرمن او د فرعون د لور څڼه دنداسه کوونکې (نائي ګڼه) وه او حزقيل د فرعون د ترۀ زوی او د هغۀ خزانه دار ؤ او د هغۀ په قول حزقيل د فرعون د خاندان مومن کس ؤ او د خپلې زمانې په پېغمبر حضرت موسی عليه السلام باندې يې ايمان راوړی ؤ.[1]
د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم فرمائي: ((د معراج په شپه د مکې معظمې او مسجدالاقصی د سفر په وخت مې ناڅاپه سپېړمو ته خوشبوي راغله چې داسې خوشبوي مې چرې نۀ وه بوي کړې، له جبرائيل عليه السلام نه مې پوښتنه وکړه چې دا خوشبوي د څه ده؟ وې ويل: ای د خدای ګران رسوله! صلی الله عليه و آله وسلم د حزقيل مېرمن په حضرت موسی بن عمران عليه السلام باندې ايمان راوړی ؤ او خپل ايمان به يې پټوۀ، هغه د فرعون د حرمسرا نائي ګڼه وه، يوه ورځ د فرعون د لور په څڼه دنداسه باندې مشغوله وه چې ناڅاپه يې ږومنز له لاسه وغورزېده او له خولې نه يې بې اختياره ووتل: ((بسم الله)) د فرعون لور وويل: ايا زما د پلار صفت کوې؟ وې ويل: نه ، بلکې د هغه کس صفت کوم چې ستا پلار يې پېدا کړی دی او هغه به وژني. د فرعون لور په منډه خپل پلار ته ورغله او ورته يې وويل: هغه ښځه چې زمونږ په کور کښې نائي ګڼه ده په موسی عليه السلام باندې ايمان لري. فرعون هغه حاضره کړه او ورته يې وويل: مګر تۀ زما په خدائۍ باندې ايمان نۀ لرې؟ صيانه ورته وويل: نه هيڅکله نه ،زۀ به له حقيقي خدای څخه لاس وانخلم او ستا پرستش به ونۀ کړم.

[1] - رياحين الشريعه ۵ ټوک، ۱۵۳ مخ. خصائص فاطميه ۳۴۳ مخ.

فرعون حکم ورکړ چې د ګیلټو په تنور کښې دې اور بل کړې شي او چې کله هغه تنور سور شو نو حکم يې وکړ چې د دغې ښځې ټول بچي دې د هغې په مخکښې په تنور کښې واچولې شي. په تنور کښې د اچولو په وخت چې کله هغوي وغوښتل د هغې د تي ماشوم چې په غېږ کښې يې ؤ له هغې واخلي او په اور کښې يې وغوزوي نو د صيانې په زړۀ کښې بدلون راغی او وې غوښتل چې له خپل دين څخه د بې زارۍ اعلان وکړي چې ناڅاپه د خدای په امر سره هغه ماشوم په خبرو راغی او وې ويل: اصبري يا اماه انک علی الحق. ای مورې صبر وکړه چې د حق په لار روانه يې. فرعونيانو هغه ښځه او د هغې دغه ماشوم زوی هم په اور کښې واچول او وې سوزول او بيا يې هغه ايرې په دې زمکه باندې وشېندلې چې د قيامت تر ورځې پورې به له دې زمکې څخه دغه خوشبوي راځي....))[1]

هغه له هغو ښځو څخه ده چې راژوندۍ کيږي به او دې دنيا ته به بيا راستنيږي او د حضرت امام مهدي عليه السلام په رکاب کښې به خپل وظيفه ترسره کوي.

٢- بي بي ام ايمن

د هغې نوم برکه دی. هغه د خدای د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم خدمتګاره وه چې د هغه حضرت له پلار حضرت عبدالله (رض) نه هغه حضرت ته په وراثت کښې پاتې وه او د هغه حضرت تيمارداري بې په غاړه لرله.[2]

د خدای ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم به ورته مور ويل او فرمايل به يې: ((هذه بقيه اهل بيتي، هغه زما له اهلبيتو څخه پاتې مېرمن ده. هغې له خپل تېر خاوند عبيد خزرجي څخه د ايمن په نامه يو بچی لرۀ ، ايمن له مهاجرو او مجاهدو څخه ؤ او د حنين په جنګ کښې شهيد شو.

ام ايمن يوه داسې مېرمن وه چې کله د مکې او مدينې ترمېنځ په سفر کښې ورباندې تندې غلبه وکړه او نږدې وه چې سا ترې وتلې واې د اوبو يوه بوکه(سلواغه) ورته له اسمانه راکوزه شوه هغې له هغې څخه اوبۀ وڅښلې او له هغې وروسته بيا چرې تږې نۀ شوه.[3]

---

١ - منهاج الدموع ٩٣ مخ.
٢ - تاريخ طبري ٢ ټوک، ٧ مخ، سيره حلبي ١ ټوکړ ٥٩ مخ.
٣ - مصنف عبدالرزاق ۴ ټوک، ٣٠٩ مخ، الاصابه ۴ ټوک، ۴٣٢ مخ.

هغې د خدای دګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم د رحلت په وخت ډېر ژړل، چې کله ترې د علت پوښتنه وشوه نو په ځواب کښې يې وويل: په خدای مې دې قسم وي چې راته پته وه چې دوي به رحلت کوي، خو زما ژړا په دې ده چې د وحي سلسله پرې شوه.[۱]
د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم قدرمنې لور حضرت فاطمه زهراء علیها السلام د فدک په مسئله کښې هغه د وړومبي خليفه په دربار کښې د ګواه په توګه وړاندې کړې وه چې ګواهي يې ونۀ منلې شوه. دغه مومنه بي بي بالاخره د دريم خليفه په دور کښې وفات شوه.

۳- بي بي زبېده
هغه د هارون الرشيد باچا مېرمن او د اهلبېتو عليهم السلام له پېروکارو او شيعه ؤ ښځه وه. کله چې هارون رشيد د هغې له عقيدې نه خبر شو نو قسم يې وخوړ چې طلاق به ورته ورکوي. هغه د نېکو کارونو په ترسره کولو باندې مشهوره وه، هغې په هغه وخت کښې چې په مکه ښار کښې د اوبو يو مشک د يو دينار سروزرو ارزښت لرۀ نو هغې ټول حاجيان او يا لکه چې ټول د مکې خلق په اوبو خړوب کړل. هغې د غرونو په کنلو او د ټنلونو په جوړولو سره له حرم نه د لسو ميلو له فاصلې نه اوبۀ د حرم دننه راوستې. زبېدې سل وينځې لرلې چې ټولې د قران شريف حافظانې وې او هرې يوې دا ذمه واري لرله چې د قران لسمه برخه تلاوت کوي، په دا ډول چې د هغې د اوسېدو له کور ښځه به د قران مجيد د تلاوت اواز لکه د شاتو د مچيو د شور په شان را اوچتېدۀ.[۲]

۴- د عمار ياسر مور بي بي سميّه
هغه اومه تنه وه چې اسلام يې قبول کړ او په همدې وجه ورته سختې شکنجې او تکليفونه ورکړې شول. کله چې به د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم د عمار ياسر او د هغۀ د پلار او مور په خوا کښې تېرېدۀ نو ليدل به يې چې هغوي د مکې په سوزوونکې ګرمۍ کښې په ګرمه او سره زمکه باندې د شکنجې په حال کښې

---
۱ - تنقيح المقال ۳ ټوک ۷۰ مخ
۲ - تنقيح المقال ۳ ټوک ۸۷ مخ

دي، نو هغه حضرت صلی الله علیه و آله وسلم به فرمایل: ((ای د یاسر کورنۍ صبر وکړئ، پوه شئ چې ستاسو د وعدې ځای جنت دی.))
بي بي سمیه بالاخره د ابوجهل په شان خونخوار ځناور په نېزې سره شهیده شوه ، هغه د اسلام تر ټولو وړومبنۍ شهیده وه.[1]

۵- بي بي ام خالد
کله چې د عراق ګورنر یوسف بن عمر، زید بن علي علیه السلام د کوفې په ښار کښې شهید کړ نو د بي بي ام خالد لاس یې هم د شیعه توب او د حضرت زید قیام ته د ګروهنې په جرم پرې کړ.
ابو بصیر وائي: د امام جعفر صادق علیه السلام په خدمت کښې وم چې بي بي ام خالد په پرې شوي لاس سره داخله شوه. هغه حضرت وفرمایل: ((ای ابا بصیر! ایا غواړې د بي بي ام خالد خبرې واورې؟ عرض مې وکړ: هو، په خبرو اوریدو به یې خوشحال شم، بي بي ام خالد د هغه حضرت خدمت ته رانژدې شوه او خبرې یې شروع کړې، ما هغه د فصاحت او بلاغت په لوړ مقام کښې ولیده. هغه حضرت هم له هغې سره د اهلبیتو علیهم السلام د ولایت او د هغوي له دښمنانو نه د برائت په حقله خبرې وکړې....))[2]

۶- بي بي حبابه والبیه
شیخ طوسي هغه د امام حسن علیه السلام له صحابیاتو څخه ګڼلې او ابن داؤد د امام حسن، امام حسین، امام زین العابدین او امام باقر علیه السلام له صحابیاتو څخه ګڼلې ده، ځینو نورو بیا تر امام رضا علیه السلام پورې د اتو معصومو امامانو له صحابیاتو څخه ګڼلې ده. همدا رنګ ویل شوي دي چې امام رضا علیه السلام هغه په خپل ذاتي قمیص مبارک کښې کفن کړه. د وفات په وخت د هغې عمر څه د پاڅه ۲۴۰ کال ؤ. هغه په خپل عمر کښې دوه ځل د ځوانۍ دوران ته ستنه شوې ده. یو ځل د امام زین العابدین په معجزې سره او په دویم ځل د اتم امام حضرت امام رضا علیه السلام په معجزې سره ځوانۍ ته ستنه شوې وه. او دا هغه مېرمن ده چې اتو امامانو په هغه کاڼي باندې چې ورسره ؤ په خپلو مهرونو سره په هغۀ باندې نقش وواهۀ.[3]

[1] - اسد الغابه ۵ ټوک، ۴۸۱ مخ.
[2] - معجم رجال الحدیث ۱۴ ټوک، ۲۴، ۱۰۸ او ۱۷۲ مخونه، ریاحین الشریعه ۳ ټؤک، ۳۸۱ مخ.
[3] -تنقیح المقال ۲۳ ټوک، ۷۵ مخ.

بي بي حبابه والبیه وائي: امیرالمومنین امام علي علیه السلام ته مې عرض وکړ، خدای پاک دې رحمتونه په برخه کړه د امامت دلیل څۀ دی؟ حضرت په ځواب کښې وفرمایل: «هغه وړوکی کاڼی ما ته راوړه.» هغه کاڼی مې د هغه حضرت خدمت ته راوړۀ. امام علي علیه السلام په خپله ګوته مبارکه باندې په هغه کاڼي باندې مهر وواهۀ، په دا ډول چې هغه مهر په هغه کاڼي باندې نقش شو او ما ته یې وویل: «ای حبابه! هر کس چې د امامت دعوا کوونکی شو او وې کړې شول زما په شان په دې کاڼي باندې مهر ووهي نو هغه امام دی او د هغۀ پېروي واجبه ده. امام هغه کس وي چې په هر څه باندې وغواړي پوه شي، پرې پوهیږي.»

له دې وروسته زۀ په خپلو کارونو پسې شوم ان تردې چې امیرالمومنین رحلت وکړ. بیا زۀ د امام حسن علیه السلام په خدمت کښې حاضره شوم چې د امام علي علیه السلام په ځای ناست ؤ او خلقو ترې پوښتنې کولې. چې کله یې زۀ ولیدم نو وې فرمایل: «ای حبابۀ والبیه! عرض مې وکړ: ولې زما سروره! وې فرمایل: «هغه څیز چې یې لرې راوړه.»

ما هغه وړوکی کاڼی راوړۀ او هغه حضرت ته مې ورکړ. هغه حضرت د امام علي علیه السلام په شان په خپلې ګوتې مبارکې سره په هغۀ باندې مهر وواهۀ، په دا ډول چې د مهر په ځای‌ورباندې نقش جوړ شو.

له دې وروسته بیا د امام حسین علیه السلام په خدمت کښې حاضره شوم چې په نبوي جومات کښې ؤ، هغه حضرت راوبللم او ستړې مشي یې راته وویل او وې فرمایل: «د هغه څه دلیل چې تۀ یې غواړې موجود دی، ایا د امامت نښه نښانه غواړې؟» و مې ویل: هو، ای زما آقا! وې فرمایل: «هغه څه چې له ځان سره یې لرې راوړه.» ما هم هغه وړوکی کاڼی چې مې لرۀ راوړۀ او ورته مې ورکړ، هغه حضرت په کاڼي باندې خپله ګوته مبارکه مهر کړه او نقش یې ورباندې وواهۀ.

بیا له امام حسین علیه السلام نه پس د امام زین العابدین علیه السلام په خدمت کښې حاضره شوم او دومره بوډۍ شوې وم چې بدن مې ټول رېږدېدۀ او یو سل دیارلس کاله عمر مې ؤ. هغه حضرت د رکوع او سجود په حال کښې ؤ او ما ته یې پام نۀ ؤ.نو د امامت له نښې نښانې نه نا امیده شوم. هغه حضرت په مسواکه ګوته ما ته اشاره وکړه او زۀ بیا ځوانه شوم. ومې ویل: ای زما آقا! له دنیا نه څومره وخت تېر دی او څومره پاتې دی؟ وې فرمایل: «هغه وخت چې تېر شوی دی، هو، او هغه څه چې پاتې دی، نه، یعنې مونږ د تېر وخت علم لرو او راتلونکی غیب علم دی چې بې له خدای نه چا ته

نهٔ دی معلوم، او یا مصلحت نهٔ دی چې یې ووایم.)) بیا یې راته وفرمایل: ((هغه څه چې لرې یې راوړه)) ما هغه کاڼی هغه حضرت ته ورکړ او هغه حضرت پرې هم هغه شان مهر وواهۀ. بیا یوه موده پس د امام محمد باقر علیه السلام په خدمت کښې حاضره شوم او هغه حضرت هم په هغه کاڼي باندې د ګوتې مهر وواهۀ او له هغۀ نه وروسته دامام جعفر صادق علیه السلام په خدمت کښې حاضره شوم او هغه حضرت هم هغه شان مهر وواهۀ. بیا د کلونو کلونو له تېرېدو نه پس د امام موسی کاظم علیه السلام خدمت ته ورغلم او هغه حضرت هم په کاڼي باندې مهر وواهۀ او بیا یوه موده پس د امام رضا علیه السلام په خدمت کښې حاضره شوم او هغوي هم په کاڼي باندې د مهر نقش ولګوۀ. د روایت مطابق بي بي حبابه له دغه واقعې نه پس نهۀ میاشتې ژوندۍ وه.[1]

د رشید هجري لور بي بي قنواء

که څه هم د دغې بي بي د شخصیت متعلق په شیعه او سني کتابونو کښې څه خبره نهٔ ده راغلې او په اصطلاح مبهمه ده.[2] ولې له هغو واقعاتو څخه چې دابن زیاد په لاس د هغې د پلار بزرګوار د اسارت او شهادت د څه رنګوالي په حقله هغې نقل کړي دي په عقیده کښې یې پائېداري، ثابت قدمي او په اسلام او د اهلبېتو علیهم السلام په مکتب باندې پابندي او له امیرالمومنین علیه السلام سره یې مینه او عشق ترې څرګندیږي.

ابو حیان بجلي وائي: د رشید هجري له لور قنواء نه مې پوښتنه وکړه چې له پلار نه دې څه حدیث یا روایت اورېدلی دی. هغې ووېل: پلار مې له امیرالمومنین علیه السلام څخه نقل کړي دي چې وې فرمایل: ((ای رشیده! هغه وخت به ستا صبر څنګه وي چې کله د بني امیهٔ تش په خوله ویل شوی زوی (ابن زیاد) تا ځانته راوغواړي او دوه لاسونه ، دوه پښې او ژبه درنه پرې کړي؟)) عرض مې ورته وکړ: ایا زما د کار خاتمه به جنت وي؟ وې فرمایل: ((ای رشیده! ته په دنیا او اخرت کښې له ما سره ملګری یې.))

قنواء وائي په خدای مې دې قسم وي چې یوه موده پس ابن زیاد زما پلار ځان ته راوغوښت او ورته یې ووېل چې له حضرت علي علیه السلام نه د بېزارۍ اعلان وکړه خو هغۀ هیڅکله دغه کار ونکړ. ابن زیاد ووېل: علي علیه السلام ستا قتل څنګه ډول

[1] - کافي ۱ ټوک، ۳۴۲ مخ، تنقیح المقال ۳ ټؤک ۷۵ مخ.

[2] -اعیان الشیعه ۳۲ ټوک ۲ مخ.

بيان کړی دی؟ پلار مې ورته ځواب ورکړ: زما دوست امام علي عليه السلام زۀ داسې خبر کړم چې تۀ به ما له حضرت علي عليه السلام نه بېزارۍ ته رابولې خو زۀ به يې نۀ قبلوم نو بيا به تۀ زما دواړه لاسونه او دواړه پښې او ژبه پرې کوې. ابن زياد وويل: په خدای مې دې قسم وي چې ستا په حق کښې به حکم د علي عليه السلام د پېشګوئۍ په خلاف جاري کوم، بيا يې حکم ورکړ چې د دۀ دواړه پښې او دواړه لاسونه پرې کړئ او ژبه يې سالمه وساتئ چې هم داسې ورسره وشول. قنواء وائي ما پلار په اوږو واخېست او ورته مې ووېل: ای پلاره! ايا د درد او رنځ احساس کوې؟ وې ويل: نه، بس يوازې د هغه دباؤ په وجه چې د خلقو ګڼ والی رابانديې راوالي لږ غونديې د ناقرارۍ احساس کوم. په هر حال پلار مې د ابن زياد له دربار نه بهر بوتلۀ، خلق ترې چاپېره راغونډ شول، پلار مې له موقعې نه فائده اوچته کړه او وې ويل: کاغذونه، قلمونه او دواتونه راوړئ چې تاسو ته حوادث بيان کړم. خو چې کله دا خبر ابن زياد ته ورسېد نو حکم يې وکړ چې ژبه ترې هم پرې کړئ او پلار مې په هم هغه شپه په شهادت ورسېد.[1]

د پېغمبر اکرم صلی الله عليه و آله وسلم په دور کښې د ښځو کردار

دې ته په پام سره چې ښځې د حضرت امام مهدي عليه السلام په حکومت کښې هم هغه شان کردار لري څنګه چې د اسلام په ابتدائي دور کښې يې لرلی دی. نو غواړو چې په هغه دور کښې د ښځو کردار په لنډه توګه وڅېړو.

که څه هم په روايت کښې اشاره شوې ده چې: ((يداوين الجرحی و يقمن علی المرضی، يعني د زخميانو علاج معالجه کوي او د بيمارانو تيمارداري کوي)) خو کېدې شي چې دا د خدای د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم په زمانه کښې د ښځو د ټولو مهمو خدمتونو يوه نمونه وي، ځکه چې هغوي نور فعاليتونه هم لرلي دي او همدغه رول به د حضرت امام مهدي عليه السلام په دور کښې هم ولري. امام جعفر صادق عليه السلام فرمائي: ((ښځې به هم هغه کارونه چې د خدای د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم په زمانه کښې يې ترسره کول د حضرت قائم عليه السلام په دور کښې به يې هم ترسره کوي.))

[1] - اختيار معرفه الرجال ۷۵ مخ، تنقيح المقال شرح حال رشيد ۱ ټوک، ۴۳۱ مخ، او ۳ ټوک، ۸۲ مخ، معجم رجال الحديث ۷ ټوک، ۱۹۰ مخ، اعيان الشيعه، ۳۲ ټوک، ۲ مخ، شفينه البحار ۲ ټوک ۵۲۲ مخ، رياحين الشريعه ۵ ټوک، ۴۰ مخ.

ښځو د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم په جنګونو کښې نورې ذمه وارياني او وظائف هم په غاړه لرل، لکه د اسلام جنګیالیو ته د اوبو او خوراک رسول، اخلی پخلی کول، د جنګیالیو د سامانونو خیال ساتل، د دارو درملو برابرول، جنګي سازوسامان برابرول، بیا رغول او هغوي ته رسول، د شهیدانو راوړل، په دفاعي جنګونو کښې برخه اخېستل، د جنګ محاذ ته د لېږلو لپاره د جنګیالیو حوصلې اوچتول او هم د جنګ په مېدان کښې د هغوي حوصلې اوچتول وغېره.

د امام جعفر صادق علیه السلام په ذریعه د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم د دور له ښځو سره د امام مهدي علیه السلام د وخت د ښځو تشبیه مونږ دې ته مجبوروي چې د اسلام په ابتدائي دور کښې د ښځو د ځینو فعالیتونو یادونه وکړو.

له هغو ښځو ځخه چې په دغو فعالیتونو کښې یې څه مهم رول لرلی دی د ځینو نومونه په دا ډول دي:

۱- بي بي ام عطیه (رض): دغې بي بي په اوو غزاګانو کښې ګډون وکړ، د زخمیانومرهم پټی کول د هغې له خدمتونو ځخه وو.[1] بي بي ام عطیه وائي زما یوه ذمه واري د فوځیانو د سامانونو خیال ساتل وو.[2]

۲-بي بي ام عماره (نسیبه) (رض): د احد په جنګ کښې د هغې قرباني او خدمتونه په دومره اندازه وو چې د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم له خوا یې ډېره زیاته قدرونه او مننه وشو.[3]

۳- بي بي ام ابیه (رض): دا بي بي له هغو شپږو ښځو ځخه وه چې د خېبر قلعې ته تللې وې. د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم هغوي ته وفرمایل: «تاسو د چا په حکم دلته راغلې يئ؟» بي بي ام ابیه وائي: کله چې مو د هغه حضرت په مخ مبارک د غصې اثرات ولیدل نو وموویل: مونږ د زخمیانو د معالجې لپاره او دارو درملو د راوړلو په خاطر راغلي یو، بیا هغه حضرت هلته زمونږ د پاتې کېدو خبره ومنله. په دغه جنګ کښې زمونږ په ذمه د زخمیانو مرهم پټی کول او د خوراک څښاک تقسیمول وو.

۴- بي بي ام ایمن(رض): په جنګونو کښې به یې د زخمیانو مرهم پټی او علاج معالجه کوله.[1]

---

۱ - مسند ابو عوانه ۴ ټوک، ۳۳۱ مخ.

۲ - مغازي واقدي ۱ ټوک، ۲۷۰ مخ.

۳ - کنزالعمال ۴ ټوکړ ۳۴۵ مخ.

۵- بي بي حمنّه (رض): زخميانو ته به يې اوبهٔ ورکولې او د هغوي علاج معالجه به يې کوله، د هغې خاوند، ورور او ماما د جنګ په مېدان کښې شهيدان شوي وو.[۲]
۶- د معوذ لور بي بي ربيعه (رض): د زخميانو مرهم پټي به يې کوله.[۳] هغه وائي: د خداى له ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم سره د جنګ محاذ ته لاړو او شيهدان به مو مدينې ته راوړل.
۷- بي بي ام زياد (رض): هغه له هغو شپږو تنو ښځو څخه وه چې د خېبر د جنګ سيمې ته د زخميانو د مرهم پټۍ لپاره لاړه وه.[۴]
۸- د قيس لور بي بي اميّه (رض): له هجرت نه پس مسلمانه شوه، هغه وائي: د بني غفار له يو شمېر ښځو سره يو ځاى د خداى د ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم په خدمت کښې حاضره شوم، ورته مو وويل: مونږ غواړو چې له مسلمانو جنګياليو سره د مرستې او د زخميانو د معالجې لپاره ستاسو په خدمت کښې د خېبر په لور حرکت وکړو. د خداى ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم د رضامندۍ په څرګندلو سره وفرمايل: ((د خداىپاک په مهربانيو او عنايتونو سره حرکت وکړئ.))[۵]
۹- بي بي ليلاى غفاريه (رض): هغه وائي: زهٔ هغه ښځه وم چې د خداى له ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم سره به د زخميانو د علاج لپاره جنګ ته تللم.[۶]
۱۰- بي بي ام سليم (رض): د احد په جنګ کښې به يې جنګياليو ته اوبهٔ ورکولې او سره له دې چې حامله وه د حنين په جنګ کښې يې ګډون وکړ.[۷]
۱۱- بي بي معاذهٔ غفاريه (رض): د بيمارانو پالنه او د زخميانو معالجه به يې کوله.[۸]
۱۲- بي بي ام سنان اسلميه (رض): د خېبر جنګ ته د تلو په وخت يې د خداى ګران رسول صلى الله عليه و آله وسلم ته عرض وکړ: غواړم له تاسو سره لاړه شم او د جنګ په مېدان کښې د زخميانو مرهم پټۍ او د بيمارانو علاج معالجه او له مجاهدانو سره مرسته وکړم او د هغوي د سامانونو خيال وساتم او تږو ته اوبهٔ ورکړم. د خداى ګران

---

۱ - الاصابه ۴ ټوک، ۴۳۳ مخ.
۲ - طبقات ابن سعد ۸ ټوک، ۲۴۱ مخ.
۳ - اسد الغابه ۵ ټوک، ۴۵۱ مخ، صحيح بخاري ۱۴ او ۱۲۸ مخونه
۴ -الاصابه ۴ ټوک، ۴۴۴ مخ.
۵ - اسد الغابه ۵ ټوک، ۴۰۵ مخ.
۶ - نقش زنان در جنګ ۲۲ مخ
۷ -طبقات ابن سعد ۸ ټوک، ۴۲۵ مخ
۸ - اعلام النساء ۵ ټوک ۲۱ مخ.

رسول صلی الله علیه و آله وسلم ورته وفرمایل: ((پکار دي زما له مېرمن ام سلمه سره حرکت وکړي.))[1]

۱۳- بي بي فاطمه زهرا علیها السلام: محمد بن مسلمه (رض) وائي: د احد په جنګ کښې ښځې د اوبو په لټه کښې شوې او دغه ښځې څوارلس تنه وې چې بي بي فاطمه زهرا علیها السلام هم پکښې شامله وه.[2]

ښځو به خوارک او اوبۀ په خپلو اوږو باندې وچتولې او د زخمیانو په علاج معالجه به لګیا وې او اوبۀ به یې ورته ورکولې.[3]

۱۴- بي بي ام سلیط(رض): دویم خلیفه وائي: بي بي ام سلیط به د احد په جنګ کښې د اوبو مشکونه زمونږ لپاره په اوږو ګرځول او هم به یې زمونږ جنګي ساز و سامان مرمت کوۀ.[4]

۱۵- بي بي نسیبه (رض):: دې بي بي له خاوند او دوو زامنو سره د احد په جنګ کښې شرکت وکړ او د اوبو مشکونه به یې اوچتول او په زخمیانو باندې به یې اوبۀ څښولې، کله چې جنګ سخت شو نو هغې هم په جنګ شروع وکړه او د تورو او نېزو دولس زخمونه ورباندې راغلل.[5]

۱۲- بي بي انیسه (رض):: دا بي بي د احد په جنګ کښې د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم په خدمت کښې حاضره شوه او ورته یې عرض وکړ: ای د خدای ګران رسوله! صلی الله علیه و آله وسلم د بدر له جنګیالیو څخه زما زوی عبدالله بن سلمه اوس د احد په جنګ کښې شهید شوی دی، غواړم چې هغه مدینې ته یوسم او هلته یې خاورو ته وسپارم چې مزار یې زما له کور سره نزدې وي او ورته ورځم او ورسره مینه کوم. د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم ورته اجازت ورکړ. بي بي انیسه د خپل شهید زوی پاکه جنازه د مجدر بن زیاد نومې یو بل مسلمان شهید له جنازې سره چې په عبا کښې نغښتې شوې وو د اوښ په ذریعې سره مدینې ته یوړل.[6]

د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم تر مشرۍ لا ندې د اسلام په محاذ کښې د ښځو د کردار او فعالیت دا یوه برخه وه. کېدی شي چې په فوځي چارو کښې د

---

[1] - ریاحین الشریعه ۳ ټوک، ۴۱۰ مخ.
[2] - مغازي واقدي ۱ ټوک، ۲۴۹ مخ.
[3] - مغازي واقدي ۱ ټوک، ۲۴۹ مخ.
[4] - صحیح بخاري ۱۲ ټوک، ۱۵۳ مخ.
[5] - مغازي واقدي ۱ ټوک، ۲۶۸ مخ.
[6] - اسد الغابه ۵ ټوک، ۴۰۲ مخ، نقش زنان حجت الاسلام محمد جواد طبسي.

ښځو مرستې او ملاتړ د دې لپاره ؤ چې له دښمن سره په جنګ او نښته کښې له جنګیالیو ځواکونو څخه له زیاتې نه زیاته استفاده وشي. د حضرت امام مهدي علیه السلام په حکومت کښې به هم د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم د دور په شان ښځې همدغه کردار ادا کوي.

په هغه دوران کښې یا له هغۀ نه مخکښې ښځې مختلف کردارونه لري د دجال په خلاف تبلیغات او له هغۀ نه د خلقو خبرداروِل د هغوي له کردارونو او ذمه واریانو څخه دي.

ابو سعید خدري وائي: هر چرته چې دجال د تللو اراده وکړي نو د لئیبه (طیبه) نومې ښځه به هلته له هغۀ مخکښې ځان رسوي او خلقو ته به وائي چې دجال ستاسو لور ته راروان دی، له هغۀ څخه لرې وسئ او د هغه د کار له عاقبت څخه خبردار اوسئ.[١]

دویم باب

د قیام رهبر

د حضرت امام مهدي علیه السلام د انقلاب او پاڅون په حقله مو تر اوسه یو لړ مضامین وړاندې کړل. په دې باب کښې له روایتونو نه په استفادې سره د هغه حضرت جسمي او اخلاقي خصوصیات او کرامات څېړو.

الف) بدني خصوصیتونه

١- عمر او څېره

د حصین زوی عمران وائي: د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم ته مې وویل: هغه سړی (امام مهدي) راته توصیف کړئ اود هغۀ د حالاتو یوه برخه راته بیان کړئ. د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم وفرمایل: ((هغه زما له اولاد څخه دی، اندامونه یې د بني اسرائیلو د سړیو په شان سخت او مضبوط دي. زما د امت د سختۍ او مصیبت په وخت کښې به قیام کوي، د څېرې رنګ یې له عربو سره شباهت لري او جوسه یې د څلوېښت کلن سړي غوندې ښکاري، مخ به یې لکه د سپوږمۍ د تېوتې ځلیږي، زمکه به له عدل او انصاف نه ډکوي، هغه وخت چې له ظلم او ستم نه

---

١ - فتن ابن حماد ١٥١ مخ، کنزالعمال ١٤ ټوک، ٢٠٢ مخ.

ډکه شي. شل کاله به د حکومت واګې په لاس لري او د قسطنطنیه، روم وغېره په شان د کفر ټول ښارونه به فتح کوي...))[۱]

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمائي: ((.... خدای پاک به د حضرت مهدي (علیه السلام) عمر د غیبت په زمانه کښې اوږدوي، او له دې وروسته به په خپل بې پایه قدرت به سره هغه تر څلوېښتو د کم عمره کس په شکل سره ظاهر کړي.))[۲]

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((هغه وخت چې حضرت قائم (علیه السلام) ظهور کوي نو خلق به ترې انکار کوي او څوک به یې نه قبلوي بې له هغو کسانو څخه چې خدای پاک ترې د ذر په عالم[۳] کښې له هغوي نه عهد اخېستی دی. هغه حضرت به د کاملې او کامیابې او معتدلې ځوانۍ په څېره کښې ظاهرېږي.))[۴] امام علي علیه السلام فرمائي: ((کله چې حضرت مهدي (علیه السلام) قیام کوي نو عمر به یې د دېرشو او څلوېښتو کالو ترمېنځ وي.))[۵]

مروي وائي: ((امام رضا علیه السلام ته مې عرض وکړ: د ظهور او قیام په وخت به ستاسو د قائم علیه السلام نښې نښانې څه وي؟ امام وفرمایل: ((د هغهٔ نښه دا ده چې د حضرت عمر به زیات وي خو له څېرې نه به ځوان په نظر راځي، په دا ډول چې که څوک یې څېرې ته وګوري نو ګمان به کوي چې هغه د څلوېښتو یا څه کم عمر کښې دی. بله نښه یې دا ده چې د وخت په تېرېدو سره به هغه نهٔ بوډا کیږي ان تردې چې د اجل وخت یې راورسي.))[۶]

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((په حتمي توګه د خدای هغه ولي د ابراهیم خلیل الله علیه السلام په شان یو سل او شل کاله عمر کوي او د دېرش کلنۍ په کاملې ځوانې څېرې او مخ سره به ظهور کوي.))[۷]

---

۱ - ملاحم ابن طاؤس ۱۴۲ مخ.

۲ - کمال الدین ۱ ټوک، ۳۱۵ مخ، کنایه الاثر ۲۲۴ مخ، اعلام الوری ۴۰۱ مخ، الاحتجاج ۲۸۹ مخ.

۳ -د ذر عالم په زمکه باندې دانسانانو له خلقت نه د مخکښې عالم دی چې خدای پاک په هغه عالم کښې له انسانانو څخه د خپل ربوبیت په حقله اقرار واخېست، ((وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُواْ بَلَى شَهِدْنَا أَن تَقُولُواْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ((ای زمونږ رسوله یاد کړه هغه وخت چې ستا خدای د آدم د اولاد له پشت څخه د هغهٔ ذریت واخېست او هغوي یې په ځان باندې ګواه وګرځول چې ایا زهٔ ستاسو پروردګارنه یم؟ ټولو وویل: هو، مونږ ستا په خدائۍ باندې ګواهي ورکوو.)) ځینو مفسرانو ویلي دي چې مراد ترې د روح په عالم کښې د حضرت ادم علیه السلام د اولاد ارواګانې دي او د ملک او ملکوت په عالم کښې د خدای پاک په توحید او د هغهٔ په پرودرګارۍ باندې ګواهي دې لپاره چې نور نو دا ونهٔ وائي چې مونږ د قیامت له واقعې او د خدای له توحید څخه غافله وو. (سورهٔ اعراف (۷) ۲۵۴ ایت.

۴ -غیبت نعماني ۱۸۸ مخ، عقدالدرر ۴۱ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۸۷ مخ، ینابیع الموده ۴۹۲ مخ.

۵ - احقاق الحق ۱۹ ټوک، ۲۵۴ مخ.

۶ - کماالدین ۲ټؤک، ۲۵۲ مخ، اعلام الوری ۴۳۵ مخ، خرائج ۳ ټوک، ۱۱۷۰ مخ.

۷ -بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۸۳ مخ.

مرحوم مجلسي وائي: کېدې شي مراد يې د هغه حضرت حکومت او سلطنت وي او يا دا چې د هغه حضرت عمر به په هم دغه هومره اندازه وي خو خدای پاک به اوږد کړی وي.

له موفق او کامياب اندامونو نه مراد د اندامونو معتدل والی دی او دې ته اشاره ده چې په متوسط عمر کښې يا بالاخره د ځوانۍ په عمر کښې به وي.[1]

د ظهور په وخت د هغه حضرت د عمر په باره کښې نور اقوال هم شته. ارطات وائي: ((امام مهدي عليه السلام به شپېتۀ کلن وي.[2] ابن حماد وائي: ((حضرت مهدي به اتلس کلن وي.))[3]

۲- بدني کړۀ وړۀ

ابو بصير وائي: امام جعفر صادق عليه السلام ته مې عرض وکړ: ((ستاسو له والد صاحب نه مې اورېدلي دي چې د زماني د امام عليه السلام سينه به پراخه او اوږې به يې خلاصې او پلنې وي. حضرت وفرمايل: ((ای ابا محمد! پلار مې د خدای د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم زغره واچوله خو هغه پرې اوږده وه، په دا ډول چې زمکې ته رسېده، ما هم هغه واچوله خو زما له قد نه هم اوږده وه، خو د حضرت قائم عليه السلام په قامت باندې به هغه زغره داسې مناسبه او برابره وي لکه چې څنګه د خدای د ګران رسول صلی الله عليه و آله وسلم په بدن باندې وه، او د هغې زغرې لاندې برخه به لنډه وي په دا ډول چې هر کتونکی به ګمان کوي چې چاپېره يې غوټه خوړلې ده.))[4]

د صلت زوی ريان وائي: امام رضا عليه السلام ته مې عرض وکړ: ايا تۀ د دې امر خاوند يې؟ وې فرمايل: ((زۀ امام او د امر خاوند يم، خو نه هغه د امر خاوند چې زمکه به له عدل او انصاف نه ډکوي هغه وخت چې له ظلم او بي انصافۍ نه ډکه وي، نو زۀ څه رنګ هغه د امر خاوند کېدې شم په داسې حال کښې چې زما د بدن ناتواني وينې؟ حضرت قائم (عليه السلام) هغه څوک دی چې کله ظهور وکړي نو د بوډاتوب عمر کښې به وي خو ځوان به په نظر راځي. قوي او مضبوط اندامونه به لري، په دا ډول چې که خپل لاس يوې ډېرې مضبوطې ونې ته واچوي نو له بېخه به يې راوباسي او که د

---

[1] - بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۸۳ مخ.

[2] - ملاحم ابن طاؤس ۷۳ مخ، کنزالعمال ۱۴ ټوک، ۵۸۲ مخ.

[3] - فتن ابن حماد ۱۰۲ مخ.

[4] - بصائرالدرجات ۴ ټوک، ۱۸۸ مخ، اثبات الهداه ۳ ټؤک ، ۴۴۰ مخ او ۵۲۰ مخونه، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۳۱۹ مخ.

غرونو په مېنځ کښې چغه ووهي نو غرونه به مات او راونړوي، د موسی علیه السلام امسا او د عیسی علیه السلام ګوتمه به ورسره وي.)) [۱]

ب) اخلاقي کمالات

حضرت امام مهدي علیه السلام د نورو معصومو امامانو په شان یو لړ خاص اخلاقي کمالات لري. له دې امله چې معصومین ټول کامل انسانان دي او له هر اړخه د انسانیت لپاره نمونه او بېلګه دي، نېک اخلاق هم له ټولو انسانانو نه په لوړ حد کښې لري.

امام علي رضا علیه السلام فرمائي: ((حضرت مهدي (علیه السلام) له ټولو نه زیات هوښیار او عقلمن، له ټولو نه زیات زغم کوونکی، او له ټولو نه زیات تقوا دار او پرهېزګار دی، هغه له ټولو انسانانو نه زیات بخښونکی، له ټولو نه زیات مېړنی او له ټولو نه زیات عبادت کوونکی دی.)) [۲]

۱- د خدای پاک په وړاندې عاجزي او وېره

کعب وائي: د خدای پاک په وړاندې د امام مهدي علیه السلام عاجزي او وېره د دوو وزرو ترمېنځ د باز د وېرې په اندازه ده.[۳] کېدې شي له دې خبرې نه د کعب مراد دا وي چې که څه هم عقاب یو طاقتور مارغۀ دی خو دغه ټول قوت د هغۀ د وزرو په مرستې پورې تړاؤ لري، که وزرې یې د یوې شېبې لپاره ورسره مرسته ونکړي نو له اسمان نه به د زمکې په لور راوغورزېږي، امام مهدي علیه السلام هم که هر څومره طاقتور او قدرت لرونکی الهي رهبر دی، خو دغه ټول قوت او طاقت یې د خدای پاک لخوا دی. که خدای پاک د یوې شېبې لپاره د هغه حضرت مرسته او مدد ونکړي نو د فعالیت او چارو د ترسره کولو توان به ونۀ لري. په همدې وجه هغه حضرت د خدای پاک د توانا ترین ذات په وړاندې عاجزي، وېره او خوف لري.

د ابن طاؤس د نقل مطابق[۴] د خدای پاک په وړاندې د هغه حضرت عاجزي او خشوع د نېزې له دواړو سرونو سره تشبیه شوې ده. د نېزې د عمل چټکتیا او د نښې په

---

۱ - کمال الدین ۲ټوک، ۴۸ مخ، اعلام الوری ۴۰۷ مخ، کشف الغمه ۳ ټوک، ۳۱۴مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک ۳۲۲ مخ، وافي ۲ ټوک، ۱۱۳ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۴۸۷ مخ.

۲ - ینابیع الموده ۴۰۱ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۳۷ مخ، احقاق الحق ۱۳ ټوک ۳۲۷ مخ.

۳ - قتن ابن حماد ۱۰۰ مخ، عقدالدرر ۱۵۸ مخ، ملاحم ابن طاؤس ۷۳ مخ، برهان متقي هندي ۱۰۱ مخ.

۴ - ملاحم ابن طاؤس ۷۳مخ.

ویشتلو کښې دقت د دوو وزرو په شان د هغې له دواړو سرونو سره تړاؤ لري او که یو سر یې هم کوږ وي نو نېزه خطا ځي.
کېدې شي مراد ترې دا وي چې د امام مهدي علیه السلام قدرت او طاقت د خدای پاک لخوا دی او ټول کارونه یې د خدای پاک له مرستې سره تړاؤ لري.

۲- زهد
امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((ولې د حضرت مهدي (علیه السلام) په ظهور کښې بېړه کوئ؟ خدای پاک پوهیږي چې د هغهٔ جامې سختې او کلکې، خوراک یې د اوربشو ډوډۍ او حکومت یې د تورې حکومت او مرګ یې د تورې په سیوري کښې دی.)). [1]
عثمان بن حماد وائي: د امام جعفر صادق علیه السلام په مجلس کښې ناست وم چې یو سړي هغه حضرت ته عرض وکړ: امام علي علیه السلام به سختې او کلکې جامې اچولې چې ارزښت یې څلور درهمه ؤ خو تاسو قیمتي جامې اچوئ. حضرت ورته په ځواب کښې وویل: ((حضرت علي علیه السلام په داسې زمانه کښې جامې اچولې چې انکار ترې نه کېدهٔ او اعتراض پرې نهٔ کېدهٔ. د هرې زمانې تر ټولو غوره جامې د هغې زمانې د خلقو جامې دي، کله چې زمونږ قائم قیام وکړي نو د حضرت علي علیه السلام په شان جامې به اچوي او د هغه حضرت د سیاست او تګلارې پېروي به کوي.)) [2]

ج) جامه
په روایتونو کښې د ظهور په وخت د امام مهدي علیه السلام لپاره مخصوص لباس ذکر شوی دی. کله د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم د قمیص مبارک ذکر شوی دی او کله د هغه حضرت د ظهور په وخت د حضرت یوسف علیه السلام د قمیص ذکر شوی دی.
یعقوب بن شعېب وائي: امام جعفر صادق علیه السلام وفرمایل: ((ایا نهٔ غواړې هغه قمیص چې حضرت قائم علیه السلام به د ظهور په وخت اچولی وي درته وښیم؟)) عرض مې وکړ، هو، غواړم چې یې ووینم. هغه حضرت یو صندوقچه راوغوښتله او

---

[1] - غیبت نعماني ۲۳۳ او ۲۳۴ مخونه، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۵۴ مخ (په لږ فرق سره)
[2] -کافي ۲ټوک، ۴۴۴مخ، بحارالانوار ۴۱ ټوک، ۱۵۹ مخ، او ۴۷ ټوک ۵۵ مخ.

هغه يې خلاصه کړه او له هغې نه يې د خمتا يو قميص راوويست، هغه يې خلاص کړ او د هغۀ د کيڼ لستوڼي په کوټ کښې د وينو داغ ؤ. امام جعفر صادق عليه السلام وفرمايل: ((دا د پيغمبر اکرم صلی الله عليه و آله وسلم قميص دی او د احد په جنګ کښې چې کله يې د هغه حضرت څلور مخکيني غاښونه شهيدان کړل دا قميص يې اچولی ؤ او حضرت قائم به هم د قيام په وخت دا قميص اچولی وي.)) ما هغه د وينو داغ ښکل کړ او په خپلو سترګو مې ومخښلو. بيا هغه حضرت هغه قميص پورته کړ او راغونډ يې کړ.[1]

مفضل بن عمر وائي: ((امام جعفر صادق عليه السلام وفرمايل:: ((ايا درته معلومه ده چې د حضرت يوسف عليه السلام قميص کوم يو ؤ؟)) ومې ويل: نه، وې فرمايل: ((کله چې د حضرت ابراهيم (عليه السلام) لپاره اور بل کړې شونو جبرائيل (عليه السلام) د هغۀ لپاره يو قميص راوړۀ او هغۀ ته يې واچوۀ چې ګرمي او يخني ورته ضرر و نۀ رسوي او چې کله يې د وفات وخت راورسېد نو هغه يې د يو ې دعا په پوښ کښې بند کړ او د خپل زوي اسحاق مټ کښې يې ځوړند کړ، هغۀ هم دغه قميص حضرت يعقوب (عليه السلام) ته ورکړ، چې کله حضرت يوسف (عليه السلام) وزېږېد نو حضرت يعقوب (عليه السلام) هغه د حضرت يوسف عليه السلام په مټ کښې ځوړنده کړ، په حضرت يوسف (عليه السلام) باندې هم ډېرې پيښې تېرې شوې ان تردې چې په مصر کې مشر شو، کله چې هغۀ هلته هغه قميص له پوښ نه راوويست نو حضرت يعقوب (عليه السلام) ته يې بوي ورغی او دا په قران شريف کښې د خدای پاک خبره ده چې د يوسف (عليه السلام) په قيصه کښې يې د يعقوب (عليه السلام) له قوله بيانوي او فرمائي: ((زۀ د يوسف بوي بويوم، که ما ته د خطا نسبت رانکړئ.))[2] او دا هغه قميص دی چې له جنت نه راغلی دی.))

عرض مې وکړ: له تاسو څار شم هغه قميص د چا لاسو ته رسېدلی دی؟ وې فرمايل: د هغۀ د خاوند لاسو ته رسېدلی دی، کله چې زمونږ قائم (عليه السلام) ظهور وکړي نو هغه قميص به ورسره وي.)) بيا يې وفرمايل: ((هر پېغبر چې علم يا نور څۀ څيز په وراثت کښې ترلاسه کړی دی هغه ټول هر څۀ حضرت محمد صلی الله عليه و آله وسلم ته رسېدلي دي.))[3]

---

[1] - غيبت نعماني ۲۴۳ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۴۲ مخ، حليه الابرار ۲ ټوک ۵۷۵ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټؤک ۳۵۵ مخ.
[2] - سورۀ يوسف (۱۲) ۹۴ ايت
[3] -کافي ۱ ټوک، ۲۳۲ مخ، کمال الدين ۲ ټوک، ۲۷۴ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۲۷ مخ.

د) وسله

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم حضرت علي علیه السلام ته وفرمایل: ((کله چې زمونږ قائم (علیه السلام) قیام وکړي او کله چې يې د ظهور ماموریت راورسي، یوه توره به ورسر ه وي چې هغۀ ته به اواز کوي: ای د خدای پاک ولي! قیام وکړه او د خدای دښمنان ووژنه.))[1]

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((حضرت مهدي (علیه السلام) به د ظهور په وخت د خدای دګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم قمیص چې د احد په جنګ کښې يې اچولی ؤ، او دهغه حضرت دستار او زغره چې د هغۀ په قامت باندې آراسته دي اچوي او د پېغمبراکرم صلی الله علیه و آله وسلم توره ((ذوالفقار)) به يې په لاس کښې راوښتلې وي او تر اتو میاشتو پورې به د بې دینودښمنانو د مړیو ډیري جوړوي.))[2]

جابر جعفي وائي: ((امام محمد باقر علیه السلام وفرمایل: ((امام مهدي (علیه السلام) به له مکې څخه د رکن او مقام ترمېنځ له خپل وزیر او درې سوو او لږ شمېر (دیارلسو) ملګرو سره ظهور کوي، په داسې حال کښې چې د خدای د ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم عهد، دستوالعمل، بېرغ او وسله به ورسره وي. بیا به د مکې له اسمان څخه اواز کوونکی د هغه حضرت په نامې او ولایت سره اواز کوي، په داسې ډول چې د زمکې ټول اوسېدونکي به د هغه حضرت نوم اوري او د هغه حضرت نوم به د پېغبراکرم صلی الله علیه و آله وسلم نوم وي.))[3]

ه) امام به خلک له ښېرو پیژني

د امام مهدي علیه السلام یو بل خصوصیت دا دی چې د انسانانو باطني شخصیت به د هغوي له ښېرو څخه پېژني او د نېکو او صالحو او د بدو او ناصالحو کسانو ترمېنځ د فرق تشخیص به کوي او مفسد کسان به په همدغه شناخت سره د خپلو اعمالو سزا ته رسوي.

---

[1] - کفایت الاثر۲۲۳ مخ، بحارالانوار ۳۲ ټوک، ۴۰۹ مخ، عوالم ۱۵ ټوک، ۳ برخه، ۲۲۹ مخ، اثبات الهداه ۳ټوک،۵۲۳ مخ.

[2] -غیبت نعاني ۳۰۸ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۲۲۳ مخ، ارشاد ۲۷۵ مخ.

[3] - الاصول السنه عشر ۷۹ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۸۸مخ، بحارالانوار ۲۲ ټوک، ۲۰۹ مخ، مستدرک الوسائل ۱۱ ټوک، ۳۸ مخ.

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: کله چې حضرت قائم (علیه السلام) ظهور وکړي نو څوک به داسې پاتې نۀ شي مګر دا چې هغه حضرت یې وپېژني چې هغه نېک او صالح کس دی یا منحرف او فاسد کس.))[1]

همدا رنګ هغه حضرت فرمائي: ((کله چې حضرت قائم آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم قیام وکړي نو زمونږ دښمنان به له څېرو څخه پېژني، بیا به هغوي له تندي (سر) او پښو څخه رانیسي او په خپله یا د خپلو ملګرو په ذریعې سره به یې وژني.))[2]

دغه شان په یو بل ځای کښې فرمائي: ((کله چې زمونږ قائم (علیه السلام) ظهور وکړي نو خپل دوستان او دښمنان به د تشخیص د هغه قدرت په ذریعه چې لري یې پېژني.))

معاویه دهني وائي: ((امام جعفر صادق علیه السلام د دې مبارک ایت په حقله چې مجرمان به د هغوي له څېرو څخه پېژندل کیږي او بیا به هغوي له سر او پښو څخه نیول کیږي.))[3] وفرمایل: ((ای معاویه! نور خلق په دې حقله څه وائي؟)) عرض مې وکړ، هغوي ګمان کوي چې خدای پاک به د قیامت په ورځ ګناهګاران د هغوي له څېرو پېژني او د سر له مخکښې وېښتو او پښو څخه به یې نیسي او په اور کښې به یې اچوي. ، امام وفرمایل: ((خدای پاک څه ضرورت لري چې مجرمان د هغوي له څېرو څخه وپېژني په داسې حال کښې چې هغوي یې خلق کړي دي.)) عرض مې وکړ: نو بیا یې معنا څه ده؟ وې فرمایل: ((کله چې حضرت قائم علیه السلام قیام وکړي، نو خدای پاک به هغۀ ته د څېرې د پېژندلو علم عطا کوي او حضرت به حکم ورکوي چې کافران له لاسو پښو نه ونیسئ او په تورې سره پرې سخت ګوزارونه وکړئ.))[4]

و) کرامات

په اخره زمانه کښې که څه هم خلق د یو قدرتمن او طاقتور او په عېن حال کښې د مظلومانو د ملاتړي حکومت د راتلو لپاره شېبې شماري، خو اکثرو حکومتونو ته به چې په اقتدار کښې راشي هیله من نۀ وي او د هر ګوند او ډلې خبره به نۀ مني او په

---

[1] - کمال الدین ۲ ټوک، ۲۷۱ مخ، خرائج ۲ ټؤک ۹۳۰مخ، اثبات الهداه ۳ ټؤک، ۴۹۳ مخ، بحارالانوار ۵۱ ټوک، ۵۸ مخ او ۵۲ ټوک، ۳۸۹ مخ.

[2] -احقاق الحق ۱۳ ټوک، ۳۵۷ مخ، غیبت نعماني ۲۴۲ مخ، کمال الدین ۲ ټؤک ۳۷۲ مخ، ارشاد ۵ ټوک، ۳۲ مخ، اعلام الوری ۴۳۳ مخ، کشف الغمه ۳ ټوک، ۲۵۲ مخ.

[3] - یُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِیمَاهُمْ فَیُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ((په هغه ورځ به بدکاران له څېرو څخه پېژند کیږي بیا به د هغوي د تندي له وېښتو سره له پښو نه ونیوې شي.)) سورۀ الرحمن (۵۵) ۴۱ ایت.

[4] - اختصاص ۳۰۴ مخ، غیبت نعماني ۱۲۸ مخ، بصائرالدرجات ۳۵۲ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۲۱ مخ، الشیعه ولرجعه ۱ ټوک، ۴۳۱ مخ، المحجبه ۲۱۷ مخ، ینابیع الموده ۴۲۹ مخ.

اصولي توګه څوک به په دې باندې قادر نهٔ ګڼې چې د معاشرې نظم راستون کړي او له تاوتريخوالي او ګډوډۍ ډکه دنيا منظمه او سمه کړي. نو له دې امله هغه کس چې معاشرې او ټولنې ته د نظم د راستنولو او په نړۍ کښې د امن و امان د راوستلو دعوا کوي پکار دي د نورو انسانانو نه اوچت توان ولري او د دې خبرې ثابتول يو لړ کراماتو او د خارق العاده کارونو ترسره کولو ته ضرورت لري او شايد په همدې خاطر وي چې امام مهدي عليه السلام به د ظهور په ابتداء کښې په يو شمېر کراماتو او معجزو باندې لاس پورې کوي. د الوت په حال کښې مارغهٔ ته به اشاره کوي نو هغه به فوراً لاندې راکوز شي او د هغه حضرت په لاس به کښېني، يو اوچ لرګى به په زمکه کښې ښخ کړي او هغه لرګى به فوراً شين شي او څانګې او پاڼې به راوباسي.
په دې کارونو سره به خلقو ته دا خبره ثابته شي چې د هغوي سروکار له داسې شخصيت سره دى چې زمکه او اسمانونه يې د خداى پاک په حکم سره په اختيار کښې او تر فرمان لاندې دي. دغه کرامات د هغو خلقو لپاره زېرى دى چې تر کلونو کلونو بلکې تر پېړيو پېړيو پورې يې ځانونه د اسمان او زمکې تردباؤ او قهر لاندې ليدل، هغه خلق چې له پاس څخه به وربانديې د هوائي الوتکو او توغنديو حملې کېدې، (په دهشتګردانه حملو کښې به وژل کېدل) په مېلينونو قربانۍ به يې ورکولې او هيڅ توان او طاقت به يې نهٔ لرهٔ چې د دغو حملو، تېريو او چاودنو(خودکش حملو) مخه ونيسي خو اوس به د يو داسې شخصيت په وړاندې ځانونهويني چې زمکه، اسمانونه او هغه څه چې پکښې دي د هغهٔ په اختيار کښې دي.
هغه کسان چې تر پرونه پورې له سختې قحطي سره مخامخ وو چې حتى د ژوند د لومړيو ضرورتونو د برابرولو توان يې نهٔ لرهٔ او مختلف تکليفونه، زحمتونه او مشکلات يې زغمل اود اوچکالۍ او زراعت د کمي په وجه په سختې اقتصادي محاصره کښې وو نن د يو داسې شخصيت په وړاندې دي چې په يوې اشارې سره به زمکه شنه او زرغونه کوي او اوبهٔ او باران به جاري کوي.
هغه خلق چې له لاعلاجه بيماريو سره مخامخ شوي وي له يو داسې کس سره به مخامخ کېږي چې حتى لاعلاجه بيمارۍ به هم معالجه کوي او مړيو ته به ژوند ورښښي. دا هغه معجزې او کرامات دي چې د دغه اسماني رهبر د وېناؤ د حق والي، صداقت او توانمنيو بيانوونکي دي. لنډه دا چې د نړۍ خلق به باور وکړي چې دا زېرى ورکوونکى له تېر هيڅ يو مدعي سره مشابهت نهٔ لري او دا هم هغه حقيقي ازادي بخښونکى، الهي ذخيره او مهدي موعود عليه السلام دى.

د امام مهدي علیه السلام کرامات به چې کله د هغهٔ د جنګیالیو لپاره رامنځته کیږي نو د هغوي ایمانونه به لا مضبوطوي او عقائد به یې لا پخوي او کله به یې د دښمنانو او یا د انکار کوونکو لپاره وي چې په هغه حضرت باندې به د هغوي د ایمان او اعتقاد سبب کیږي. اوس هم له هغو څخه ځینو کراماتو ته اشاره کوو:

۱- د مارغهٔ خبرې کول

امیرالمومنین امام علي علیه السلام فرمائي: ((حضرت امام مهدي (علیه السلام) به د خپل تګ په لاره کښې له یو حسني سید سره چې دولس زره جنګیالان به ورسره وي مخامخ کیږي. هغه حسني سید به په احتجاج لاس پورې کړي او ځان به له هغهٔ نه زیات د مشرۍ لائق ګڼي. حضرت به د هغهٔ په ځواب کښې وائي: ((زهٔ مهدي یم)). حسني سید به پوښتنه وکړي چې ایا څه دلیل او نښه نښانه لرې چې له تا سره بیعت وکړم؟ حضرت به یو مارغهٔ ته چې په اسمان کښې د الوت په حال کښې وي اشاره وکړي او هغه مارغهٔ به لاندې راکوز شي او د هغه حضرت په لاسو کښې به کښېني، بیا به د خدای‌پاک په قدرت سره په خبرو شروع وکړي او د حضرت مهدي (علیه السلام) په امامت په ګواهي ورکوي.

د حسني سید د لا زیات اطمینان لپاره به امام یو اوچ لرګی په زمکه کښې ښخ کړي او هغه لرګی به شین شي او څانګې او پاڼې به راوټوکوي، بیا به د کاڼي یو ټوټه له زمکې نه راوچته کړي او په زور سره به یې مېده او د خمېر په شان نرمه کړي.

حسني سید به د دغو کراماتو په لیدو سره په هغه حضرت باندې ایمان راوړي خپله او ټول فوځیان به یې امام ته تسلیم شي او امام به هغه د فوځ د وړومبۍ کرښې قوماندان جوړ کړي.))[1]

۲- له زمکې څخه د خوراک څښاک رابرسېره کېدل

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((کله چې امام د مکې په ښار کښې ظهور وکړي او کوفې ته د تګ نیت وکړي نو خپلو فوځیانو ته به اعلان وکړي چې څوک له ځان سره خوراک څښاک او د لارې توښه وانهٔ خلئ، هغه حضرت به د حضرت موسی (علیه السلام) هغه کاڼی چې د هغهٔ په وسیلې سره د رڼو اوبو دولس چینې له زمکې

[1] -عقدالدرر ۹۷، ۱۳۸ او ۱۳۹ مخونه، القول المختصر ۱۹ مخ، الشیعه والرجعه ۱ ټوک، ۱۵۸ مخ.

 څخه راوخوځېدې له ځان سره لري. په ټوله لاره کښې په هر ځای کښې چې دمه کوي نو هغه کاڼی به ښخوي او له زمکې څخه به د اوبو چينې راخوټيږي، هر څوک چې اوږې کيږي د دغو اوبو په څښلو سره به مړيږي او هر څوک چې تږی وي د هغۀ تنده به ماتيږي.

د لارې د تګ په دوران کښې د لښکريانو خوراک څښاک به په دا ډول وي تر هغه وخته پورې چې نجف ښار ته ورسيږي نو هلته به د دغه کاڼي په لګولو سره د تل لپاره له زمکې نه اوبۀ او پی. راخوټيږي چې اوږي او تږي به مړوي.))[1]

امام محمد باقر عليه السلام فرمائي: ((کله چې حضرت قائم (عليه السلام) ظهور وکړي نو د پېغمبراکرم (صلی الله عليه و آله وسلم) بيرغ، د سليمان (عليه السلام) ګوتمه او د موسی (عليه السلام) کاڼی او امسا به ورسره وي. بيا به د هغه حضرت په حکم د لښکريانو ترمېنځ اعلان وشي چې څوک د خوراک څښاک توښه او د حيواناتو لپاره واښۀ له ځان سره وانخلي. د لارې د سفر ځينې ملګري به ووائي: چې دې غواړي چې مونږ هلاک کړي او زمونږ سپرلی. له لوږې او تندې مړې کړي، اصحاب به له هغه حضرت سره تګ شروع کړي، وړومبني ځای ته چې ورسي نو حضرت به کاڼی په زمکه باندې ووهي نو د لښکريانو لپاره به اوبۀ اوخوراک او د حيواناتو لپاره به واښه بهر راووځي او ټول به ترې استفاده وکړي ان تردې چې نجف ښار ته ورسي.))[2]

۳- طيّ الارض او د سيوري نۀ لرل

امام علي رضا عليه السلام فرمائي: ((کله چې امام مهدي (عليه السلام) ظهور وکړي نو زمکه به د خدای پاک له نور څخه روښانه شي او زمکه به د مهدي (عليه السلام) تر پښتو لاندې په چټکه توګه حرکت کوي (هغه به په چټکتيا سره د لارې سفر لنډوي) او هغه دی چې سيوری به ونۀ لري.))[3]

---

[1] -بصائرالدرجات ۱۸۸ مخ، کافي ۱ ټوک، ۲۳۱م خ، غيبت نعماني ۲۳۸ مخ، خرائج ۲ ټوک، ۲۹۰ مخ، نورالثقلين ۱ ټوک، ۸۴ مخ، بحارالانوار ۱۳ ټوک ۱۸۵ مخ او ۵۲ ټوک، ۳۲۴ مخ.

[2] - کمال الدين ۲۷۰ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۵۱مخ، وافي ۲ ټوک، ۱۱۲ مخ.

[3] - کمال الدين ۳۷۲ مخ، کفايت الاثر ۳۲۳ مخ، اعلام الوری ۴۰۸ مخ، کشف الغمه ۳ ټوک، ۳۱۴ مخ، فرائد السمطين ۲ ټوک، ۳۳۲ مخ، ينابيع الموده ۴۸۹ مخ، نورالثقلين ۴ ټوک ۴۷ مخ، بحارالانوار ۵۱ ټوک ۱۵۷ مخ، کفايت الاثر ۳۲۴ مخ، احتجاج ۲ټوک، ۴۴۹ مخ، اعلام الوری ۴۰۹ مخ، خرائج ۳ ټوک۱۱۷۱ مخ، مستدرک الوسائل ۲ټوک ۳۳ مخ.

۴- د تګ راتګ وسیله

امام محمد باقر علیه السلام سوره نومې یو کس ته وفرمایل: «ذوالقرنېن ته اختیار ورکړی شو چې له سختې او رامې وریځې څخه یوه اوریځ انتخاب کړي. هغهٔ رامه وریځ انتخاب کړه او سخته اوریځه د حضرت قائم علیه السلام لپاره ذخیره شوه.»

سوره پوښتنه وکړه چې دا سخته وریځه څه شیز دی؟ هغه حضرت وفرمایل: «دا هغه وریځې دي چې پکښې، برېښنا، تالنده او ګړزهار وي، کله چې وریځ داسې وي ستاسو صاحب (علیه السلام) به په هغې باندې سور وي. بې شکه چې هغه به په وریځ باندې سورېږي او د اسمان په لور به خېژي او اوهٔ واړه اسمانه او زمکې به طې کوي، هغه زمکې چې پنځه یې د اوسېدو او دوه نورې یې ورانې او ویجاړې دي.»[1]

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: «خدای پاک ذوالقرنین په دوو وریځو یعنې سختې او رامې وریځې کښې د یوې په غوره کولو کښې اختیارمن کړو نو هغهٔ رامه وریځ غوره کړه او دا هغه وریځ ده چې پکښې برېښنا او ګړزهار نهٔ وٴ او که هغهٔ سخته وریځه غوره کړې وې نوله هغې نه د استفادې اجازه به یې نهٔ وه لرلې، ځکه چې خدای پاک سخته وریځه د حضرت قائم (علیه السلام) لپاره ذخیره کړې ده.»[2]

۵- د وخت سست رفتار

امام محمد باقر علیه السلام فرمائي: «چې کله د زمانې امام ظهور وکړي نو د کوفې لور ته به حرکت کوي، هلته به اوهٔ کاله حکومت کوي چې هر کال به یې ستاسو د لسو کالو برابر وي، له دې نه بیا وروسته چې خدای پاک څه اراده وکړي هغه به کوي.»

ورته وویل شول چې څنګه به کلونه دومره اوږدیږي؟ امام وفرمایل: «خدای پاک به منظومې (د هغو چلوونکې فرښتې) ته حکم ورکړي چې خپل ګرځنده تګ دې سست کړي، په دې وجه به ورځې او شپې اوږدیږي.»

ویل کیږي چې که په دې نظام کښې لږ غوندې هم بدلون راشي نو هر څه به وران ویجاړ او فاسد شي. امام وفرمایل: «دا د خدای په اړه د ماده پرستو او کافرو خلقو خبره ده خو مسلمانان (چې د هغهٔ په چلوونکي ذات باندې عقیده لري) داسې خبره نهٔ شي کولې.»[3]

---

[1] - اختصاص مفید ۱۹۹ مخ، بصائرالدرجات ۴۰۹ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۲۱ مخ.

[2] - اختصاص ۳۲۲ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۱۲ مخ، غایت المرام ۷۷ مخ.

[3] - ارشاد مفید ۳۲۵ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټؤک، ۳۳۷ مخ، الشیعه والرجعه ۱ټوک، ۴۰۰مخ.

۲- د تکبیر قوت

کعب د حضرت مهدي علیه السلام په لاس د قسطنطنیه ښار د فتح کېدو په حقله وائي: ((هغه حضرت علیه السلام به ببرغ په زمکه کښې ښخ کړي او د اوبو لوري ته به لاړ شي چې د سحر د لمانځۀ لپاره اودس وکړي نو اوبۀ به له هغه حضرت څخه لرې شي، حضرت به ببرغ اوچت کړي او په اوبو پسې به روان شي ان تردې چې له هغې ځای څخه به تېر شي، بیا به ببرغ په زمکه کښې ښخ کړي او خپل لښکریان به راوغواړي او ورته به وفرمائي: ((ای خلقو! خدای پاک ستاسو لپاره سمندر وچاودۀ لکه چې څنګه یې د بني اسرائیلو لپاره چاودلی ؤ نو بس لښکریان به له سمندر څخه تېر شي او د قسطنطنیه ښار ته به مخامخ ورسیږي، لښکریان به د تکبیر اوازونه اوچت کړي چې ورسره به دیوالونه ولړزیږي، یو ځل به بیا د تکبیر اواز اوچت کړي نو دیوالونه به ولړزیږي، په دریم ځل به بیا د تکبیر اواز اوچت کړي نو بیا به هغه دیوالونه چې د مراقبت د دولسو برجونو ترمېنځ موجود وي راونړیږي..[1]

د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمائي: ((حضرت مهدي (علیه السلام) به د قسطنطنیه مخې ته راکوز شي په هغه وخت کښې به هغه قلا اوۀ دیوالونه لري، هغه حضرت به اوۀ تکبیرونه ووائي او دیوالونه به راونړیږي او د زیاترو رومیانو په وژل کېدو سره به هغه ځای د امام مهدي علیه السلام په قبضه کښې راشي او یو شمېر خلق به هم اسلام قبول کړي.))[2]

امیرالمومنین امام علي علیه السلام په دې حقله فرمائي: ((... بیا حضرت مهدي علیه السلام او د هغۀ ملګري به خپل تګ جاري وساتي، او د رومیانو له کلا ګانو څخه له هیڅ یوې قلعې څخه به نۀ تېریږي مګر دا چې د ((لااله الاالله)) په ویلو سره به یې دیوالونه رانړیږي، ان تردې چې د قسطنطنیه ښار په نزدېو کښې به راکوز شي، هلته به څو تکبیرونه ووائي چې ناڅاپه به هغه خلیج چې د هغه ښار په خوا کښې وي اوچ شي او اوبۀ به یې په زمکه کښې ننوځي، او د ښار دیوالونه به هم راونړیږي. بیا له هغه ځای نه د رومیه ښار لور ته حرکت کوي او چې کله هلته ورسیږي نو مسلمانان به درې

۱ - عقدالدرر ۱۳۸ مخ،

۲ - العلل المتناهیه ۲ ټوک، ۸۵۵ مخ، عقدالدرر ۱۸۰ مخ،

تكبيرونه ووائي نو ښار به د نرمې شګې او ريګ په شان چې د تېزو هواګانو او طوفانونو په وړاندې راغلي وي وپاشلې شي.))[1]

هغه حضرت همدا رنګ فرمائي: ((مهدي (عليه السلام) به خپل مخكښې تګ ته دوام وركړي ان تردې چې له سمندر سره جوخت يو ښار ته ورسي، د حضرت لښكريان به د تكبير اوازونه اوچت كړي او د هغه ښار ديوالونه به راوغورزيږي.))[2]

۷) له اوبو پورې وتل

امام جعفر صادق عليه السلام فرمائي: ((پلار مې وفرمايل: كله چې حضرت قائم (عليه السلام) قيام وكړي نو لښكريان به قسطنطنيه ښار ته ولېږي، بيا به يې خليج ته وليږي، هغوي به په خپلو پښو باندې يوه جمله وليكي او له اوبو څخه به تېر شي. روميان چې كله دا معجزه او عظمت ويني نو يو بل ته به ووائي چې هر كله د زمانې د امام لښكريان داسې وي نو خپله به هغه حضرت څه رنګ وي؟ په همدې وجه به د ښار ورونه د هغوي مخې ته پرانېزي او د حضرت لښكريان به ښار ته ورننوځي او هلته به حكومت كوي.))[3]

۸) د بيمارانو شفا

اميرالمومنين عليه السلام فرمائي: ((... حضرت مهدي عليه السلام به بېرغ ورپوي او خپلې معجزې به ښكندې كړي او د خداى په اجازې سره به ځيزونه له نيستۍ نه په وجود كښې راولي. د جذام او خورې بيمارانو ته به شفا وركوي او مړي به راژوندي كوي او ژوندي به مړۀ كوي.))[4]

۹) د حضرت موسى عليه السلام امسا په لاس

امام محمد باقر عليه السلام فرمائي: ((د موسى (عليه السلام) امسا له آدم (عليه السلام) سره متعلق وه چې بيا شعېب (عليه السلام) ته ورسېده او بيا له هغۀ نه موسى بن عمران (عليه السلام) ته وركړې شوې ده. هغه امسا له مونږ سره ده او اوس اوس

---

[1] - عقدالدرر ۱۳۹ مخ.

[2] -الشيعه والرجعه ۱ ټوک ۱۲۱ مخ.

[3] -غيبت نعماني ۱۵۹مخ، دلائل الامامه ۲۴۹مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۵۷۳ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټوک، ۳۲۵ مخ.

[4] - الشيعه والرجعه ۱ ټوک، ۱۲۹ مخ.

چې ما ولیده لا شنه وه داسې لکه چې په کومه ورځ له ونې نه راشکولې شوې وه. که له هغې امسا نه څه پوښتنه وشي نو خبرې کوي او هغه امسا زمونږ (اهلبېتو) د قائم (علیه السلام) لپاره راغلې ده او هغه څه چې موسی (علیه السلام) په دې سره ترسره کړي دي امام مهدي (علیه السلام) به پرې هم ترسره کوي او دغې امسا ته چې هر څه حکم ورکړې شي ترسره کوي یې او په هر ځای چې یې وغورزوې جادوګان به ټول خوري.)) [1]

۱۰) د وریځې اواز

امام جعفر صادق علیه السلام فرمائي: ((...حضرت مهدي (علیه السلام) به په اخره زمانه کښې ظهور کوي، د هغه حضرت په سر باندې به وریځې ګرځي او هر چرته چې هغه ځي وریځ به هم ورسره ځي چې هغه حضرت د لمر له تاؤ څخه وساتي او په واضح او ځرګند اواز سره به غږ کوي: دا مهدي (علیه السلام) دی.)) [2]

بالاخره د امام جعفر صادق علیه السلام په قول: ((له پیغمبرانو او د هغوي د اوصیاؤ له معجزو څخه به هیڅ یوه معجزه نۀ پاتې کیږي مګر دا چې خدای پاک به هغه د قائم (علیه السلام) په لاس ترسره کړي چې په دښمنانو باندې حجت تمام شي.)) [3]

دریم باب
د امام علیه السلام لښکریان

۱ - کمال الدین ۲ ټوک، ۲۷۳ مخ، بحارالانوار ۵۲ ټؤک، ۳۱۸ او ۳۵۱ مخونه، کافي ۱ ټوک ۳۲۵ مخ.

۲ - تاریخ موالید الائمه ۲۰۰ مخ، کشف الغمه ۳ ټؤک، ۲۲۵ مخ، صراط المستقیم ۲ ټوک، ۲۲۰ مخ، بحارالانوار ۵۱ ټوک، ۲۴۰ مخ، اثبات الهداه ۳ ټوک، ۲۱۵ مخ، کشف الاستار نوري ۲۹ مخ.

۳ -اربعین خاتون آبادي ۲۸ مخ، اثبات الهداه ۷۰۰ مخ.

د امام مهدي علیه السلام لښکر به له مختلفو قامونو او ملتونو څخه جوړ وي او د قیام او پاڅون په وخت به په خاصې طریقې سره رابلل کیږي. هغه کسان چې له مخکې نه د قوماندانۍ لپاره ټاکل شوي وي د لښکریانو او د جنګي عملیاتو هدایت کول به په غاړه اخلي. هغه لښکریان چې په یو لړ خاصو شرائطو سره به د امام مهدي علیه السلام په فوځ کښې قبلولې شي، یو لړ خاصې ځانګړتیاوې او خصوصیات به ولري. ځینې به په وړومبنیو کارونو کښې شتون لري او یو شمېر به د حضرت له فوځ سره یوځای کیږي او یو شمېر به هم د حفاظت د ګارډ په توګه یادیږي. په دې باب کښې له دې موضوع سره متعلق روایتونو ته پاملرنه وکړئ:

الف) د فوځ سپه سالاري

په روایتونو کښې د داسې کسانو نومونه وینو چې یا د خاصو فوځي عملیاتو او یا د یو شمېر لښکریانو د قوماندانۍ او سپه سالارۍ نسبت ورته ورکړی شوی دی. په دې برخه کښې له هغوي څخه د ځینو نومونو او د هغوي کردار ته اشاره کوو:

۱- حضرت عیسی علیه السلام

امیرالمومنین حضرت امام علي علیه السلام په یوه خطبه کښې فرمائي: «... بیا به امام مهدي (علیه السلام) په دجال باندې په یرغلیزو عملیاتو کښې عیسی (علیه السلام) خپل جانشین وټاکي. عیسی (علیه السلام) به د دجال د پېدا کولو او ځپلو لپاره روان شي. دجال چې ټوله دنیا به په خپل تسلط کښې لري او کر کیله او زراعت او بشري نسل به یې تباه کړی وي، خلق به د ځان په لور رابلي او هر څوک یې چې ومني، ورباندې لطف او رحم کوي او که چرې یې ترې ډډه وکړه نو هغه به قتلوي د مکې او مدینې او بیت المقدس نه علاوه ټوله نړۍ به یې په بل مخ اړولې وي او ټول زناکار او غیر مشروع بچې (حرامزادګان)به د نړۍ له ختیځه تر لویدیځه، هغه پورې راټول شوې وي.

بیا به دجال حجاز لور ته روانیږي او په هرشا ګوټ کې له هغه سره ملاویږي او هغه باندې به یو وحشت ناک غږ کوي او هغه ته به سخت ګوزار ورکوي او هغه به د اور په لمبو کې داسې سوځې او رنګیږي لکه څنګه چې سره زر په اوور کې رنګیږي.[۱]

۱. الشیعه و الرجعه، ټوک ۱، مخ ۱۶۷

هغه ګوزار چې دجال ویلی کوي، شاید داسې وسله استعمال شي چې د هغې زمانې له ټولو نوي وسلې وي او کیداي شي چې دا د حضرت عیسی علیه السلام یوه معجزه هم وي.
د حضرت عیسی علیه السلام په ځانګړتیاوو کې راغلي دي چې هغه به دومره رعب او جلال لري چې کله دښمن هغه ووینې نو مرګ به یې یادیږي او هغه به دا سوچ او ګومان کوي چې که حضرت عیسی مو مړوي او قتلوي مو.[۱]

۲. شعیب بن صالح علیه السلام
امیر المومنین حضرت علي علیه السلام فرمايي: چې سفیاني او د تورو بیرغو خاوندان له یو بل سره مخامخ کیږي په داسې حال کې چې په هغو کې به د بني هاشمو یو ځوان وي چې د هغه په کیڼ لاس به تور خال وي او د هغه لښکر مخې ته به د بني تمیم قبیلې یو کس وي چې نوم به یې شعیب بن صالح وي[۲]
حسن بصري وايي: په ری ، زمکه کې به یو کس د صالح بن شعیب په نوم وي چې څلور متوڼه، شین رنګې او بې ږیرې به وي پاڅون کوي د هغه تر حکم لاندې به د څلور و زرو کسانو لښکر وي چې جامې به یې سپینې او بیرغ به یې تور وي هغه د امام مهدي علیه السلام د پاڅون مخکیښنی کس دی[۳]
عمار یاسر فرمايي شیعب بن صالح د امام مهدي علیه السلام بیرغوال دی[۴]
شبلنجي وايي: د حضرت امام مهدي علیه السلام د لښکر په مخکښینیو کسانو کې به د بني تمیم قبیلې یو کس وي چې وړه ږیره لري او شعیب بن صالح نوم لري[۵]
محمد بن حنفیه وايي: له خراسانه به سپایان او لښکریان روانیږي چې تورې پټۍ او سپینې جامې به یې اچولې وي ددې لښکر په مخکښینیو کسانو کې به یو قوماندان وي چې نوم یې شعیب بن صالح دی یا صالح بن شعیب چې د بني تمیم له قبیلې دی هغه به د سفیاني پوځیانو ته ماتې ورکوي او په بیت المقدس کې به پړاو کوي او د امام مهدي علیه السلام د پاڅون لاره به اواروي[۶]

---

۱. ابن حماد، فتن، مخ ۱٦۱
۲. ابن حماد، فتن، مخ ۸٦، عقد الدرر، مخ ۱۲۷، کنز العمال ټوک ۱٤ مخ ٥۸۸
۳. ابن طاووس، ملاحم، مخ ٥۳: عقد الدرر، مخ ۱۳۰: الشیعه والرجعه ټوک ۱ مخ ٥۸۸
۴. ابن طاووس، ملاحم، مخ ٥۳، الشیعه والرجعه ټوک ۱ مخ ۲۱۱
۵. نور الابصار، مخ ۱۳۸ : الشیعه والرجعه ټوک ۱ مخ ۲۱۱
۶. ابن حماد، فتن مخ ۸٤: ابن المنادي، مخ ٤۷: دارمي، سنن مخ ۹۸: عقد الدرر، مخ ۱۲٦ : ابن طاووس فتن، مخ ٤۹

۳. اسماعیل د امام صادق علیه السلام زوي او عبدالله بن شریک

ابوخدیجه وايي: چې امام صادق علیه السلام داسې فرمایل: ما له خدایه غوښتي دي چې زما (زوی) اسماعیل پس له ما زما ځای ناستی کړه خو دا غوښتنه الله خوښه نه کړه او دهغه لپاره یې یو بل مقام وټاکه او هغه دا چې هغه لومړنی کس دی چې له خپلو لسو ملګرو سره به ظهور کوي او عبدالله بن شریک هم د هغه له لسو ملګرو څخه دی چې د هغو بیرغوال دی[۱]

امام باقر علیه السلام فرمايي: «عبدالله بن شریک به عامري ویني چې توره عمامه به یې په سر وي او د عمامې دواړه سرونه به یې په اوږو پراته وي او له څلور زره کسانو لښکر سره به د غره لمنې کې د امام مهدي علیه السلام مخې ته ځې او د تکبیر غږونه به کوي[۲]

٤. عقیل او حارث

حضرت امام علي علیه السلام فرمايي: «... امام مهدي علیه السلام به خپل لښکر روانوي ان تر دې چې عراق ته ننوځې په داسې حال کې چې د هغه مخې ته او د هغه شا ته روان وي او د مخکښینو کسانو قوماندان به یو کس وي چې نوم یې عقیل دی او کوم کسان چې شاته روان دي د هغو د قوماندان نوم به حارث وي»[۳]

۵. جبیر بن خابور

شېړم امام حضرت امام صادق علیه السلام له امیر المومنین علي علیه السلام څخه نقلوي چې فرمایلي یې دي چې «دا کس-جبیر- په جبل الاهواز کې له څلورو زرو کسانو سره، په داسې حال کې چې توري یې رایستلي دي – انتظار کوي چې کله به د اهل بیتو امام مهدي ظهور کوي. نو هله به دا کس، د امام مهدي په څنګ کې له دښمنانو سره جنګیږي.[۴]

---

[۱] . الایقاظ من الهجعه، مخ ۲٦٦، مراجعه وکړئ اختیار معرفه الرجال، مخ ۲۱۷، ابن داؤد، رجال، مخ ٤۹

[۲] . الایقاظ من الهجمعه مخ ۲٦٦، مراجعه وکړئ بحار الانوار ټوک ۵۳ مخ ٦۷ ، اثبات الهداة ټوک ۳، مخ ۵٦۱

[۳] . الشیعه والرجعه ، ټوک ۱، مخ ۱۵۸

[۴] . خرایج ټوک مخ ۱۸۵: بحارالانوار ټوک ٤۱، مخ ۲۹٦: مستدرکات علم رجال الحدیث ټوک ۲ مخ ۱۱۸

د جبیر بن خابور په هکله د شیعه او سنې کتابونو کې د ډېرې زیاتې څېړنې نه پس یوازې دا خبره پیدا شوه چې امام صادق علیه السلام وفرمایل چې جبیر بن خابور د معاویه خزانچې ؤ د هغه یوه بوډۍ مور وه چې په کوفې ښار کې یې ژوند کاؤه یوه ورځ جبیر معاویه ته وویل چې مور مې د ډیره یادیږي اجازه راکړه چې هغه ووینم چې د مور حقوقو څخه لږ حقونه ادا کړم.

٦. مفضل بن عمر

امام صادق علیه السلام مفضل ته وفرمايل چې (ته به له نورو څلور څلويښتو کسانو سره امام مهدي سره وې ته به د امام مهدي ښي اړخ ته امر و نهي کوې او د هغې زمانې خلک به ستا ډير ښه اطاعت کوي[1]

٧. اصحاب کهف

امير المومنين امام علي علیه السلام فرمايي: ((اصحاب کهف به د امام مهدي علیه السلام د مرستې لپاره راځي))[2]

٨. د سپايانو قوميت

د امام مهدي ځواکونه به له مختلفو قومونو او له ډول ډول سيمو څخه جوړيږي په روايتونو کې هم مختلفې خبرې په دې هکله راغلي دي په ځينې ځايونو کې عجميانو (غير عرب) ته د امام مهدي پوځ او لښکر ويل شوي دي او په ځينو ځايونو کې د ښارونو او هيوادونو نومونه راغلي دي چې د امام سپايان به له هغو هيوادونو او ښارونو وي او په ځينو روايتونو کې يو خاص ټولي ته اشاره شوې ده لکه د بني اسراييلو توبه کوونکي يا عيسايي مومنان او يا هغه پاک او نيک انسانان چې رجعت ورته ملاو شوی دی (ياني دوباره ژوندي شوې دي) په دی څپرکي کې په دې هکله ځينې روايتونو ته اشاره کوم:

معاويه وويل چې په کوفي ښار کې څه کوي؟ هلته خو يو جادوګر کس دی چې نوم يې حضرت علي بن ابي طالب دی او زه يريږم چې تا وغولوي جبير وويل زه علي سره هيڅ کار نه لرم زه غواړم خپله ګرانه مور ديدار کړم او د هغې حق ادا کړم جبير ته اجازه ملاو شوه او کوفي لور ته روان شو او کله چې کوفي ته ورسيده نو د کوفي ښار خوا و شا ته د صفين جنګ نه پس علي علیه السلام محافظين او سپايان اچولي ؤ او تګ راتګ يې د خپل نظر لاندې ساته نو سپايانو هغه ونيوه او ښار ته يې راوسته او ورته يې وفرمايل: ته د خدای يوه خزانه يې معاويه تا ته ويلي دي چې زه يو جادوګر يم جبير وويل قسم په خدای چې همداسې يې ويلي وو

نو امام علي ورته وفرمايل (تا سره دومره مال ؤ چې لږ دې په عين التمر کې خاورو کې پټ کړې دی جبير وويل هو بالکل همداسې ده بيا علي علیه السلام امام حسن ته حکم وکړ چې د هغه ملمستيا وکړي يوه ورځ پس علي علیه السلام خپلو ملګرو ته وفرمايل چې دا کس به په جبل الاهواز کې .. (نوره خبره پاسه ليکلي ده)

[1] . دلايل الامامه مخ ۲٤۸، اثبات الهداة ټوک ۳ مخ ۵۷۳

[2] . حصيني، الهدايه، مخ ۳۱ : ارشاد القلوب مخ ۲۸٦ حليه الابرار ټوک ۲ مخ ٦۰۱

نور کسان هم شته چې د هغو په بيا ژوندي کيدو او د امام مهدي حضور کې راتللو ته اشاره شوی ده لکه داود رقي، نجم بن اعين، حمران بن اعين، ميسر بن عبدالعزيز، انشاالله به بلې برخې به دې هم اشاره کوو.

۱. ایرانیان

له روایتونو پوهیږو چې د امام مهدي علیه السلام د پوځ زیاتره کسان به ایرانیان وي او په دې هکله داسې تعبیرونه بیان شوی دی لکه د ری ښار وسیدونکي یا د خراسان اوسیدونکي یا د طالقان خزانې، د قم اوسیدونکي، د فارس اوسیدونکي او ......

امام باقر علیه السلام داسې فرمایي: چې د تورو بیرغو پوځیان ـ چې له خراسانه پاڅون کوي په کوفې به راځي او کله چې امام مهدي په مکې کې ظهور وکړي نو هغه سره به بیعت کوي[1]

حضرت امام باقر علیه السلام فرمایي: د امام مهدي علیه السلام درې سوه دیارلس ملګري دي او هغه به عجمي یاني غیر عرب وي[2]

عبدالله بن عمر وایې چې پیغمبر اکرم وفرمایل خدای تعالی به ستاسو (مسلمانانو) طاقت به له عجمیانو وي څکه چې هغو داسې زمري دي چې له میدان جنګه نه تښتي. تاسو عربان به وژني او د ستاسو مالونه او سامانونه به وړي.[3]

حذیفه هم له پیغمبر اکرم یو حدیث نقل کړی دی چې همدغه مطلب په کې دی[4] البته په دې حدیث کې د شبهې ځای شته د روایتونو په اساس یوه ورځ به داسې راځي چې ایرانیان به د اسلام پراختیا لپاره او عربیانو د اسلام ته بیرته ستنولو لپاره په هغو باندې توره چلوي او مخالفینو سرونه پرې کوي په هغه وخت کې به د عربو حالت ډیر بد وي او سختی ورځې به ورته رامینځته کیږي.

که څه هم عجم غیر عربو ته ویل کیږي خو په یقیني توګه ایرانیان هم پکې شامل دي.

د نور روایاتو پر اساس د امام مهدي علیه السلام د ظهور نه مخکښې او د پاڅون په وخت د ظهور لپاره د زمینه اوارولو کې هم ایرانیان اساسي رول لري، او ډیر مجاهدین به ایراني وي.

د امام علي علیه السلام په هغه خطبه کې چې د امام مهدي علیه السلام او د هغه د ملګرو د قومیت په اړه بیان شوی ده، د ایران ځینې ښارونو نومونه پکښې راغلي دي.

اصبغ بن نباته وایې چې: امام علي علیه السلام خطبه وویله او په هغې خطبې کې یې د امام مهدي علیه السلام او د هغه ملګري- چې هغه حضرت سره په پاڅون کې ملګري

---

۱. ابن حماد، فتن مخ ۸۵: عقد الدرر مخ ۱۲۹: الحاوي للفتاوی ټوک ۲، مخ ٦٩

۲. نعماني، غیبت: ۳۱۵: اثبات الهداه ټوک ۳ مخ ۵٤۷ بحارالانوار ټوک ۵۲، مخ ۳٦۹

۳. فردوس الاخبار، ټوک ۵، مخ ۳٦٦

۴. عبدالرزاق، مصنف، ټوک ۱۱ مخ ۳۸۵: المعجم الکبیر، ټوک ۷، مخ ۲٦۸: حلیه الاولیاء ټوک ۳ مخ ۲٤ : فردوس الاخبار ټوک ۵، مخ ٤٤۵

دي- وګڼل چې ((د ایران له ښارونو له اهواز يو کس، له شوشتر ښار يو کس، له شيراز درې کسان په دې نومونو حفص ، يعقوب او علي، څلور کسان په دې نومونو موسی ، علي ، عبدالله او غلفان له اصفهان ښار، له بروجرد يو کس چې نوم يې قديم ده؛ له نهاونده هم يو کس په عبدالرزاق نوم؛ له همدانه درې کسان په دې نومونو جعفر، اسحاق او موسی؛ له قم ښاره لس کسان چې د پيغمبر اکرم د اهل بيتو نومونه لري (په يو بل حديث کې اتلس کسان ذکر شوی دی) له شيروان يو کس؛ له خراسان يو کس د دريد په نوم او همدارنګ پينځه کسان چې د اصحاب کهف نومونه لري؛ له آمل ښاره يو کس؛ له ګرګان يو کس؛ له دامغان هم يو کس؛ له سرخس يو کس؛ له ساوه يو کس؛ له طالقان څلور ويشت کسان؛ له قزوين دوه کسان؛ له فارس يوکس؛ له اردبيل يوکس؛ له مراغه درې کسان؛ له خوي يو کس؛ له سلماس هم يو کس؛ له ابادان درې کسان او له کازرون يو کس)).

بيا اميرالمومنين عليه السلام وفرمايل چې : پيغمبر اکرم (ص) د امام مهدي درې سوه ديارلس ياران چې شمير يې په جنګ بدر کې د پيغمبر اکرم د ملګرو برابر دی وې ګڼل او وې فرمايل: الله تعالی به دغه ټول درې سوه ديارلس کسان د سترګو په رپ کې له ختيځه او لويديځه د کعبې څنګ ته راغونډ وي.[1]

لکه چې پوهيږئ چې د امام مهدي عليه السلام د درې سوه ديارلس مخصوص ملګرو کې- چې د پاڅون له لومړيو به له امام سره وي- دوه اويا کسان د ايران له اوسنيو ښارونو به وي او که د هغه حديث په نقل سره چې په دلايل الامامه کتاب کې طبري راوړی دی[2] حساب کړو يا د هغو ښارونو نومونه ووينو چې په هغه زمانه کې په ايران کې حسابيدو، نو د ايرانيانو شمير په دې مخصوصو ملګرو کې نور هم زياتيږي.

په دې روايت کې د څو ښارونو نومونه دوه ځلې راغلي دي او يا دا چې د يو هيواد ښارونه يې ذکر کړي دي او بيا يې د هغه هيواد نوم هم پکښې بيان کړي.

نو دې ته په پام سره چې که روايت په سمه توګه نقل شوی وي نو کيداي شي د هغه وخت د سيمو د نومونو ښودنه کوي او د اوسنۍ جغرافيايي برخې د هغه ملاک او معيار ګرځول صحيح نه وي؛ ځکه چې د ښارونو نومونه بدل شوی دی او د تير وخت د يو ښار نوم اوس مهال د يو هيواد نوم وي.

---

[1] . ابن طاووس ، ملاحم ١٤٦.

[2] . دلايل الامامه حديث ٣١٦.

بله خبره دا چې که د هغه زماني ښارونه د نړۍ په نننۍ جغرافیایې نقشې وګورو نو مونږ ته پته لګي چې د امام مهدي علیه السلام ملګري په ټولې نړۍ کې پراخ دي او کیدای شي چې د (افرنجه) ټکي چې په روایت کې راغلی دی؛ د اوسنې لویدیځ زمکې ته اشاره وي او که دا سمه وي نو دا روایت په دې جملې سره (لو خلت قلبت) مصداق پیدا کوي ځکه چې دا نړۍ به هیڅ کله هم د الله تعالی له نیکو بندګانو څخه خالي نشي ګڼې نسکوره او تباه به شي.

په ځینو نورو حدیثونو کې په خصوصي توګه د ځینو ښارونو نومونه بیان شوي دي دلته مناسبه ګڼو چې د قم ، خراسان او طالقان په هکله راغلي ځینې روایتونه بیان کړم.

قم

حضرت امام صادق علیه السلام ارشاد فرمایې: ((د قم خاوره پاکه ده..... ځکه چې د قم خلک زمونږ د مهدي یاران دي او زمونږ حق ته بلنه ورکوونکي دي.))[1]

عفان بصیري وایې: حضرت امام صادق علیه السلام ما ته وفرمایل: ایا خبر یې چې قم ښار ته ولې قم نوم ورکړې شوی دی؟ ما ورته وویل: پاک الله د هغه رسول او تاسو ښه پوهیږئ زه نه پوهیږم؛ نو وې فرمایل چې د قم خلک امام مهدي ترڅنګ راغونډیږي او له هغه سره ملګرتیا کوي او هغه سره ټینګ او محکم پاتې کیږي او د هغه مرسته کوي))[2]

خراسان

حضرت علي علیه السلام فرمایې: چې پیغمبرا کرم وفرمایل: ((.... په خراسان کې داسې خزانې دي چې پکښې سره یا سپین زر نه دي؛ بلکې داسې کسان دي چې په خدایاو د هغه په رسول باندې عقیده هغوي یو ځای کوي))[3] کیدای شي مراد یې دا وي چې هغوی په الله تعالی او د هغه په رسول باندې په ربښتینې عقیدې کې مشترک دي او یا مطلب دا وي چې هغه ټول یوه ورځ الله تعالی په مکې ښار کې راټولوي.

---

[1] . بحار الانوار ټوک۶۰ مخ ۲۱۸.

[2] . بحار الانوار ټوک۶۰ مخ ۲۱۶.

[3] . ابن طاووس ملاحم. مخ ۱۴۷ ؛ روضه الواعظین مخ ۳۱۰.

طالقان

امام علي عليه السلام فرمايي: خوش قسمته دي د طالقان اوسيدونکي! ځکه چې هلته د خدای تعالی داسې خزانې دي چې د سرو يا سپينو زرو نه دي بلکې داسې پاخه مومنان دي چې الله يې په حقو پيژندلې دی او هم دوي په اخري زمانې کې د امام مهدي عليه السلام ياران او ملګري دي.[1]

۲: عرب

د امام مهدي عليه السلام په پاڅون کې د عربو د شرکت په اړه دوه ډوله روايتونه راغلي دي: ځينې دلالت کوي چې عرب د هغه حضرت په پاڅون کې برخه نه اخلي او ځينې روايتونو کې د عربو د ځينو ښارونو نومونه راغلي دي چې له هغه ځايونو ځينې کسان د امام مهدي د پاڅون په ملاتړ کې راپاڅيږي.

هغه روايتونه چې د عربو د شرکت په نه کولو دلالت کوي که چيرې دا روايتونه صحيح هم وي نو بيا هم د سپيناوې وړ دي؛ لکه دا چې کيدای شي د امام مهدي عليه السلام د پاڅون په پيل کې شرکت ونه کړي لکه څنګه چې شيخ حر عاملي په خپل کتاب اثبات الهدی کې د دا ډول روايتونو شرحه داسې بيان کړې ده او د عربو ښارونو په هکله هم چې په روايتونو کې يې نومونه راغلي دي داسې وايي چې کيدای شي له دې ښارونو د امام هغه سپاهيان چې عرب نه دي خو په دې ښارونو کې ميشته دي د امام مهدي مرستې ته راځي نو ځکه د دې ښارونو نومونه په روايتونوکې راغلي دي يا ترې مراد د عربو حکومتونه دي دا ډول روايتونو ته پام وکړئ:

حضرت امام صادق عليه السلام فرمايي: له عربو ځانونه وساتئ ځکه چې د هغوی مخې ته بد او خطرناک راتلونکي روان دی ځکه چې په هغوي کې هيڅوک هم دامام مهدي عليه السلام مرسته نه کوي.[2]

شيخ حر عاملي وايي: کيداي شي د حضرت امام صادق عليه السلام مراد د پاڅون پيل وي يا د عربو د لږو خلکو ګډون څخه کنايه وي....

د خدای رسول هم فرمايي: له شام سيمې پاک او پرهيزګار کسان به له امام مهدي عليه السلام سره ملګري کيږي او همدارنګ هغه قبيلې چې د شام خواو شا ته دي له

---

[1] . کشف الغمه ټوک ۳، مخ ۲۶۸؛ شافعي ، بيان مخ ۱۰۶؛ ينابيع الموده مخ ۹۱.

[2] . طوسي، غيبه مخ ۲۸۴؛ اثبات الهدی ټوک ۳، مخ ۵۱۷؛ بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۳۳.

هغو به هم ځيني کسان له امام سره ملاويږي هغوی داسې کسان دي چې زړونه يې د اوسپنې ټوټو په شان دي او د شپې پرهيزګاران او د ورځې زمري دي.[۱]
حضرت امام باقر عليه السلام فرمايې: «د جنګ بدر د مسلمانانو د شمير هومره کسان ياني درې سوه ديارلس کسان به د کعبې څنګ ته د رکن او مقام ترمينځ له حضرت امام مهدي عليه السلام سره بيعت کوي په هغوی کې به د مصر لوړ شخصيتونه، د شام نيک خلک او د عراق مجاهدين تر سترګو کيږي. امام به د هغوی واکمني په لاس کې لري تر څو چې د خدای تعالی خوښه وي».[۲]
همدارنګ امام باقر عليه السلام د کوفي ښار په اړه فرمايې: کله چې امام مهدي ظهور وکړي او کوفې ته راشي نوخدای پاک د کوفي له شا «نجف» نه اوويا زره ربښتينې کسان راپاڅوي چې هغه کسان د امام مهدي ملګري او ياران دي».[۳]

۳. د مختلفو دينونو پيروکار
مفضل ابن عمر وايې چې امام جعفر صادق عليه السلام وفرمايل: کله چې امام مهدي ظهور وکړي نو ځيني کسان به د کعبې له شا څخه بهر راووځي چې هغوي دا دي: اووه ويشت کسان به د حضرت موسی د قوم وي – هغه کسان چې په حقه قضاوت او فيصلې کوي- اووه کسان اصحاب کهف، د موسی عليه السلام ځای ناستی يوشع د ال فرعون مومن کس، سلمان فارسي، اباد جانه انصاري[۴] او مالک اشتر[۵]
ابن جريح وايې: اوريدلي مو دي چې کله د بني اسراييلو دولسو قبيلو خپل پيغمبران ووژل او کافران شول نو يوه قبيله په کار پښيمانه شوه او توبه يې وکړه او له پاک الله يې وغوښتل چې مونږ له نورو قبيلو جلا کړه نوخدای تعالی په زمکه کې يوه ناله جوړه کړه چې هغوي پکښې يو نيم کال روان وو ان تردې چې کله له دې نالې راووتل نو په چين کې وو د هغوي قبيله اوس هم هلته ده. هغوي مسلمانان دي او زمونږ قبله مني.[۶]

---

۱. ابن طاووس ملاحم مخ ۱٤۲؛ بحار الانوار ټوک ۵۲، مخ ۳۰٤.
۲. طوسي غيبه مخ ٤۷۷؛ اثبات الهداه ټوک ۳ مخ ۵۱۸.
۳. ابن طاووس ملاحم مخ ٤۳؛ ينابيع الموده ټوک ۲ مخ ٤۳۵؛ الشيعه والرجعه ټوک ۱ مخ ٤۵٦.
۴. نوم يې سماک بن خرشه انصاري دي.
۵. روضه الواعظين ټؤک ۲ مخ ۲٦٦.
۶. بحار الانوار ټوک ۵٤ مخ ۳۱٦.

ځيني داسې وايي: چې حضرت جبراييل د معراج په شپه پيغمبراکرم هغوی ته بوتله او پيغمبر اکرم د مکي له سورتونو څخه لس سورتونه هغوی ته تلاوت کړل نو هغوی ايمان راوړ. او د پيغمبراکرم رسالت يې تصديق وکړ نو پيغمبراکرم هم هغوی ته حکم ورکړ چې همدلته اوسيږئ او د خالي په ورځ چې د يهوديانو د چتې ورځ ده کارونه پريږدئ او لمونځ ترسره کوئ او زکات ورکوئ هغوی هم دا خبره ومنله او دا کارونه يې تر سره کړل[1] او په هغوی بل څه نه وو واجب شوي.

ابن عباس وايي: د دې ايت ((وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا))[2] په تفسير کې راغلي دي چې د اخرې وعدي نه مراد د حضرت عيسې عليه السلام ظهور دی چې بني اسراييل هم له هغه حضرت سره پاڅون کوي خو ځينو نورو اصحابو روايت کړی دی چې مراد ترې د حضرت امام مهدي عليه السلام پاڅون دی.[3]

د دې ايت (وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ)[4] په تفسير مرحوم مجلسې فرمايي: په دې خبرې کې چې دا امت کوم کسان دي اختلاف دی.

ځيني کسان لکه عبدالله ابن عباس وايي: دا هغه کسان دي چې د چين هيواد څنګ ته ميشته دي او د چين او دهغوی ترمينځ د شږې دښته ده هغوی هغه کسان دي چې هيڅ کله د خدای تعالی په حکم کې بدلون نه راولي.[5]

امام باقر عليه السلام د هغوی په هکله فرمايي: هغوی ځانونه د هيڅ څيز مالکان نه بولي مګر دا چې خپل مسلمان ورور هم په هغه څيز کې خپل شريک ګڼي هغوی د شپې ارام کوي او د ورځې ويښ وي او زمينداري او کرهڼه کوي خو په مونږ کې يو کس هم د هغوی زمکي ته نه رسي او نه له هغوی کوم کس زمونږ ځای ته راتللی شي اوهغوي په حقو دي.[6]

د دې ايت (ومن الدين قالوا........)[7]

په هکله امام صادق عليه السلام فرمايي: نصاراو ته هم ددې لارې په اړه ويل کيږي او له هغوی يوه ډله به له امام مهدي عليه السلام سره ملګرتيا کوي.[1]

---

[1]. بحار الانوار ټوک ٥٤ مخ ٣١٦.
[2]. سوره اسراء ايت ١٠٤.
[3]. بحار الانوار ټوک ٥٤ مخ ٣١٦.
[4]. سوره اعراف ايت ١٥٩.
[5]. بحار الانوار ټوک ٥٤ مخ ٣١٦.
[6]. بحار الانوار ټوک ٥٤ مخ ٣١٦.
[7]. مايده ايت ١٤.

٤. جابلقا او جابرسا

امام صادق علیه السلام فرمايي: الله تعالی د زمکې په ختيځ کې د جابلقا په نوم يو ښار لري چې د سرو زرو دولس زره دروازې لري او د يوې دروازې فاصله تربلې دروازې پورې يو فرسنګ ده په هرې يوې دروازې باندې مناره ده چې پکښې د دولسو زره کسانو لښکر ځايېږي هغوی خپل سامانونه، وسله او تورې تيارې کړی دي او د امام مهدي علیه السلام پاځون په انتظار کې دي. او همدارنګ يو بل ښار د زمکې په لويديځ کې دی چې جابرسا نوم لري چې همدغه ځانګړتياوې لري او زه(امام صادق) په هغوی باندې د خدای تعالی حجت او ولې يم.[٢]

ځينې نور روايتونه هم شته چې وايي په نړۍ کې ځينې نور ښارونه هم شته چې خلک پکښې بالکل د خدای تعالی نافرماني نه کوي (ياني ګناه نه کوي) د زياتره معلوماتو لپاره د بحار الانوار ٥٤ ټوک ته مراجعه وکړئ.

له دې ټولې روايتونو معلومېږي چې امام مهدي علیه السلام ملګري او مرکزونه لري چې هغوی تيار دي او د ظهور په وخت به له امام سره يو ځای کيږي خو له ځينو روايتونو دا معلومېږي چې هغوی په کلونو وړاندې له دنيا تللي دي خو د امام مهدي د ملګرتيا لپاره الله تعالی هغوی بيا ژوندي کوي چې دې ته رجعت ويل کيږي.[٣]

امام صادق علیه السلام فرمايي: د اعين زوي نجم له هغو کسانو څخه دی چې په رجعت کې بيا ژوندې کيږي او د امام په ملګرتيا کې به جهاد کوي.[۴] همدارازد حمران او ميسر په باره کې فرمايې: لکه دا چې زه د حمران ابن اعين او ميسرابن عبدالعزيز وينم چې تورې يې په لاس دي او د کعبې تر څنګ د صفا او مروه غرونو په مينځ کې خلکو ته خطبه لولي.[۵]

حضرت ايت الله خويي په خپل کتاب معجم الرجال الحديث کې د (يخبطان الناس معنا، وهل يا توره کوي.

---

١. کافي ټوک ٥ مخ ٣٥٢؛ التهذيب ټؤک ٧ مخ ٤٠٥؛ وسايل الشيعه ټوک ١٤ مخ ٥٦: ينابيع الموده مخ ٤٢٢.

٢. بحار الانوار ټوک ٥٤ مخ ٣٣٤ او ټوک ٢٦ مخ ٤٧.

٣. د شيعه و داعقيده ده چې په همدې دنيا کې د امام مهدي عليه السلام ظهور نه پس معصوم امامان او خاص خاص مومنان او ځينې کافران به بيا ژوندي کيږي او په دې اړه په لسګونو روايتونه شته او په دې اړه کولای شئ د الشيعه والرجعه نومې کتاب دوهم ټوک ته مراجعه وکړئ.

۴. الايقاظ من الهجعه مخ ٢٦٩.

۵. کشي رجال مخ ٤٠٢؛ الخلاصه مخ ٩٨؛ قهبايي رجال ټؤک ٢ مخ ٢٨٩؛ معجم الرجال حديث ټوک ٦ مخ ٢٥٩.

همدارنګ امام صادق عليه السلام داود رقي ته نظر وکړ او وې فرمايل: که څوک غواړي د امام مهدي له يارانو څخه يو کس وګوري نو دې کس ته وګوري.(ياني دا کس د امام مهدي عليه السلام له ملګرو څخه دی او بيا به ژوندې کيږي).[1]

ج) د امام د سپاهيانو شمير

د امام عليه السلام د لښکر او د يارانو د شمير په هکله مختلف ډول روايتونه راغلي دي په ځينو حديثونو کې د امام د ملګرو شمير درې سوه ديارلس کسان ذکرشوي دي او ځينو روايتونو کې د امام د لښکرتعدادتر لسو زرو نه هم زيات بيان شوی دی. دلته دوو خبرو ته پام وکړئ.

الف: درې سوه ديارلس (۳۱۳) تعداد چې په ځينو روايتونو کې راغلی دی مطلب يې دا دی چې دا خاص لښکر دی چې د پاڅون په پيل کې به له امام عليه السلام سره وي او هغوی به د امام په حکومت کې مختلفې دندې په غاړه لري. لکه اروابناد اربلي په خپل کتاب کشف النعمه کې فرمايي: چې د لسو زرو کسانو په اړه له روايت څخه استفاده کيږي چې د امام ياران يوازې (۳۱۳) نه دي بلکې دا د هغو کسانو شمير دی چې د پاڅون په پيل کې به له امام سره وي.

ب: په ځينو روايتونو کې د امام د لښکر شمير څلور زره ، لس زره او ..... بيان شوی دی دا د امام مهدي عليه السلام د ټول پوځ شمير نه دي بلکې- لکه څرنګه له روايتونو هم معلوميږي- دا شمير دهغو کسانو په اړه بيان شوی دی چې په مختلفو وختونو کې له مختلفو ځايونو له امام سره ملګرتيا کوي او يا په مخصوصو جنګونو کې به له امام سره ملګرتيا کوي او کيدای شي څه بل څه مطلب هم وي چې مونږ پرې نه پوهيږو او د امام عليه السلام د ظهور په وخت به راته معلوم شي.

۱.د امام خاص پوځيان

د ظبيان زوې يونس وايي: له امام صادق عليه السلام سره ناست ؤم چې امام د امام مهدي عليه السلام د يارانو په هکله وفرمايل: د هغوي شمير درې سوه ديارلس(۳۱۳) کسان دي او په هغوی کې هر يو خپل په درې سوه کسانو کې ويني.[2]

---

[1] . الايقاظ مخ ۲٦٤.

[2] . دلايل الامامه مخ ۳۲۰؛ المحجه مخ ٤٦.

دا چې حضرت صادق علیه السلام وفرمایل چې په هغوی کې هر یو کس خپل د درې سوه کسانو مینځ وینې دوه احتمالونه لري:

الف: دا چې د هر یو کس زور او طاقت به د درې سوه کسانو برابر وي لکه دا چې په نورو حدیثونو کې راغلي چې د عام مومن کس طاقت به د هغې زمانې د څلویښتو کسانو برابر وي.

ب: په هغو کې به هر له یو کس سره درې سوه نور پوځیان وي او خپل ځانونه به د درې سوه کسانو تر مینځ ګوري چې دا به یې قوماندان وي. نو د دې احتمال مطابق هغوي به پوره د (۳۱۳) لښکرو قوماندانان وي او دا هم احتمال شته چې مطلب یې هماغه څرګنده معنا وي چې هر یو ځان له دې (۳۱۳) کسانو کې وینې، لکه ځینو کسانو دا هم بیان کړې ده.

امام زین العابدین علیه السلام فرمایې: هغه کسان چې د امام دظهور په وخت کې له خپلې بسترې پاڅیږي او سبا ته په مکې مکرمې کې راغونډیږي د هغوی شمیر د بدر جنګ هومره (۳۱۳) کسان دي.[1]

حضرت امام جواد علیه السلام فرمایې: چې پیغمبر اکرم وفرمایل: امام زمان (مهدي) به له تهامه (مکه) ظهور کوي له هغه سره داسې خزانې دي چې د سرو یا سپینو زرو نه دي بلکه له هغه سره طاقتور اسونه او میړني کسان دي چې شمیر یې د جنګ بدر د مسلمانانو هومره دی(یاني ۳۱۳) دي چې له ټولې دنیا د هغه څنګ ته راټولیږي، له امام سره یو کتاب دی چې په هغه کې د هغو ټولو یارانو نومونه د ښارونو نومونه د هغوی قومونه د هغوی لقبونه لیکلي دي هغوی ټول د امام اطاعت ته چمتو دي.[2]

د خدای رسول فرمایې: چې خلک به د مارغو په شان د هغوی خوا وشا ته راټولیږي ان تر دې چې درې سوه څوارلس کسان – چې پکښې به ځینې ښځې هم وي- راټول شي او امام به بیا په هر یو ظالم او د ظالم په بچیانو بریالی کیږي او عدالت او انصاف به داسې پراخ شي چې خلک به دا ارمان کوي چې کاش که زمونږ مړي هم ژوندي وای او له دې عدالته یې استفاده کړې وی.[3]

---

[1] . کمال الدین ټوک ۲ مخ ٦٥٤؛ عیاشي تفسیر ټوک ۲ مخ ٥٦؛ بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ۳۲۳.

[2] . عیون الاخبار رضا ټوک ۱ مخ ٥٩؛ بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ۳۱۰.

[3] . مجمع الزواید ټؤک ۷ مخ ۳۱٥.

امام باقر علیه السلام فرمايي: حضرت امام مهدي به سره د دريِ سوه ديارلسو اصحابو بې خبره، ظهور کوي، او هغوي به د خزان د وريځو په شان پراخ وي، هغوي د ورځې زمري او د شپې لمونځ کوونکي دي.[1]
ابان بن تغلب وايي: چې امام صادق علیه السلام وفرمايل چې ډير زر به دريِ سوه ديارلس کسان ستاسو مسجد (مکې) ته راځي او د مکې خلکو ته به هم دا پته وي چې دوي له مونږ سره خپلوي نه لري (او د مکې اوسيدونکي نه دي) له هر يو کس سره توره ده چې وربانديِ څه کلمه ليکلي ده چې په هغو ټکو او کلمو سره زر مشکلات حل کيږي.[2]
په ځينو روايتونو کې د امام د ځينو خاصو کسانو نومونه راغلي دي چې دلته يوازې په دوو حديثونو بسنه کوم.
امام صادق علیه السلام خپل صحابي مفضل ابن عمر ته وفرمايل: ته او درسره څلور څلويښت نور کسان د امام مهدي له ملګرو څخه يئ.[3]
کيدای شي چې له څلور څلويښتو کسانو څخه مراد د امام صادق اصحاب وي.
بيا امام صادق علیه السلام فرمايې: کله چې امام مهدي ظهور وکړي نو د کعبې لخوا به اووه ويشت کسان راوځي او د موسې علیه السلام د قوم پينځه ويشت تنه به هم ژوندي کيږي او دغه ټول به په حقو قضاوت او فيصلې کوي او همداراز اووه کسان اصحاب کهف دموسی علیه السلام وصي يوشع، مومن ال فرعون، سلمان فارسي ابادجانه انصاري او مالک اشتر دغه ټول به ژوندي کيږي.[4] په ځينو روايتونو کې د مقداد بن اسود نوم هم راغلی دی.
د روايتونو مطابق هغه پرښتې چې مړي ځای په ځای کوي هغوی به د نيکو او پاکو کسانو مړي سپيځلي ځايونو لکه بيت الله الحرام ته منتقلوي.[5]
نو کيدای شي دا هغه مړي وي چې د هغوی بدنونه کعبې ته د منتقليدو نه پس رجعت کوي او بيا به همدلته کې ژوندي کيږي.

[1] . ابن طاووس ملاحم مخ ٦٤؛ الفتاوی الحديثيه ټوک ٣١.
[2] . کمال الدين ټوک ٢ مخ ٦٧١؛ بصاير الدرجات مخ ٣١١؛ بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ٢٨٦.
[3] . دلايل الامامه مخ ٢٤٨؛ اثبات الهدای ټوک ٣ مخ ٥٧٣.
[4] . روضۀ الواعظين مخ ٢٦٦؛ اثبات الهدای ټوک ٣ مخ ٥٥.
[5] . درر الاخبار ټوک ١ مخ ٢٥٨.

د یو بل روایت مطابق دا ځای د کوفي ښار شا ته دی یعني د نجف اشرف ښار دی چې په دې صورت کې هم د روایت معنا سمیږي ځکه چې دا مړي نجف ته د انتقالیدو نه پس ژوندي کیږي.
د ویلوه ده چې دا هغه کسان دي چې د خپل زمانې طاغوت او اسکتبار سره د سیاسي او عسکري مبارزې مخینه هم لري. لکه سلمان فارسي، ابو دجانه، مالک اشتر، مقداد چې د اسلام په لومړیو کې یې په مختلفو جنګونو کې شرکت کړی دی، ډیر میړنتوب یې ښودلې دی او ځینې پکښې قوماندانان هم ؤو.

۲- د مهدي علیه السلام پوځ

ابو بصیر وایې چې د کوفي یو کس له امام صادق علیه السلام وپوښتل چې امام مهدي علیه السلام سره به څوک پاڅون کوي؟ ځکه چې اوریدلي مو دي چې د امام د ملګرو تعداد به د بدر جنګ د سپاهیانو هومره یعني ۳۱۳ وي. نو امام علیه السلام ورته په ځواب کې وفرمایل: امام مهدي ترهغه وخته پورې قیام او پاڅون نه کوي تر څو ورسره یو مزبوط او طاقتور پوځ نه وي او د هغو شمیر به له لسو زرو لږ نه وي.[1]
همداراز امام علیه السلام په یو بل ځای کې فرمایې: کله چې الله تعالی مهدي ته د پاڅون اجازه ورکړي نو درې سوه دیارلس(۳۱۳) کسان له هغه سره بیعت کوي ، هغه حضرت په مکې کې دومره پاتې کیږي چې د لښکر او ملګرو شمیر یې لسو زرو ته ورسیږي او بیا د مدینې لور ته روانیږي.[2]
حضرت امام علي علیه السلام فرمایې: امام مهدي لږ ترلږه له دولسو زرو کسانو سره او ډیر تر ډیره پینځلس زره کسانو سره ظهور کوي د هغه د ځواک او لښکر به دومره رعب او دبدبه وي چې کوم دښمن به هغه سره نه شي مخامخیدی او که مخامخ شي نو ماتی به خوري هغه حضرت او د هغه یاران به د خدای په اطاعت کې د چا له ملامته نه یریږي، د هغه لښکر نعره او شعار دا دی چې (د خدای په لاره کې) مړه یې کړئ، مړه یې کړئ.[3]

---

۱. کمال الدین ټوک ۲ مخ ٦٥٤؛ عیاشي تفسیر ټوک ۱ مخ ۱۳٤؛ نور الثقلین ټوک ٤ مخ ۹۸؛ او ټوک ۱ مخ ۳٤۰؛ اثبات الهدی ټوک ۳ مخ ٥٤۸.
۲. المستجاد مخ ٥۱۱.
۳. ابن طاووس ملاحم مخ ٦٥.

حضرت امام صادق عليه السلام فرمايي چې امام مهدي تر هغه وخته پورې پاڅون نه كوي تر څو چې د هغه د يارانو شمير نه وي پوره شوی. راوي له امام وپوښتل چې د هغو شمير به څومره وي؟ امام ورته په ځواب كې وفرمايل: لس زره كسان.[1]
ستر عالم شيخ حر عاملي وايي چې په يو روايت كې د امام مهدي د مكمل پوځ شمير سل زره كسان دي.[2]

۳- د امام خصوصي محافظ (باډي ګارډ)
كعب وايي چې له بني هاشمو څخه يو كس په بيت المقدس كې استوګنه كوي (ديره كيږي) چې د هغه د محافظانو (ګارډو) شمير دولس زره دی او په بل روايت كې راغلي دي چې دهغهد محافظانو شمير شپږديرش زره كسان دي چې د بيت المقدس په سترو لارو كې په هرې يوې لارې دولس زره كسان څوكۍ كوي.[3]
البته د (حرس) ټكی چې په روايت كې راغلی دی د مرستندوي او مددګار په معنا هم راغلي دی خو دا معنا د حديث له عنوان سره ښه نه ښكاري.

د) د سپاهيانو ټول
لكه څنګه چې مو مخكښې وويل چې د مهدي عليه السلام لښكر به د ټولې دنيا او نړۍ له كونج كونج څخه راټوليږي خو دا چې هغوی ته به د پاڅون پته څنګه لګي او هغوی به څنګه په مكې كې راغونډيږي، په دې اړه په روايتونو كې مختلفو طريقو ته اشاره شوې ده ځينې خلك داسې دي چې شپې په خپلې بسترې كې اوده شوی دي چې سهار راويښ شي نو ګوري به چې په مكې دامام په حضور كې دي. ځينې كسان د طی الارض- يانې د معجزې په توګه- په څو ګنټو كې ځانونه امام ته رسوي او ځينې د پاځون نه خبريدو نه په وريځو باندې ځانونه امام ته رسوي.
په دې اړه يو روايت ته پام وكړئ:
امام جعفر صادق عليه السلام فرمايي: كله چې الله تعالی امام مهدي ته د پاڅون اجازه وركړي نو خدای ته به په عبري ژبه كې غږ كوي نو په هغه وخت كې يې ملګري – چې درې سوه ديارلس (۳۱۳) كسان دي او د خزان د وريځو په شان پراخ دي-

---
۱ . نعماني غيبه مخ ۳۰۷؛ اثبات الهدی ټوک ۳ مخ ۵۴۵.
۲ . اثبات الهدی ټوک ۳ مخ ۵۷۸؛ بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۰۷ او ۳۶۷؛ بشاره الاسلام مخ ۱۹۰.
۳ . ابن حماد فتن مخ ۱۰۶؛ عقد الدرر مخ ۱۴۳.

تياريږي او هغوی هماغه قوماندانان دي په هغوی کې ځينې په داسې حال کې چې د شپې اوده وي غيب به شي او چې سهار شي نو خپل ځانونه به په مکې مکرمې کې ويني او ځينې په سپينې ورځې په وريځو سپاريږي او خلک به يې ګوري. هغوی به د خپل نوم او د پلار نوم او لقب سره پيژندلې شي.[۱]

مفضل بن عمر وايي: امام ته مې وويل چې ځار دی شم په دې مختلفو کسانو کې د کومو خلکو ايمان مزبوط او ټينګ دی او د ايمان درجه يې لوړه ده؟ امام جواب راکړ چې د هغو کسانو درجه اوچته ده کوم چې په وريځو باندې روان وي دا هماغه کسان دي چې د هغوی په شان کې دغه ايت نازل شوی دی (اين ما تکونوا يات بکم الله جميعا) [۲] (تاسو چې چرته هم يئ الله تعالی به تاسو ټول يو ځای ته راغونډوي)

پيغمبر اکرم صلی الله عليه واله فرمايي: تاسو نه روسته به داسې قومونه راشي چې زمکه به د هغوي تر پخښو لاندې راټوليږي او دنيا به هغوی ته پراخه او ستريږي. د فارس سړي او ښځې به د هغوي خدمت کوي هغوي سترې سترې فاصلې په سترګو رپ کې لنډوي داسې چې په هغوی کې هر يو کس توانيدلی شي چې له ختيځه تر لويديځه پورې په يوې لحظې کې لاړ شي هغوي له دې دنيا نه دي او دنيا له هغو څه ګټه نشي اخستې.[۳]

امام باقر عليه السلام فرمايي: د امام مهدي شيعه او د هغه ياران له ټولې نړې د هغه په لور حرکت کوي زمکه د هغوی تر پښو لاندې لنډيږي او د سترګو په رپ کې امام ته رسيږي او ورسره بيعت کوي.[۴]

د عجلان زوی عبد الله وايي: د امام په حضور کې د امام مهدي عليه السلام د پاڅون خبره ورشوه نو امام نه مې وپوښتل چې د امام له پاڅون څخه به مونږ څنګه خبريږو؟ وې فرمايل چې کله سهار شي نو د خپل بالخت لاندې به يوليک وګورئ چې پکښې ليکلي دي چې د امام مهدي پيروي يو ښه کار او نيکه چاره ده.[۵]

حضرت امام رضا عليه السلام فرمايي: قسم په خدای کله چې زمونږ مهدي پاڅون وکړي نو الله تعالی به شيعيان له ټولو ښارونو د هغه تر څنګ راټولوي.[۶]

---

[۱] . کمال الدين ټوک ۲ مخ ۶۷۲؛ عياشي تفسير ټوک ۱ مخ ۶۷؛ نعماني غيبه مخ ۳۱۵؛ بحار الانوار ټوک۲ مخ ۳۶۸؛ کافي ټوک ۸ مخ ۳۱۳؛ المحجه مخ ۱۹.

[۲] . سوره بقره ايت ۱۴۸.

[۳] . فردوس الاخبار ټوک ۲ مخ ۴۴۹.

[۴] . روضه الواعظين ټوک ۲ مخ ۲۶۳؛ عقد الدرر مخ ۶۵؛ متقي هندي، برهان، مخ ۱۴۵.

[۵] . بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۲۴؛ اثبات الهدی ټوک ۳ مخ ۵۸۲.

[۶] . مجمع البيان ټوک ۱ مخ ۲۳۱؛ اثبات الهدی ټوک ۳ مخ ۵۲۴؛ نور الثقلين ټوک ۱ مخ ۱۴۰؛ بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۲۹۱.

همداراز امام صادق علیه السلام فرمایي: په داسې حال کې چې شیعه ځوانان د بامونو له پاسه اوده وي نو هغوی به ډلې ډلې بې د څه مخکینښي اطلاع د امام په نزد راولي، نو سهار به ټول د امام څنګ ته موجود وي.[1]

هـ) د امام د سپاهیانو د قبلولو شرطونه او د سپاهیانو ازمایش

امیرالمومنین علي علیه السلام د امام مهدي د یارانوپه باره کې فرمایي: د امام مهدي یاران - چې درې سوه دیارلس کسان دي- د هغه لوري ته ورځي اوهغوي له امام څخه چې غایب شوی ؤ پوښته کوي چې ایا ته امام مهدي یې؟ نو امام ورته په ځواب کې فرمایي هو زما یارانو زه مهدي یم! نو یو ځل بیا به امام غایب شي او مدینې ته به لاړ شي د امام یارانو ته به پته ولګي چې هغه په مدینې کې دی ټول به مدینې ته روان شي کله چې دوي مدینې ته ورسي نو امام به د دوي سترګو نه پناه بیا مکې ته راشي ملګري به یې بیا مکې ته راستنه شي امام به بیا مدینې ته لاړ شي یاران به بیا ورپسې مدینې ته ځې او دا کار به درې ځلې تکرار شي.
امام خپل یاران دا ډول ازمایي چې امام پوهـ شي دوي څومره فرمانبرداره دي له هغه نه پس د کعبې څنګ ته د صفا او مروه په مینځ کې څرګندیږي او خپلو ملګرو ته په خطاب کې داسې فرمایي: زه تر هغه وخته پورې یو کار ته هم ګوتې نه وړم ترڅو چې تاسو له ماسره بیعت و نه کړئ او په هغه بیعت ټینګ پاتې نه شئ. او د هغه خلاف ورزي ونهٔ کړئ نو بیا زه هم تاسو لره د اتو(۸) څیزونو عهد کوم. د امام یاران به ټول په یو ځای ځواب ورکړي چې مونږ ټول تاته تسلیم یوو او ستا پیروي کوو او کوم شرطونه چې لري مونږ یې منوو امامه وفرمایه هغه شرطونه څه دي؟
بیا به امام مهدي علیه السلام د صفا غره ته روان شي او یاران به هم ورپسې وي کله چې امام هلته ورسي نو یارانو ته به په خطاب کې ووایي: زه له تاسو سره په دې شرطونو عهد او پیمان تړم: ۱. له میدانه به نه تښتئ. ۲. غلا به نه کوئ. ۳. حرام کاربه نه کوئ. ٤. غیر شرعي کارونه به نه کوئ. ٥. بد کارونه به نه کوئ. ٦. په ناحقه به څوک نه وژنئ. ۷. مال او دولت به نه جمع کوئ. ۸. غنم او اوربشې به ګودامونو کې نه پټوئ. ۹. جوماتونه به نه ورانوئ. ۱۰. په ناحقه به ګواهي نه ورکوئ. ۱۱. د مومن سپکاوې به نه کوئ. ۱۲. سود به نه خورئ. ۱۳. په سختیو او ستونزو کې پیاوړي وسئ. ١٤. خدای

[1] . نعماني غیبه مخ ۳۱٦؛ بحار الانوار ټوک ٥۲ مخ ۱۹۸؛ بشاره الاسلام مخ ۱۹۸.

منونکو باندي به لعنت نه کوئ.١٥. شراب به نه څښئ. ١٦. ساده جامې به اغوندئ. ١٧. د ابريشمو او وريښمو جامې به نه اغوندئ. ١٨. له جنګه تښتيدونکې کس پسې به نه کيږئ. ١٩. ناحقه وينه به نه تويوئ. ٢٠. منافقانو او کافرانو ته به خيرات نه ورکوئ. ٢١. خپل بالخت له خاورو جوړ کړئ . (ښايي معنا يې دا وي چې متواضع وسئ او کبر مه کوئ) ٢٢. له بدو کارونو ځانونه وساتئ ٢٣. د نيکۍ حکم وکړئ. ٢٤. له بدو او حرامو خلک منعه کړئ.
که د دې شرطونو پابندي وکړئ نو زه په خپل ځان فرض ګڼم چې تاسو خپل اصحاب ؤټاکم او هغه جامې واغوستوم چې کومې جامې تاسو اغستي دي او هغه خواړه او غذا وخورم چې کومه تاسو خورئ او هغه سپرلي استعمال کړم چې له کومې تاسو استفاده کوئ چې کوم ځای کې تاسو وای زه به هم هلته ؤم چې چرته ځئ زه به تاسو سره هلته ځم زه تاسو غوندې لږو جنګياليو ته خوشحاليږم او غواړم زمکه له عدل او انصافه داسې ډکه کړم چې لکه څنګه هغه له ظلم او زياتي ډکه شوی وي او لکه څنګه چې د خدای تعالی حق دی هغه شان يې عبادت وکړم ما چې څه وويل زه ژمنه درکوم چې په دې به وفاداره ؤم او تاسو هم په عهدو پيمان وفاداره وسئ.
نو امام ته اصحاب ځواب ورکوي چې مونږ له تا راضي يوو او چې کوم شرطونه دې بيان کړل منوو يې او ستا بيعت کوو. نو بيا امام دې ټولو جنګياليو هر يو کس سره د بيعت په نخښه لاس ورکړي.[١]
البته دې ته په پام سره چې امام دا کار دا شرطونه او ازماينښت په خپل خصوصي ځواک سره کوي ځکه چې هغه کسان به د امام د حکومت چلوونکي وي او په مختلفو منصبونو په دندې تر سره کوي او هغوي به په خپلو ښو اخلاقو سره په نړۍ کې د عدالت د پراختيا کې اغيزمن رول لوبوي.
که څه هم ددې روايت سند ډير معتبر نه دی ځکه چې دا خطبه البيان دی چې ځينې خلکو او عالمانو دا ډير کمزور سند بللې دی ځکه چې شيعه عالمانو سره د حديث د سموالې لپاره يو معيار دی هغه دا چې کوم حديث د قران د ظاهرې معنا سره مخالف وي او سم سپيناوی يې هم نه کيږي هغه د معصؤمو امامانو کلام او خبره نشي کيدای.

و) د امام مهدي د سپاهيانو ځانګړتياوې

١ . الشيعه والرجعه ټوک ١ مخ ١٥٧؛ عقد الدرر مخ ٩٦.

په روایتونو کې د امام مهدي علیه السلام یارانو او جنګیالیو لپاره ډېرې ځانګړتیاوې او خصوصیات بیان شوي دي چې په هغو کې ځینو ته اشاره کوو.

۱- عبادت او پرهیزګاري

حضرت امام صادق علیه السلام د امام مهدي د جنګیالو د صفتونو په اړه داسې فرمایي: هغوی داسې کسان دي چې د شپې به عبادت لپاره ویښ وي اود لمانځه په وخت له خدای‌سره داسې راز او نیاز کوي او داسې اواز به ترې راځي لکه د شاتو د مچیو اواز، او سهار په داسې حال کې چې په اسونو سپاره دي د خپلو دندو د تر سره کولو لپاره ځي هغو د شپې متقیان او د ورځې زمري دي او د خدای له ویرې پکې یو خاص حالت پکښې پیدا کیږي او الله تعالی د هغوی په وسیله د حقو د امام (مهدي) مرسته کوي.[1]

امام جعفر صادق علیه السلام بیا فرمایي: لکه امام مهدي او د هغه ملګري د کوفې د ښار شا ته وینم چې مرغانو د هغوی په سرونو باندې خپلې وزرې پراخې کړي دي د هغوی خوراک او څښاک ختم شوی دی. د هغوی ډېر ساده لباس دی او د هغوی په تندیو باندې د سجدو له امله نخښې جوړې شوې دي هو هغوی د ورځې زمري او د شپې راز او نیاز او عبادت کوونکي دي د هغوي زړونه د اوسپني د ټوټو په شان مزبوت او ټینګ دي هر یو د څلویښتو کسانو طاقت لري له کافرانو او منافقانو نه علاوه بل څوک هغوی نه وژني، الله پاک په قران کې د هغوی ذکر داسې بیان کړی دی (ان ذالک لایات للمتوسمین[2] په دې خبرې کې د عقلمنو لپاره ډېر عبرتونه موجود دي.)[3]

۲- له امام مهدي سره د هغوی مینه او د امام اطاعت

امام باقر علیه السلام فرمایي: امام مهدي به په ځینو درو کې (ذي طوی) غایبیږي او د ظهور نه دوه شپې وړاندې به د امام خصوصي استازې ځینو یارانو ته ورځي او له هغوي به پوښتنه کوي چې تاسو دلته څو کسان یئ. هغوی به وایې چې څلویښت کسان یوو بیا به ورته وایې چې که خپل امام

۱ . بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۰۸.

۲ . سوره حجر ایت ۷۵.

۳ . بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۸۶.

مهدي وګورئ نو څه به کوئ؟ هغوی ورته ځواب ورکوي چې قسم په خداې که هغه په غرونو کې وخت تيروي نو مونږ ورسره هلته وخت تيروو او هلته ورسره اوسيږو.[1]

امام جعفر صادق عليه السلام فرمايي: چې د امام مهدي ملګري به د امام د اس په زين لاسونه راکاږي او په دې وسيله به د برکت غوښتنه کوي له امام مهدي به راچاپيريږي او په جنګونو کې به خپل ځانو د امام لپاره ډهال او سپر جوړوي او امام چې له هغو څه هم وغواړي هغوی به يې مني.[2]

همداراز امام جعفر عليه السلام د امام مهدي د ملګرو او اصحابو د ستايلو په اړه فرمايي: له هغوی سره داسې ملګري دي چې زړونه يې لکه د اوسپنې دي ..... هغوی د امام مهدي دومره زيات اطاعت کوي چې يو غلام د خپل مالک او اقا نه کوي او د هغه هر حکم ته تسليم دي.[3]

ګران پيغمبر محمد رسول الله صلی الله عليه واله فرمايي: الله تعالی د امام مهدي د مرستې لپاره د ټولې دنيا له کونج کونج د جنګ بدر د مسلمانانود شمير برابر جنګيالي راټولوي. هغوی د امام مهدي په اطاعت کولو کې ډيره زياته هڅه کوي.[4]

د امام جنګيالي به د امام په مخ کې داسې منظم، بې حرکته او پوره تسليم سره ولاړ وي چې لکه مرغان يې په سرونو ناست وي او که لږ شان ؤخوځيږي
نو مرغان تښتي.

۳- د امام طاقتور او ځوانان سپاهيان

امير المومنين حضرت علي عليه السلام فرمايي: د امام مهدي ټول ملګري ځوانان دي او بوډاګان به ورکې دومره وي لکه په سترګو کې توري او يا په ډوډۍ کې مالګه.[5]

امام صادق عليه السلام فرمايي: چې د لوط پيغمبر دا خبره چې خپلو دښمنانو ته يې وويل ((چې کاشکې ستاسو په مقابل کې مې يو مزبوط ځواک درلودلې او يوه مزبوط قلعه وې چې هلته مو پناه وړې وې)) له طاقتور ځواک مطلب يې د امام مهدي

---

[1] . عياشي تفسير ټوک ۲ مخ ٥٦؛ بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ۳٤١.

[2] . بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ۳۰۸.

[3] . بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ۳۰۸.

[4] . بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ۳۱۰.

[5] .طوسي غيبه مخ ۲۸٤؛ نعماني غيبه مخ ۳۱٥؛ ابن طاووس ملاحم مخ ١٤٥؛ کنز العمال ټوک ١٤ مخ ٥٩۲؛ بحار الانوار ټوک ٥٢ مخ ۳۳٤؛ اثبات الهدی مخ ٥١٧.

په شان مزبوط او مطيع ځواک ؤ چې په هغوی کې هرکس د څلويښتو کسانو طاقت لري. د هغوی زړونه له اوسپنې زيات محکم دي او که له غرونو سره تير شي نو غټې غټې کاڼې به ولړزوي تر هغه وخته پورې به توريې په لاس ګرځوي تر څو چې پکښې د خدای رضا شامله وي.[1]

امام زين العابدين عليه السلام په دې اړه فرمايي: کله چې امام مهدي ظهور وکړي نو الله تعالی له مونږ شيعيانو سستي او کمزورتيا ليرې کوي او دهغوی زړونه لکه د اوسپنې مزبوتوي اوپه هغوی کې هر يو ته د څلويښتو کسانو طاقتورکوي او هغوی په زمکې کې دحکم ورکوونکي او قوماندانان جوړيږي.[2]

امام صادق عليه السلام فرمايي: د امام مهدي په حکومت کې زمونږ شيعه په زمکې حاکمان او بزرګان وي او هر يو به د څلويښتو کسانو برابر طاقت درلودي.[3]

امام باقر عليه السلام فرمايي: زمونږ د شيعيانو په زړونو کې نن لږه ويره شته خو کله چې زمونږ مهدي پاڅون وکړي نو زمونږ هر يو شيعه به له زمري زيات زړه ور او له تورې زيات تيز وي. هغوی به زمونږ دښمنان تر پښو لاندې کوي او په لاسونو سره به يې راکاږي.[4]

عبدالملک بن اعين وايي: کله چې د امام باقر عليه السلام له خدمته رخصت شوم نو په لاس مې تکيه ولګوله او په دې فکر کې مشغول شوم او ارمان مو کاوۀ چې د امام مهدي د پاڅون په وخت کې ځوان وای (يعني طاقت مې زيات وای) نو امام راته وويل چې ايا ته په دې خوشحاله نه يې چې ستاسو دښمنان يو بل ووژني او تاسو په خپلو کورونو کې په امن سره ناست وئ؟ بيا يې زياته کړه چې که امام ظهور وکړي نو تاسو هر يو ته به د څلويښتو کسانو برابر طاقت درکولی شي او ستاسو زړونه به د اوسپنې د ټوټو په شان مزبوط شي داسې که چيرې په هغو زړونو سره غرونه ووهئ نو غرونه به دوه نيمه شي او تاسو به په زمکه کې لاربنودان او امانتداران وئ.[5]

امام صادق عليه السلام فرمايي: زمونږ د امام مهدي د ظهور د رارسيدو په مهال، الله تعالی زمونږ له شيعه ؤ زړونو ويره ليرې کوي، او د اهل بيتو د دښمنانو په زړونو

---

[1] . کمال الدن ټوک ۲ مخ ۶۷۳ ؛ بحارالانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۱۷ او ۳۲۷ .

[2] . کمال الدن ټوک ۲ مخ ۶۷۳ ؛ بحارالانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۱۷ او ۳۲۷ او ۳۷۲؛ ينابيع الموده مخ ۴۲۴ ؛ اثبات الهدی ټوک ۳ مخ ۵۵۷؛ احقاق الحق ټوک ۱۳ مخ ۳۴۶.

[3] . مفيد اختصاص مخ ۲۴ ؛ بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۷۲.

[4] . مفيد اختصاص مخ ۲۴ ؛ بصاير الدرجات ټوک ۱ مخ ۱۲۴؛ ينابيع الموده مخ ۴۴۸ او ۴۸۹؛ اثبات الهدی ټوک ۳ مخ ۵۵۷؛ بحار الانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۱۸ او ۳۷۲.

[5] . کافي ټوک ۸ مخ ۲۸۲؛ بحارالانوار ټوک ۵۲ مخ ۳۳۵.

کې يې اچوي، هغه مهال زمونږ هر يو شيعه له زمري زيات ميړانې او له تورې زيات تيزيږي يو شيعه به خپل دښمن په نيزې سره په نخښنه کوي په تورې سره به يې وهي او تر پښو يې لاندې کوي.[۱]

همدارنګ هغه حضرت فرمايي: د امام مهدي ملګري او ياران داسې کسان دي چې د هغوی زړونه له اوسپنې زيات محکم او ټينګ دي د الله تعالی په اړه د هغوی په زړونوکې هيڅ ډول شبهه يا شک نه راځي دهغوی زړونه پياوړي دي که هغو ته څه دنده وسپارل شي نو ورباندې عمل کوي که څه د غرونو ځای په ځای کول ولی نه وي او که د يو ښار د ختمولو يا ورانولو حکم ورته ورکړی شي نو هغه ورانوي د کار د زر په تر سره کولو کې لکه دعقاب په شان دي چې په اسيانو ناست دي.[۲]

۱ . خرايج ټوک ۲ مخ ۸۴۰؛ بحار الانوار ټؤک ۵۲ مخ ۳۳۶.

۲ . بحار الانوار ټؤک ۵۲ مخ ۳۰۸.